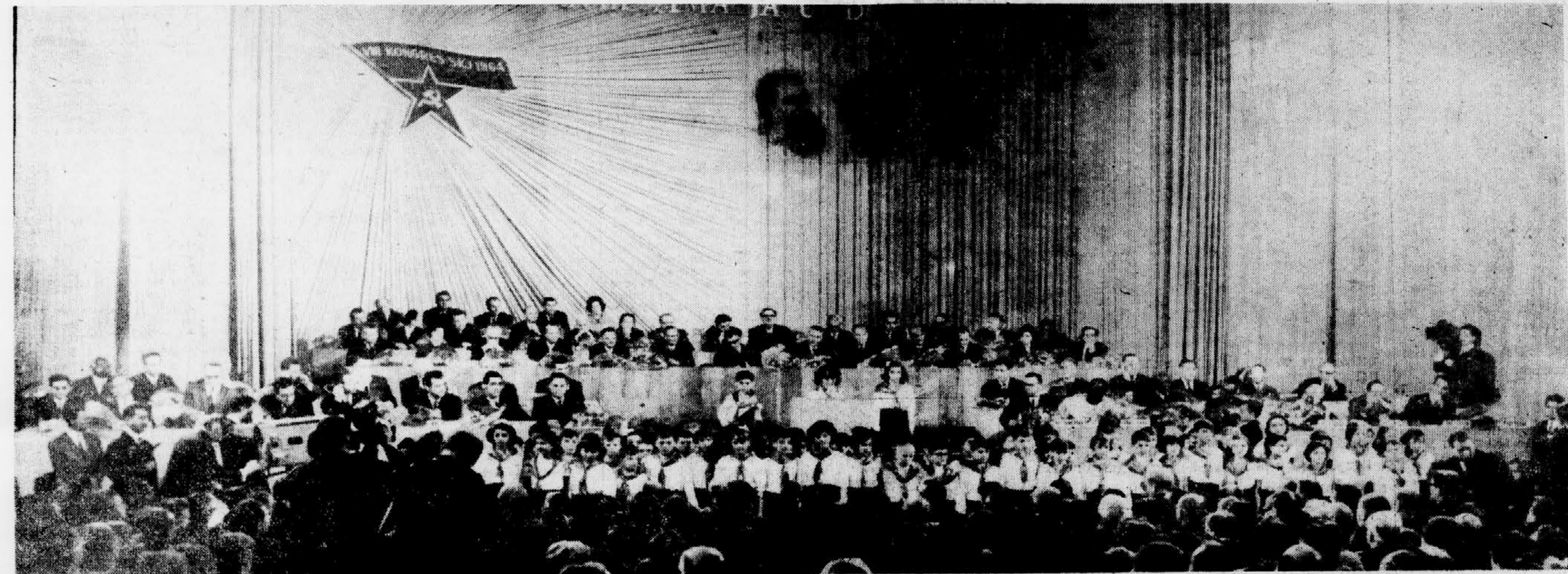

Očistimo našo pot vsega, kar nas ovira

Na dnevnem redu prvega dne kongresa, ki mu prisostvuje tudi 29 tujih delegacij, poročili tovarišev Tita in Kardelja

POZDRAV VIII. KONGRESU ZKJ — Predstavniki pionirjev so prinesli delegatom prisrčne pozdrave, s katerimi se mladi rod pridružuje delovnim ljudem širom po deželi, ki pozdravljajo delo kongresa ZKJ. Foto: M. Švabič

Prvi dan v kongresni dvorani Naš temelj - samoupravljanje

Tovariš Tito je začel delo VIII. kongresa v Domu sindikatov

Iz poročila generalnega sekretarja Zveze komunistov Jugoslavije

BEOGRAD, 7. dec. (Od naših posebnih poročevalcev) — V prisotnosti 1302 delegatov, članov Centralnega komiteja ZK in Centralne revizijske komisije ZKJ ter predstavnikov 29 komunističnih, delavskih in socialističnih partij ter naprednih gibanj, se je ob 9. uri dopoldne v veliki dvorani Doma sindikatov v Beogradu začel VIII. kongres ZKJ.

Ze ob pol 9. uri so delegati zasedli svoje prostore v dvorani, ki je največja in najlepša dvorana v Beogradu. Generalni sekretar ZKJ Josip Broz — Tito je prispeval v kongresno poslopje nekaj pred 9. uro. Po pozdravu s šefi tujih delegacij je vstopil v plenumsko dvorano. V dvorani je zadonel spontan aplavz, takoj nato pa Internacionala.

Tovariš Tito je potem začel delo VIII. kongresa, ki bo, kot predvidevajo, trajal šest dni. Uvodoma je pozdravil prisotne delegacije KP Sovjetske zveze, Fronte nacionalne osvoboditve Alžirije, KP Avstrije, KP Belgije, KP Bolgarije, KP Čehoslovaške, KP Francije, Stranke narodne konvencije Gane, Demokratske stranke Gvineje, KP Indije, KP Italije, delegacije Socialistične stranke Italije in Socialistične stranke proletarske enotnosti Italije, Madžarske socialistične delavske stranke, delegacijo Sudanske unije, KP Maroka, Mongolske narodne revolucionarne stranke, Enotne socialistične stranke Nemčije, Poljske delavske stranke, Romunske delavske stranke, KP Španije, KP Švedske, delegacijo Socialistične ustanove stranke Tunizije in delegacijo Arabske socialistične unije ZAR ter predstavnike KP Čila, Socialistične partije Čila, KP Finske, Socialistične partije Japonske, KP Norveške in Stranke dela Švice.

Odmevi kongresa

Ljudje širom po deželi spremljajo delo VIII. kongresa ZKJ

BEOGRAD, 7. dec. (Tanjug) — Iz vseh krajev naše dežele prihajajo pozdravni telegrami VIII. kongresu ZKJ Jugoslavije, ki jih pošiljajo delovni kolektivi in organizacije ZK. Kolektivi mnogih podjetij so pozdravili začetek kongresa tudi z novimi delovnimi znamenji.

V kombinatu za predelavo in izdelavo kosovskega lignita v Obiliću je v čast VIII. kongresa ZKJ zvešala obratovati nova sušilnica, z letno zmogljivostjo 610.000 ton visokovaloričnega premoga. V skopski tovarni kartona so odprli nov obrat.

Delo kongresa spremljajo ljudje po televiziji in radijskih sprejemnikih. Elektronska industrija v Nisu je namestila v delavnicah zvočnike in televizorje, tako da delavci kar pri strojih spremljajo kongres. V skopski tovarni stekla in steklenih vazen, kjer je ropot strojev premočan, so delavci prinesli s seboj transistore in tako poslušali referat Tita.

Tudi delovni ljudje v Sloveniji z veliko pozornostjo spremljajo delo kongresa ZK Jugoslavije.

Počastitev mrtvih herojev in borcev

BEOGRAD, 7. dec. (Tanjug) — Delegacija VIII. kongresa ZKJ je dopoldne položila na grobnico narodnih herojev na Kalemegdanu venec s trakom, na katerem piše: »Pahljavi tovaršim — VIII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije.« Zbor mladinskega KUD »Ivo Lola Ribar« je intoniral Internacionalo. Delegacija je položila venec tudi na grobišče osvoboditeljev Beograda, in sicer na plato pred vhodom na pokopališče, kjer je pokopanih 1335 borcev NOV Jugoslavije in 808 borcev Rdeče armade, ki so padli v bojih za Beograd leta 1944. Potem ko je zbor beograjskega KUD »Kosta Abrašević« zapel Internacionalo, so se delegati vpisali v spominsko knjigo.

Prav tako je delegacija položila venec tudi na grobnico narodnih herojev na novem pokopališču.

kvalificirana delavka iz Borova, Rodoljub Colaković, član CK ZKJ, Slavka Kučar-Dapčević, delegatka iz Zagreba, Ivan Gošnjak, član IK CK ZKJ, dr. Pavle Gregorić, član CK ZKJ, dr. Srdjan Hajduković, delegat iz Beograda — znanstveni sodelavec instituta »Boris Kidrič« v Vinči, Avdo Humo, član CK ZKJ, Natalija Ilić, delegatka iz Zemuna — višja tehničarka industrije zdravil »Galenika«, Djurica Jojkić, član CK ZKJ, Blažo Jovanović, član IK CK ZKJ, Edvard Kardelj, član IK CK ZKJ.

● Nadaljevanje na drugi strani

GENERALNI SEKRETAR ZKJ TITO ODPIRA KONGRES. — Pozdravil je delegate in člane tujih delegacij. Foto: M. Švabič

Izhodišče — sedanje izkušnje

Iz poročila Edvarda Kardelja o družbeno ekonomskih nalogah

BEOGRAD, 7. dec. — »Neizogibna podlaga naše gospodarske politike v naslednjem obdobju mora vsebovati kritična analiza problemov, ki so se pokazali v dosežanem materialnem in družbenem razvoju. Le kritika današnjega stanja lahko pokaže pot za socialistično akcijo v prihodnjem obdobju.« je med drugim dejal Edvard Kardelj v svojem poročilu o družbeno ekonomskih nalogah na popoldanskem zasedanju VIII. kongresa ZKJ.

Navedel je dve vrsti problemov: med drugim, kako doseči večji delež osebne potrošnje v delitvi narodnega dohodka in kako prilagoditi strukturo proizvodnje, investicij in uvoza. Pri drugi skupini problemov pa je naglasil nujnost racionalnega investiranja, ureditve plačilne bilance in pravilnega zaposlovanja.

»Če upoštevamo vse to,« je rekel tovariš Kardelj, »bomo morali v prihodnjem obdobju pospešiti modernizacijo naše industrije, bolj smotno uporabljati sedanje zmogljivosti, zagotoviti zmanjševanje proizvodnih stroškov, dosegati večjo specializacijo v proizvodnji, razširitev in izboljšanje kvalitete proizvodnje, razvoj industrijske kooperacije v mednarodnih okvirih, uvedbo in izpopolnitev moderne tehnike in tehnologije ob ustreznih delovni integraciji, razvoj strokovne ravni kadrov, izboljšanje organizacije podjetij, razvoj znanstveno raziskoval-

ne dela itd. Posebni poudari bodo potrebni za dvig produktivnosti dela.

Ko je govoril o pogojih razširjene reprodukcije, je Edvard Kardelj poudaril, da je bila osnovna slabost do sedaj vsakega obremenitvev dohodkov delovnih organizacij z davčnimi in podobnimi ukrepi ustvarjala ozke okvire za aktivnost delovnih ljudi in kolektivov na področju razširjene reprodukcije. »Prav zato je za nove odnose zelo pomembna,« je dejal, »da bodo sredstva razširjene reprodukcije, ki se oblikujejo v delovnih organizacijah, od njih neodtujljiva v tem smislu, da bodo te lahko z njimi računale kot s podlago za razvoj svoje proizvodne osnove.«

Ko je govoril o trgu in cenah, je tovariš Kardelj rekel, »da moramo v nadaljnjem razvoju težiti k temu, da bo oblikovanje cen čim bolj usklajeno z odnosi delitve po delu.« Pri tem je opozoril na nujnost ustvaritve večje ma-

BEOGRAD, 7. dec. — Ko je generalni sekretar Zveze komunistov Jugoslavije Josip Broz — Tito govoril o nekaterih pojavih v našem dinamičnem razvoju, je poudaril, da mora VIII. kongres biti kongres pogumnega, dosledno revolucionarnega čiščenja naše poti vsega tistega, kar nas še vedno vleče nazaj, vsega tistega, kar se boji nadaljnje krepitve višje delovnega človeka na vseh področjih odločanja o družbenih vprašanjih.

Govorec o mednarodnem položaju, je poudaril, da postajajo politika koeksistence, popuščanja napetosti in boj zoper imperializem ter gospostvo vsake vrste socializma bolj enoten akcijski program za zagotovitev stabilnosti miru. O politiki nevezanosti je dejal, da je to danes predvsem boj proti vsem oblikam podrejenosti in neenakopravnosti in hkrati tudi boj premalo razvitih držav za samostojno družbeno preobrazbo in hitrejši gospodarski razvoj. Države, ki sledijo politiki neangažiranosti, so pomembna sestavina sodobnih gibanj v svetu ter jih ni mogoče imeti za nekažno »rezervo« napredka in socializma. Zelo pomembno je,

da bi socialistične in druge napredne sile v svetu bolj razumele ta proces kot sestavni del lastnega boja za družbeni napredek, ker bodo tedaj ugodnejše tudi možnosti za ohranitev miru, zatem pa tudi za družbeni napredek sploh.

»Mednarodno delavsko gibanje se postopoma osvobaja nedemokratskih metod pri doseganju enotne sankcije in vse bolj utrjuje samostojnost akcij v svojih deželah,« je dejal generalni sekretar ZKJ Tito. »S sočlenjem različnih stališč in politik v mednarodnem delavskem gibanju in z obračunavanjem z zlaganimi revolucionarnimi in sektaškimi gledišči kitajskega partijskega in državnega vodstva pa se vse bolj utrjuje prepričanje, da so kompromisi kot rešitev sporov in umetno pomirjevanje nasprotujočih si težnji, ki so se pokazale, le utvara. Ker se niso uresničile pričakovanja da bošta sovjetska vlada in partija zdaj spremenili svojo celotno notranjo in zunanjo politiko in se povrnili k tisti iz stalinskega obdobja,« je kitajski voditelj v svojem tisku okrepil napade tudi na sedanje voditelje KPSS v vladi.«

Ceprav je tovariš Hruščov v zadnjih letih imel tudi nekaj neuspehov in je delal napake, je — dokler je bil

Razstava »40 let Komunistov«

BEOGRAD, 7. dec. (Tanjug) — Ob VIII. kongresu Zveze komunistov Jugoslavije so danes dopoldne v avli Doma sindikatov v Beogradu odprli razstavo »40 let Komunistov«, s katero je obeležena 40-letnica izhajanja tega časnika.

Razstavljene so fotografije prvih števk tega partijskega glasila, nadalje brošura in druge publikacije iz zgodovine delavskega in komunističnega gibanja v naši deželi ter fotografije urednikov in sodelavcev »Komunistov« iz predvojnih časov.

Prva številka »Komunistov« je izšla v Beogradu 1. januarja 1925. Po tretji številki je časnik nehaj izhajati, njegov urednik in izdajatelj Moša Pijade pa je bil obsojen na več let težke ječe. Časnik je ponovno izhajal v letih 1934, 1935 in 1940, po vojni pa je začel redno izhajati leta 1966.

●●● Nadaljevanje na drugi strani

Nadaljnje osvobajanje dela

Delegati, s katerimi smo se pogovarjali med odmori na hodnikih doma sindikatov o njihovih prvih kongresnih vtisih, ugotavljajo, da bo imel osmi kongres izrazito delovni značaj. Sodijo, da je izhodiščni problem za delo kongresa naslednji: odločno čiščenje naše poti vsega, kar otežkoča nadaljnje osvobajanje dela in polno uveljavitev proizvodnega, delovnega človeka.

V času sedmega kongresa je znašal narodni dohodek na Jugoslavijo 300 dolarjev, zdaj po šestih letih in pol, znaša 500 dolarjev. Čeprav je premagovanje relativne ekonomske nerazvitosti še vedno naša odločujoča naloga, smo vendarle že prišli do tega, da se začnemo uvrščati med srednje razvite dežele. Na tej razvojni stopnji pa se zaostrojuje poglavito navzkrižje sedanje jugoslovanske stvarnosti, ki obstaja med zgodovinsko težnjo proizvajalcev po osvobajanju dela in tem, da o pretežnem delu akumulacije, o razširjeni reprodukciji, še vedno bolj odločajo politični organi izven gospodarstva kot pa neposredno proizvajalci sami. Od tu zlasti poganjajo korenine številnih ekonomskih, političnih in drugih težav.

Ze smernice za predkongresno aktivnost komunistov ter predkongresne razprave so poudarile, da je nadaljnji razvoj naše družbe odvisen predvsem od tega, v kolikšni meri delovni človek dejansko odloča o svojem delu, ali ima pri tem vso besedo, ki mu jo daje tudi ustava. Te težnje pa sta še zlasti podprla in osvetlila njihovo uresničevanje kot zgodovinsko nujno tovariša Tito in Kardelj v svojih kongresnih referatih.

Gre torej za to, da se brez oklevanja lotimo temeljnih vprašanj naše dandanašnje in bližnje družbene stvarnosti, ki jih delovni človek čuti živo in neposredno. Kaže, da je to spodbudilo delegate, ki so prinesli na kongres težnje komunistov, delovnega ljudstva, da se v velikem številu pripravljajo za aktivni poseg v kongresno razpravo.

Komunisti nastopajo tudi to pot kot potrebni nove etape v razvoju, pri čemer pa ne živijo v utvarah, da krepitev materialnih tal samoupravljanja, ki naj bistveno poveča prostor za pobude delovnega človeka, ne bo prinašala hkrati tudi novih in novih problemov. Vendar se jih bomo laže lotevali ob pomoči kongresa, ki si je zadal sila zahtevno nalogo, da približe osvetli dolgoročne interese delovnega človeka v graditvi socializma, probleme te graditve in naloge komunistov.

Govorec o nacionalnih odnosih, je tovariš Tito dejal, da smo pri tem dolžni držati se Leninovega opozorila, da se Leninovega nacionalističnega je bil proti nacionalističnim pojavi in najučinkovitejši, če se vsako obne predvsem k lastnemu področju, če si vsi prizadevamo, da nacionalni

●●● Nadaljevanje na drugi strani

MIRO ZAKRAJŠEK

Nadaljevanje s prve strani

Prvi dan

Lazar Kolisevski, član IK CK ZKJ, Franc Leskošek, član IK CK ZKJ, Miha Marinko, član IK CK ZKJ, Mintia Tabor, delegat iz Zrenjanina — direktor »Magyar Szov«, inž. Dimče Nastevski, delegat iz Bitole — tehnični direktor tovarne usnja, inž. Anton Nedog, delegat iz Kranja — šef oddelka v tovarni »Iskra«, inž. Jovanka Fajković, član IK CK ZKJ, Kola Popović, član IK CK ZKJ, Djuro Pucar, član IK CK ZKJ, Djordij Radulović, delegat iz Nikšića — dela-vec iz železarne v Nikšiću.

EDVARD KARDELJ — med referatom.

Telefoto: Tanjug

Aleksandar Ranković, član IK CK ZKJ, Petar Stambolić, član IK CK ZKJ, Lidija Sentjurc, član IK CK ZKJ, Ali Šukri, delegat iz Džakovice, Jovan Veselinov, član IK CK ZKJ, Veljko Vlahović, član IK CK ZKJ, in Svetozar Vukmanović, član IK CK ZKJ. Delovni predsednik dopolnjenega plenarnega zasedanja kongresa Jovan Veselinov je prebral predlog poslovnika kongresa, ki so ga delegati soglasno sprejeli. Izvolili so tudi sekretariat kongresa, verificacijsko komisijo, redakcijsko komisijo, komisijo za spremembe in dopolnitve statuta ZKJ, komisijo za izdelavo resolucije in sklepov VIII. kongresa ter komisijo za prošnje in pri-tombe.

Nato je tovarš Tito prebral referat o vlogi ZKJ v nadaljnji graditvi socialističnih družbenih odnosov in o aktualnih problemih v mednarodnem delavskem gibanju ter boju za mir in socializem v svetu, popoldne pa je sekretar CK ZKJ Edvard Kardelj začel brati svoj referat o družbeno ekonomskih ciljih razvoja gospodarstva v naslednjem obdobju.

JAK KOPRIVC
VOJKO CERNELO

Izhodišče

ciistične skupnosti, kakršna je Jugoslavija, povezani s toliko težavami, da se očitno ne more govoriti le o samostojnosti, marveč tudi o vzajemni odvisnosti. Vendar pa ta odvisnost ni navržena od zgoraj, marveč je rezultat skupnih interesov delovnih ljudi vseh narodov. Potem-takem nacionalna ekonom-ska samostojnost v socialističnih odnosih v naši do-bi ni niti etatiistično-administrativna kategorija, niti av-tarkija, niti pravica do na-cionalističnega egoizma, mar-

več specifična oblika samo-upravljanja delovnih ljudi. To pomeni, da mora biti upoštevan v odnosih med na-rodni, ob določenih modi-fikacijah, enak princip, ki ve-lja tudi za socialistične eko-nomske odnose med ljudmi, se pravi, da ima vsak narod pravico in realno možnost, da živi in se razvija v skladu z rezultati svojega dela in razvojem proizvodnih sil.

»V nadaljnjem obdobju imamo torej komunisti pred seboj dva kompleksa nalog s področja gospodarstva — je v zaključnem delu poročil, ki ga je predložil Kardelj. »Prvi, moramo se najkrajšeje

DELEGATI VIII. KONGRESA ZKJ SE ZBIRAJO V PREDDVERJU DOMA SINDIKATOV.

Foto: M. Svabič

Nagradno tekmovanje šol

Razpisala ga je Zveza hortikulturnih društev

LJUBLJANA, 7. dec. — Z željo, da bi v mladini vzbudili večje zanimanje za prirodo, za pravilne odnose do nje, za zelenje v mestih in naseljih, za zelenje v stanovanjih, za čisto in lepo okolje, v katerem živimo, je Zveza hortikulturnih društev Slovenije ob finančni podpori sekretariata SRS za šolstvo pred nedavnim razpisala nagradno tekmovanje šol.

Razpis tekmovanja zajema tako raznovrstne oblike dela, da lahko vsaka šola najde za svoje razmere ustrezen obliko dela. Ocenjevali bi sodobno ureditve okolice šolske zgradbe, ureditve šolskega vrta, ureditve posameznih oddelkov vrta, kot so skalnjak, akvarij, terarij, zbirke rastlinja, dalje cvetje in zelenje v šolskih prostorih, cvetje in zelenje na oknih in balkonih šole, delo v gospodarskem delu vrta, sistematsko urejen botanični del vrta z rastlinskimi združbami, sodelovanje pri ureditvi oziroma ozelenitvi kraja, spomenikov padlih v

NOB ter delo v hortikulturnih krožkih. Ob prvem tekmovanju pred dvema letoma se je k tekmovanju prijavilo 37 šol. To je razmeroma skromno, kljub dejstvu, da je to bilo prvo tekmovanje. V Sloveniji imamo nad tisoč nižjih in srednjih šol zato pričakujemo, da bo ob sedanjem razpisu odziv mnogo številnejši. Razpis tekmovanja z vsemi pogoji in nagradami je bil objavljen v »Prosvetnem delavcu«. Prijave sprejema Zveza hortikulturnih društev Slovenije, Ljubljana, Miklošičeva 4 do 31. decembra t.l. M. J.

Uvoz južnega sadja in kave

Preskrba zagotovljena do marca prihodnjega leta

BEograd, 7. dec. — Pred kratkim so zunanjetrgovinska podjetja s sklenjenimi pogodbami zagotovila obilno preskrbo na šega trga z južnim sadjem. Za v decembru bo prispelo 2200 ton limon iz Alžirije, ZAR, Grčije in Tunisa, v januarju pa še 2000 ton limon iz Tunisa. Od konca januarja pa do aprila pa bo prispelo 3500 ton limon iz Izraela, ki jih bodo uvozna podjetja zaradi dobre kakovosti uskladiščila kot rezervo.

Dobro je zagotovljena tudi preskrba s pomarančami. Pred kratkim je skupina zunanjetrgovinskih podjetij sklenila pogodbe za uvoz 5000 ton pomaranč iz Alžirije, 3000 ton iz Grčije in 2000 ton iz Tunisa, vse za dobavo v prvi polovici januarja. Nadaljnje pogodbe za zagotavljanje uvoza 7000 ton pomaranč iz ZAR, ki bodo prispelo do konca januarja. S tem bo trg dobro preskrbljen do sredine marca prihodnjega leta.

Tudi kakovitve brazil-ske kave, po kateri je veliko povpraševanje, bo do-vo-lj. Tri zunanjetrgovinska podjetja (Centroprom iz Beograda, Bosnaplot iz Sarajeva in Prehrana iz Ljubljane) so sklenila po-godbo za uvoz 2300 ton brazilske kave vrste »m-lina« in »santos«. Ta kava

bo prispela konec decem-bra in v januarju. Razen tega bomo do konca ja-nuarja dobili še 400 ton in-dijske kave. V prihodnjih dneh pa bodo sklenjene nadaljnje pogodbe za uvoz kave.

TOVARNA MOTORNH VOZIL

TOMOS Koper

razpisuje delovna mesta:

UBRATOVODJE TOMOS Servis Beograd

pogoj: srednja strokovna šola strojne smeri z 8-letno prakso v vođenju v motorni industriji, oziroma avto-moto servisni dejavnosti.

POSLOVODJE

prodajalne Tomos - Beograd

pogoj: končana poslovodska (ali ustrežna) šola s 5-letno prakso v stroki.

VOĐJE INFORMATIVNE SLUŽBE v Tomosu

Obseg dela: urejanje tovarniškega glasila in orga-nizacija ostalih oblik tovarniške informativne službe

pogoj: končana višja šola s primerno novinarsko prakso.

Pismene ponudbe sprejema tajništvo organizacij-sko-kadrovskega sektorja TOMOS v Kopru 10 dni po objavi. 11628

V počastitev VIII. kongresa so odprli novo koksarno

PRISTINA, 7. decembra (Tanjug). V počastitev VIII. kongresa ZKJ je začela danes v Obilici obratovati nova koksarna, ki bo lahko predelala letno 600.000 ton pre-moga. Nova koksarna bo kot sestavni del Kombinata za izkoriščanje kosovskih pre-mogovnikov oskrbovala s koksom skopsko železarno in nekatere druge večje in-dustrijske objekte, ki so doslej morali droben koks uvažati. S svečanosti so poslali VIII. kongresu pozdravno brzojav-ko.

Posebna brošura o VIII. kongresu

LJUBLJANA, 7. dec. — »Komunisti« v Ljubljani bo v kratkem izdal v posebni brošuri najpomembnejše brzojave VIII. kongresa ZKJ.

Brošura bo vsebovala: Vse referate VIII. kongresa ZKJ, statut ZKJ, resolucijo VIII. kongresa, sestavo CK ZKJ in izvršnega komiteja CK ZKJ.

Preskrba z valjanimi izdelki iz bakra

Letos je bila vse leto pre-skrba naše industrije z va-ljanimi izdelki iz bakra in medenine zelo otežena, kar obkulta zlasti kovinska in elektro industrija. Valjar-na bakra »Slobodan Penek« — Krcun v Sevojnu pri Ti-tovem Učju je letos do kon-ca novembra zaradi nezado-stne dobave bakra izdelala za domači trg le 10.500 ton valjanih proizvodov, medtem ko znaša letni plan 15.700 ton. Od julija obratuje va-ljarna v omejenem obsegu, in to predvsem za izvoz, ker dobiva baker predvsem za izpolnitev pogodbenih obvez-nosti do inozemskih kupcev. Letni plan izvoza pa je va-ljarna ob veliki konjunkturi na svetovnem trgu že izpolni-la in bo njen izvoz do konca leta dosegel okrog 18.800 ton v vrednosti okrog 19 milio-nov dolarjev. Te dni je va-ljarna sodelila z Jugobanko pogodbo o izvozu v prihod-njem letu, in sicer v količi-ni 24.000 ton oziroma v vred-nosti 25 milijonov dolarjev. Celotni plan za prihodnje leto pa je povečan na 39.800 ton, pri čemer naj bi 15.800 ton odpadlo na proizvodnjo za domači trg. Za to količino je valjarna že sodelila po-godbe z domačimi kupci za prihodnje leto, seveda s po-gojem, da bo dobila zadost-no količino bakra.

Povečana proizvodnja kalcijevega amonitrita

V tovarni dušičnega gnojila v Pančevu so lani v prvem letu obratovanja izdelali le 205.000 ton kalcijevega amonitrita, medtem ko znaša predvidena zmogljivost 360 tisoč ton letno. Zdel pa ka-že, da se proizvodnja kar uvelika. Čeprav so imeli tudi letos, ponovno prekinitev električne energije (vsa-ko, tudi kratka prekinitve) pov-zroča v taki avtomatizirani tovarni daljši zastoj in veli-ko škodo) so do začetka de-cembra že izpolnili letni plan 300.000 ton, tako da bodo do konca leta verjetno dosegli letno proizvodnjo 315.000 ton.

Nadalje velik odkup prašičev

Po podatkih zavoda SRS za statistiko je bil tudi v oktobru odkup prašičev v za-selbah in družbenih gospo-darstvih v Sloveniji večji ka-kor lani. V tem mesecu je dosegel odkup prašičev 1382 ton nasproti 1136 tonam v lanskem oktobru. Celotni odkup v 10 mesecih t.l. pa je znašal 11.678 ton, kar je za 25 odst. več kakor lani v enakem obdobju. Odkup klavne goveje živine (brez telet) se je sicer povečal od 4834 ton v septembru na 5698 ton v oktobru, vendar je bil pri tem za 12 odst. manjši kakor lani v oktobru. Desetmesečni odkup goveje živine v višini 46.760 ton pa zaostaja za lanskim odkupom v enakem obdobju za 8 odst. Znatno večji kakor lani je letos odkup perutnine (pred-vsem piščancev brojlerjev). V 10 mesecih je dosegel 2975 ton, kar je za 35 odst. več kakor lani.

Pisma bralcev

Celjska poplava in posledice

Tovariš urednik,

to pismo vam pišem, ker bo morda zanimalo tudi širši krog bralcev.

Celjani, ki smo tako re-koč že navajeni poplav, se sprašujemo, kako je mogo-če, da sta slovenski tisk in radio komaj omenjala mu-čno situacijo, ki je nastala v Celju ob poplavi 25. 10. t. l. — Radio Ljubljana je npr. kljub temu da je bil velik del Celja — pa tudi druga področja Slovenije — pod vodo, oddajal svoj re-dni program, predvsem za-bavno glasbo, kar je sicer običajno v nedeljo dopol-dne, in se pri tem ni spo-mnil ljudi, ki so v težavnih okoliščinah reševali družbe-no in privatno imovino. Prepričan sem, da bi se ob drugačnem obveščanju jav-nosti gotovo naša ljudje, ki bi priskočili na pomoč ogroženim, sohranjanom, tako pa niti niso vedeli, da ogroža vodna stihija vedno zelo izpostavljen območje Celja. Prav gotovo bi bila ob realnem in rednem ob-veščanju javnosti škoda manjša, ker bi bila pomoč dosti učinkovitejša in ne v glavnem navedena na do-mače sile, razen policijnih in prostovoljnih gasilskih čet iz drugih krajev, ki so se skupaj s Celjani po-zitivno borile proti po-divljani vodi. Tako pa imam občutek, da nam sredstva za obveščanje javnosti niso nudila dovolj moralne opo-re. Kakor nam je znano, je ob poplavi v Zagrebu bilo precej drugače, kar imam tudi za pravilno; sohran-jeni v neogroženih področ-jih so bili seznanjeni z ne-srečo drugje. Ni treba iz-nesreče delati senzacije, a ko so srene natančneje nevarnost v Celju in je vo-da zalivala posamezne to-varne in stanovanjska po-dročja, bi se lahko tudi sredstva za obveščanje spo-mnila ogroženih ljudi, ki so se organizirano in pošt-vajno borili, da čimveč tmo-vine rešijo uničujoči si-li vode. Ne bi se smelo zgoditi, da je primanjkovalo v kritičnih trenutkih re-pal, ki so drugje stale mo-žeče neizkoriščene.

Sedaj pa še druga plat znova; ali smo stori-li vse, da bi preprečili poplave, ki v Celju čisto nastopajo? Mislim, da bi bila prvu-stvena dolžnost vseh prvu-bliških in zveznih skladov, da se omogoči regulacija nevarnih vodotokov na ožje območje Celja, za ka-tere so našrti že davno pri-pravljeni. Vse se je doslej razbilo na 2 milijardah, ki sta potrebni za regulacijo vodotokov v Celju — toda ali ni škoda ob vsaki po-plavi za nekajkrat večja od predvidene vošte, ki je po-trebna za regulacijo Vo-gajne, Ivanjske, Sumece, Koprivnice in Loznice? Ta-ko ga plačuje DOZ delno škodo, ki je pa se vseom-stratnim postopke izvele

do, ki bi je ob izvršeni re-gulaciji ne bilo. Vedeti mo-ramo, da je Celje večje mesto z zelo gosto nasele-jo okoličin in da je vsa in-dustrija, ki je ni malo, iz-postavljena vodni stihiji ob-maio večjem deževju. Skraj-ni čas bi že bil, da se ne-ka ukrene, ne pa da se re-gulacija odloša od poplave do poplave.

Moramo si biti na jas-nem, da je treba prvenstve-no zaščititi goste naseleljene področja in industrijo. La-hko tudi trdim, da ni več-jih krajev v Jugoslaviji — in predvsem v Sloveniji — ki bi bili tako izpostavlje-ni na milost in nemilost učinku uničujoče vodne si-le. Javno je tudi, da mesto Celje, ki je že najelo in-vesticijskih kreditov za re-gulacijo Savinje — ta je na vo-srečo že izvršena, ker bi sicer bile poplave še dosti hušje in pogostejše — ne bo moglo samo najeti in-vesticijskih kreditov, pač pa bo tukaj nujna pomoč skupnosti.

Ing. JANKO RUCIGAJ,

Celje,

Trubarjeva 40

Administracija potek zavlačuje

Tovariš urednik,

v novembru je bila v Aj-dovščini in okolici kro-vačastaka akcija, ki je se kar lepo uspešna. Čas za kraj, kjer živi dosti kme-čev, je bil primeren; vre-me se ni bilo slabo in na-tesnje delo opravičeno! Tudi posebni avtobusi so brez večjih zamud pripeljali krovačalce iz okolice, mogo-č krovačalci pa so se poslu-žili rednih prometnih zvez. Zdravniški pregledi so bili kljub veliki natančnosti hi-tro opravljeni. Le pri vpi-sovanju se je zatikalo. A ne da bi bile administracije počasne, nasprotno: bile so prav urne in kljub veli-ku naporu več kot prijazne in potrpežljive. Le admini-strativni postopek se mi-zdi nekoliko preveč zaple-ten. Isti podatki se vpišejo kar na štiri mesta: v knji-go, po kateri vsak krova-čalec dobi zaporedno šte-vilko, v karton, na kate-rem je vpisana številka iz knji-gne, na krovačalsko iz-kančico ter v neki seznam. Ti podatki so: ime, pri-imek, očitavost, stan, oče-tovo ime, poklic, mesto za-poslitve, rojstni datum in kraj. Vem, da so v krova-čalskem kartonu potrebni vsi potrebni podatki. Toda ali jih je potrebno še enkrat vpisovati v knji-go, ko se številka knji-gne in kartona ujema. Ali ne bi bilo do-vo-lj v knji-go vpisati ime, priimek, naslov ter zaposli-ten? Od tam se bi zvečer, po zaključeni akciji, prepisali v tisti drugi seznam ali pa bi ga pisali skoz in-di-go hkrati kot knji-go. Pri-pomnil naj, da so vodje posameznih skupin krova-čalcev želeli, naj se admini-strativni postopek izvede

Ce ne bi bilo neprijetne-ga in nepotrebnega čaka-nja menim, da bi bilo kro-vačalcev dokaj več, po-sebno žena in mater, saj se zavedamo velikega pomena te akcije. Ker pa otrok ne moremo pustiti samih za dalj časa in se dolgega ča-kanja bojimo, se nas javi dokaj manj.

Torej: konec naj bo ne-potrebnega pisanja — in uspeh bo še boljši.

NADA KOSTANJEVIC,

Vipava 67

»Kratkovidnost slovenjebistriških gostincev«

Tovariš urednik, v pismih bralcev je bilo dne 29. 11. 1964 objavljeno pismo z zgornjim naslo-vo, ki ga je napisal Aleks Stalcul iz Slov. Bistrice. Pi-smo dopolnjujem oziroma popravljamo z naslednjim: Ob razgovoru med pred-stavnikom občinske zveze za telesno kulturo in pred-stavnikom »Partizana« ter med direktorjem gostin-skega podjetja hotel »Planina«, se je moglo prenehati z go-stov iz Gradača, je bilo izjavljeno: »Pri nas stane v hotelu dvoposteljno zakur-jena soba 1.600 din, na to pa bi priznali 10 odst. po-pusta.« — Polni pension s prenočitvijo za eno osebo stane 1.600 din.

Nismo torej nikakor izja-vili, da stane ena postelja 1.600 din. V našem hotelu ni nobene nočitve s tako ceno, ena nočitev v neza-kurjeni sobi pa stane 700 din, to je objavljeno tudi v cenikih v sobah. Če se s predstavnikom nismo razu-meli, pa vsekakor ni pravi-lno, da se to izkorišča na-merno ali nenamerno v ško-do podjetja.

KONRAD KORAZIJA,
direktor hotela Planina;
Slov. Bistrica

Zaščitimo vode pred onesnaženjem

V Beogradu se je začelo štiridnevno posvetovanje strokovnjakov

BEograd, 7. dec. (Tanjug). Danes se je začelo v Beo-gradu posvetovanje o odpadnih vodah in zaščiti voda pred onesnaženjem. V štiridnevem delu bodo strokovnjaki in znanstveniki delavci iz Jugoslavije, Velike Britanije, Češkoslovaške, Avstrije in Francije prebrali kakih 30 referatov.

Po nepopolni oceni od 5050 km rek, ki so jih strokov-njaki analizirali v Srbiji, sa-

mo petina ni onesnažena. Odpadne vode so nevarne, ker lahko onesnažijo pitno vodo, tudi v gospodarstvu ali v splošno koristne nane-men jih ni mogoče uporaba-ti, izrazito škodo pa po-vzročajo tudi ribolovu, ker pogine v njih mnogo rib. Zato predlagajo, naj bi spre-jeli zakonske predpise, s ka-terimi bi v polni meri ure-dili zaščito voda.

Niž boljše niso razmere v pogledu odpadnih vod v je-zerih. Na podlagi večletnih raziskav so strokovnjaki u-gotovili, da se je na primer

jezero Palid spremeni-lo v zbiralnik odpadnih voda in-dustrije in kanalizacije mesta Subotice. Ker so naravni pogoji za to, da bi se stoječe vode čistile same po sebi, ne-primerne, ne morejo biti ka-kor na rekah, strokovnjaki menijo, da bi morali biti predpisi o vzdrževanju čisto-če jezer znatno strožji.

Mednarodna konfe-rencia metalurgov PRAGA, 7. dec. (Tanjug). V češkoslovaškem mestu Tšincu se je začela med-narodna konferenca metalur-gov, posvečena 125-letnici ustanovitve metalurškega kombinata v Tšincu, ki je dobil ime po okrobski re- voluciji. ČTK poroča, da se udeležujejo konference v Tšincu predstavniki Madžar-ske, DR Nemčije, Poljske, Sovjetske zveze, Francije, Za-hodne Nemčije, Češkoslova-ske, Švice in Jugoslavije. Na konferenci bodo obravnavali več vprašanj v zvezi z raz-vojem metalurške dejavnosti v teh deželah.

DELO

VSE DNI
V TEDNU

KOMUNALNO PODJETJE BOHINJ

Bohinjska Bistrica

razpisuje po določilih 80. člena zakona o sred-stvih gospodarskih organizacij javno dražbo za prodajo osnovnih sredstev, ki bo dne 16. 12. 1964 ob 10. uri v prostorih KRAJEVNEGA URADA — BOHINJSKA BISTRICA, soba št. 7 za:

TOVARNI AVTOMOBIL TAM PIONIR 3 I DIESEL MOTOR 45 KS

Interesenti si lahko ogledajo osnovna sredstva, ki bodo prodana na dražbi 16. 12. 1964 v dneh 14. in 15. 12. od 8. do 12. ure.

Prednost do nakupa ima družbeni sektor. Če za Diesel motor ne bo interesov iz družbenega sektorja, bomo čez eno uro prodali zasebnikom 11634

ZDRAVSTVENI DOM POSTOJNA

razpisuje delovno mesto

ZOBOTEHNIKA

ZA ZOBNO AMBULANTO V PIVKI in

ZOBOTEHNIKA

ZA ZOBNO AMBULANTO V POSTOJNI.

Nastop delovnega mesta takoj ali po dogovoru. Samsko stanovanje za zobotehniko v Pivki je zagotovljeno.

Razpis velja do zasedbe delovnih mest. Prijave, s kratkim opisom dosedanjega službovanja sprejema uprava ZD Postojna, Ulica 1. maja št. 2, p. p. 41. 11635

Razpisna komisija pri

ZAVODU ZA UPRAVLJANJE NEPREMIČNIN V CELJU

razpisuje mesto

DIREKTORJA ZAVODA

OGOJ:

— diplomiran pravnik z vsaj 3-letno prakso na ustreznih vodilnih delovnih mestih
— pravnik z najmanj 5-letno prakso na vodilnih delovnih mestih v premoženjsko-pravni službi.

Razpis velja 15 dni od objave.

Ponudbe pošljite na naslov zavoda v Celju, Vod-nikova št. 13. 11629

PETER MOZOLEC SEJAM BIL JE ŽIV...

JOSIP BROZ TITO

Vloga komunistov v nadaljnji graditvi socialističnih družbenih odnosov in aktualni problemi v mednarodnem delavskem gibanju ter boju za mir in socializem v svetu

Tovarišice in tovariši!

Od sedmega kongresa Zveze komunistov Jugoslavije nas loči obdobje, polno zelo pomembnih družbenih in političnih dogajanj po svetu in v naši državi. To je bilo obdobje dinamičnega razvoja v našem notranjem življenju, obdobje naporne ustvarjalnosti v graditvi naše države, v graditvi družbenih odnosov naše socialistične skupnosti.

Dosegli smo velike rezultate v industrializaciji in preobrazbi države, v ustvarjanju podobe nove Jugoslavije. Materialna baza naše družbe se je zelo povečala. To nam sedaj omogoča, da hitreje napredujemo k izpopolnjevanju našega gospodarskega sistema, v katerem je še precej pomanjkljivosti, ki jih moramo čimprej odpraviti tako v korist posameznikov kakor tudi v korist vse naše skupnosti.

Vendar ne bi bili dosledni komunisti, če se ne bi kritično dotaknili raznih negativnih pojavov, ki so spremljali naš zelo dinamični razvoj. To je naša naloga na VIII. kongresu. Predvsem je potrebno, da temeljito analiziramo in ugotovimo vse tiste elemente, ki so nam omogočili, da smo dosegli tako pomembne uspehe, zatem pa, da spoznamo tudi vse tisto negativno, kar se je uveljavilo in kar se delno še vedno kaže v naši praksi in ovira še hitrejši razvoj naše države. Potrebno je namreč, da bolj pogumno odpravljamo negativne pojave, ki še vedno spremljajo naš razvoj in našo prakso ter da čimprej uresničimo socialistična in humanistična načela naše ustave. Brez gnilih kompromisov in brez kakršnegakoli omahovanja moramo odločno povsem obračunati z vsemi nosilci nazadnjaških teženj, ki nam zavestno ali podzavestno mečejo polena pod noge. Ta kongres mora biti kongres pogumnega, doslednega revolucionarnega čiščenja naše poti vsega tistega, kar nas še vedno vleče nazaj, vsega tistega, kar se boji nadaljnje krepitve vloge delovnega človeka na vseh področjih odločanja o družbenih vprašanjih.

Svoje dolžnosti ne bi izpolnili, marveč bi celo kompromitirali svoje dosedanje dosežke, če ne bi s poti delovnega človeka odpravljali tisto, kar mu še poskuša preprečiti, da bi popolnoma uresničil svojo funkcijo, ki mu je po ustavi zajamčena kot ustvarjalec, proizvajalec in nosilec razvoja gospodarstva ter družbe.

Največja nevarnost za komuniste je samozadovoljstvo s tistim, kar so dosegli. Po pravici se lahko ponasamo s svojimi dosedanjimi pridobitvami, vendar samo zato, ker nam omogočajo, da gremo naprej brez zastoja. Daleč pa smo od tega, da bi lahko bili zadovoljni z vsem, kar smo dosegli, pa tudi sami s seboj. Zato je za nas značilno, da na naših kongresih dajemo težišče na analizo in odpravljanje težav — vseh oblik negativnosti in pomanjkljivosti — ter na odpiranje nadaljnjih perspektiv. S tega

stališča moramo obravnavati tudi rezultate svojega boja in delovanja.

Razumljivo je, da bi mi, komunisti, dosegli še boljše rezultate in zaznamovali manj napak v svojem delu, če bi se bili bolj ravnali po temeljnih načelih našega programa ZKJ in drugih dokumentov CK ZKJ. V njih so bili podani razen temeljnih načel tudi odgovori na mnoga vprašanja, ki so se pojavljala med vsakdanjo prakso in v večletni graditvi socialističnih družbenih odnosov v naši državi. Ti odgovori so bili jasen kazipot za naše delo tako v naši notranji kakor tudi v zunanji politiki. Uspehi, ki smo jih pri tem dosegli v naši državi, kakor tudi dogodki po svetu so potrdili pravilnost bistvenih stališč v našem programu. Naravno je, da je čas že prerasel nekatere formulacije v programu — spričo najnovejših velikih sprememb v svetu, zlasti pa v mednarodnem delavskem gibanju. Danes že iščemo odgovore na nove probleme, ki izvirajo iz teh sprememb. To pa, kar je v programu čas že prerasel — je ustrezalo nekemu obdobju naše prakse in našega položaja v mednarodnem delavskem gibanju. Poleg tega nikoli nismo trdili, da je naš program vsota večnih resnic in nezmotljivosti. Ali pa, da pričakujemo, da bo nekakšen vzor za druge partije in gibanja. Ne, bil je napisan za Zvezo komunistov Jugoslavije kot vodnik njenega delovanja v skladu s specifičnimi razmerami, ki jih imamo v naši državi.

Razumljivo je, na tem kongresu moramo dati čimbolj jasen odgovor na nove probleme in nove pojave ter bolj konkretno določiti linijo za naše nadaljnje delovanje. Naš notranji razvoj zlasti terjajo, da damo kar najbolj popoln odgovor na vsa vprašanja, ki še povzročajo nejasnosti in zmede in ki ne samo motijo enotnost naših vrst, marveč tudi resno ovirajo pravičen razvoj naše socialistične družbe.

V tem obdobju je začela popuščati hladna vojna, kar je zlasti prišlo do veljave v zadnjih letih, čeprav je še vedno prišlo do položajev, ki so bili zelo nevarni za svetovni mir. Jugoslavija je tudi v tem razdobju izvajala dosledno politiko miru in miroljubnega mednarodnega sodelovanja ter se vztrajno zavzemala in bojevala za načela, ki so bila sprejeta v deklaracijah beograjske in kairske konference šefov držav in vlad. S tako svojo politiko je Jugoslavija dosegla velik ugled v svetu.

Naloga tega kongresa je, da natančno ocenimo današnje stanje v svetu, v mednarodnih odnosih in zlasti v odnosih v mednarodnem delavskem gibanju. Ti zadnji predvsem terjajo temeljito analizo in konkretna stališča, ker je to naša internacionalna obveznost. To je pogoj za uspešno in točno proučitev prihodnjih smernic za našo zuna-

njo politiko. Teh vprašanj se moramo lotiti odgovorno — ker to zahteva od nas naš poseben položaj v svetu, zlasti pa v mednarodnem delavskem gibanju in med tako imenovanimi neangažiranimi državami — da bi bila naša aktivnost kar najbolj konstruktivna in da bi imela največje mogoče pozitivne učinke za sile miru, socializma in družbenega napredka.

Naša dosedanja aktivnost v mednarodni politiki — s svojo konstruktivnostjo in načelnostjo v boju za mir, za aktivno miroljubno koeksistenco, za popolno odpravo kolonializma in neokolonializma, za odpravo nerazvitosti in ustvaritve novih mednarodnih odnosov, ki bi bili rešeni strahu pred vojnimi katastrofami itd. — je naši državi prinesla velik ugled in veliko prijateljev po vsem svetu. Ta ugled pa ni bil dosežen samo z našo miroljubno zunanjo politiko; rezultat je tudi naših notranjih uspehov v graditvi naše države, v nastajanju novih družbenih odnosov na temeljih demokratizacije in humanizacije teh odnosov. Naši nadaljnji uspehi v notranjem razvoju bodo torej poročstvo, da bomo naš ugled v zunanjem svetu ne le ohranili, marveč da se bo še bolj okreplil. Z drugimi besedami je to za nas velika obveznost, ki je hkrati tudi naša mednarodna obveznost.

II.

Splošne značilnosti mednarodnega položaja in stanja v mednarodnem delavskem gibanju

Med VII. in VIII. kongresom ZKJ je mednarodni razvoj šel v smeri resne spremembe v razmerju sil, in to v korist sil miru in miroljubne, konstruktivne politike — politike aktivne in miroljubne koeksistence.

Politika sile, ki se ji najbolj reakcionarni imperialistični krogi še vedno niso odpovedali, čedalje bolj izgublja podporo tudi pri nekaterih, ki so do nedavna imeli tako politiko kot najbolj učinkovito in edino sredstvo za doseg svojih smotrov — gospostva v svetu s silo. Veliko vlogo pri preprečevanju vojnih spopadov so imeli Združeni narodi, tako imenovane neangažirane države, večina socialističnih držav skupaj s Sovjetsko zvezo in druge sile miru. V obdobju med VII. in VIII. kongresom se je svet večkrat znašel na robu novega vojnega spopada svetovnega obsega. Kakšne bi bile posledice, si ni težavno zamisliti, če upoštevamo izredno veliko rušilno moč atomskega orožja, ki ga danes imajo nekatere

velesile. Berlinska kriza, zlasti pa primer v zvezi s Kubo, bi bila lahko pripeljala človeštvo do največje tragedije, kakršno svet doslej ne pomni. Po zaslugi zdravega razuma tistih, ki so bili najbolj odgovorni, pa do katastrofe ni prišlo.

Se vedno smo v negotovosti, kaj nam pri naša prihodnost, čeprav je v zadnjih dveh letih prišlo do delnega popuščanja napetosti po svetu. Sporazum med Sovjetsko zvezo, Združenimi državami Amerike in Veliko Britanijo o prepovedi jedrskih poskusov v ozračju, vesolju in pod vodo je eden izmed pomembnih dokazov popuščanja mednarodne napetosti. To je zelo skromen sporazum, kljub temu pa lahko ugotovimo, da se odnosi med Vzhodom in Zahodom razvijajo k boljšemu — k pomirjenju, k postopnemu odstranjevanju hladne vojne in uveljavitvi politike pogajanj in sporazumevanja. Hkrati lahko ugotovimo tudi proces splošne polarizacije v svetu — na sile miru in napredka ter novih odnosov med narodi in na sile

reakcije, hladne vojne ter reševanja spornih mednarodnih problemov s silo. Veliki politični problemi so ostali še vedno odprti in proces njihovega reševanja bo dolgotrajen, vendar pa se taktika periodične zaostritve položaja do roba vojne čedalje bolj kompromitira kot nerealna in nerealna. Prav posebno važno je, da se naprej preprečuje nastop novih kriz in zaostritev, ki bi lahko ogrožale svetovni mir, ker ima v današnjem svetu medsebojne odvisnosti vsaka lokalna kriza neizogibno posledice za ves tok mednarodnih odnosov ter grozi svetovnemu miru v celoti.

Na področju razorožitve — splošna in popolna razorožitev še naprej ostaja temeljni smoter — ni bil dosežen kakšen vidnejši napredek, čeprav so po našem trdnem prepričanju možnosti, da se stališča zblížajo in dosežejo realnejše, čeprav v začetku tudi samo delne rešitve. V teh vprašanjih še vedno ni zadosti prišla do veljave pripravljene velikih zahodnih sil za bistvene sporazume. Proces evolucije na Zahodu v smeri odstopa od prej postavljenih smotrov hladne vojne se razvija še vedno počasi in ob močnem odporu reakcionarnih sil. Po Franciji začenja sedaj tudi LR Kitajska jedrske poskuse, se izreka še naprej zoper moskovski sporazum in pripravlja nove poskuse, katerih namen je izpopolnitev tega rušilnega orožja. Zato je čedalje bolj potrebno, da vse napredne sile sveta, predvsem pa neangažirane države in države socializma, širše, odločnejše in z večjo akcijsko enotnostjo prispevajo, da bi našli realistične rešitve v duhu stališč in predlogov beograjske in kairske konference. V tem trenutku je najbolj važno, da se v pogajanjih o celotnem kompleksu razorožitve v prvi fazi dosežejo vsaj delni uspehi, kot na primer: razširitev moskovskega sporazuma na prepoved poskusov pod zemljo, sporazum o prepovedi širjenja jedrske oborožitve na nove države, ukrepi za preprečitev nenadnega napada itd. — vendar s tem, da se še naprej vztrajno borimo za uničenje sedanjih zalog atomskega orožja.

Problem razorožitve je tesno povezan z reševanjem večine velikih perečih mednarodnih problemov in zato je potrebno, da se lotevamo njihovega realističnega reševanja postopno.

Problem tekovanja v oboroževanju je tesno povezan s problemom likvidacije nerazvitosti v svetu. Namesto da se trošijo ogromna sredstva za nadaljnjo tekmo v oboroževanju, bi bilo izredno koristno, če bi vsaj majhen del teh sredstev uporabili za pomoč državam v razvoju. Tako bi hkrati odstranili različne elemente raznih spopadov in napetosti v svetu.

Obstoj tujih vojaških oporišč je ena izmed največjih ovir za konstruktivno reševanje takih problemov, kakršen je razorožitev. Vojaška oporišča povzročajo stalno negotovost v svetu in niso samo trajni element hladne vojne, marveč tudi grobo kršijo neodvisnost držav, v katerih so. Odprava vojaških oporišč je torej povezana z interesi in željami tih narodov. Ustvarjanje brezatomskih območij bi prav tako ugodno vplivalo v smeri razorožitve in bi razširilo ozračje popuščanja napetosti. Zanesljivo je, da bi razglasitev brezatomskega območja v srednji Evropi širše in ugodno vplivala na ves mednarodni položaj, čas pa je, da se tudi območje Afrike kot tudi območje jugovzhodne Azije in drugih delov Azije ter Latinske Amerike razglasijo za brezatomska območja.

Ves sodobni razvoj in v tem okviru postopno popuščanje napetosti sta omogočala narodom in državam, da so okrepili svojo suverenost in bolj samostojno nastopali v mednarodnih zadevah. Svet je v začetnem obdobju procesa demokratizacije mednarodnih odnosov in čedalje bolj teži po uveljavitvi enakopravnosti velikih in malih držav, bolj in bolj razvitih narodov. V tem procesu pripada posebno mesto novo osvobodnim državam, ki so postale realna moralno-politična sila, sposobna znatno vplivati na razvoj svetovnih dogodkov.

Tak delno ugoden razvoj je še vedno daleč od tega, da bi pripeljal do trajne stabilnosti v svetu. Reakcionarne sile si v posameznih državah ob pomoči reakcionarnih krogov od zunaj z vso silo prizadevajo preprečiti posameznim narodom, da bi se izpolnile njihove želje, da bi se osvobodili vseh oblik kolonialnega zatiranja in da bi pridobili popolno neodvisnost in nacionalno integracijo. To so žarišča, ki niso nevarna samo za svobodo in neodvisnost narodov na posameznih območjih, kakršno je npr. primer z Laosom, Južnim Vietnamom in Kambodžo v jugovzhodni Aziji, s Kubo v Latinski Ameriki, s Ciprom, s Kongom, z Angolo in drugimi državami, ki se še bojujejo za svojo neodvisnost. To so hkrati žarišča, ki lahko pripeljejo do velike nevarnosti, da nastane vojna, ker se v notranje zadeve teh držav vmešavajo reakcionarne in kolonialne sile od zunaj. Očitno je, da je tendenca — zlasti tam, kjer je še vedno močan vpliv velikih monopolističnih krogov — da se politika koeksistence omeji na neposredne odnose med Vzhodom in Zahodom, da pa se posamezna druga območja, zlasti premalo razvita, še vedno obravnavajo kot območja vpliva in kontrole, razumljivo, velikih kolonialnih sil. Tudi tem

reakcionarnim krogom mora biti torej jasno, da se vprašanje aktivne in miroljubne koeksistence zelo tiče vseh, tako malih kakor velikih držav, z različnimi družbenimi sistemi. Na tem mora biti zasnovana enakopravnost velikih in majhnih držav in narodov. Zato predstavlja reševanje takih lokalnih sporov skrb vse mednarodne skupnosti.

Vse to pomeni nevarnost za nadaljnjo utrditev miru in demokratičnih odnosov med narodi. Ves povojni razvoj je pokazal, da z metodami pritiska hladne vojne, z lokalnimi vojaškimi posegi in demonstracijami sile ni mogoče trajno rešiti nobenega mednarodnega spora, marveč so se kot rezultat tega porajali novi, še hujski problemi.

Naj se nekatere kolonialne sile še vedno žilavo upirajo, obdobje kolonializma se bliža h koncu. Narodnoosvobodilna gibanja zaznamujejo nove uspehe, število na novo osvobojenih držav se povečuje. Smo pred ogorčenim in odločnim bojem za emancipacijo narodov v južni in jugozahodni Afriki, v Južni Rodeziji, Angoli, Mozambiku in Portugalski Gvineji, na jugu Arabskega polotoka, v Britanski Gvajani in drugih odvisnih ozemljih, kakor tudi za odpravo apartheida in brezpravnosti afriške večine v Južni Afriki. V Kongu se ljudstvo krvavo in težko bojuje zoper neljudski režim Combeja in agresijo iz nekaterih zahodnih držav, ki z vsemi sredstvi podpirajo ta režim. Vplivni monopolistični krogi v metropolah si prizadevajo, da bi zavirali proces dekolonizacije, da bi ga zavlačevali, po etapah, in da bi preprečili neodvisen notranji razvoj, da bi ohranili možnost za uresničenje svojih neokolonialističnih vmešavanj ter da bi usmerjali nadaljnji razvoj teh držav v skladu s svojimi interesi. Preostala oporišča kolonializma resno ovirajo stabilizacijo razmer tudi na širših območjih, s političnega in humanega stališča pa so popoln anahronizem.

Neokolonializem, ki nastopa kot zamenjava za klasični kolonializem, je postal dominantna oblika odnosov nekaterih imperialističnih sil in monopolističnega kapitala v razmerju do premalo razvitih, bivših kolonialnih držav. Neokolonializem si predvsem prizadeva, da bi te države ohranil v gospodarski odvisnosti, s čimer omejuje tudi njihovo politično neodvisnost in njihovo enakopravnost v mednarodnih odnosih.

Neokolonializem ni za mir v svetu nič manj nevaren kakor klasični kolonializem. Poln je elementov notranjih in zunanjih spopadov. Notranji spopadi nastajajo zato, ker se afriški in drugi narodi ne morejo sprijazniti s formalno in polovično neodvisnostjo. Kolonializma osvobodjeni narodi težijo k popolni svobodi, enakopravnosti in k enakopravnemu sodelovanju z vsemi državami in tudi z bivšimi metropolami.

Zelo pomembno vlogo v odpravi klasičnega kolonializma in v boju zoper neokolonializem morajo tudi v prihodnje imeti Združeni narodi s tem, da neodložljivo izvajajo deklaracije o priznanju popolne neodvisnosti vsem kolonialnim narodom. Vse napredne sile v svetu morajo pri tem preprečiti poskuse, da bi se s tujim posredovanjem, z represivnimi ukrepi in z oboroženo silo preprečil boj narodov za osvoboditev in utrditev neodvisnosti, ker je to ena izmed najvažnejših nalog sedanjosti. Zaradi vsega postajajo politika koeksistence, popuščanje napetosti in boj zoper imperializem ter gospodstvo vsake vrste čedalje bolj enoten akcijski program za zagotovitev stabilnosti miru, za popolno emancipacijo in za svoboden družbenoekonomski razvoj vsake države ter enakopravnih odnosov med narodi in državami.

V razmerah začetega procesa premaganja hladne vojne in stroge razdelitve sveta doživlja politika neangažiranja nadaljnjo uveljavitev in evolucijo. Iz leta v leto narašča število tistih, ki se opredeljujejo za tako politiko. Države, ki so nedavno stopile na svetovni oder, čedalje bolj aktivno sodelujejo pri mednarodnih zadevah in si prizadevajo, da bi uveljavile svojo nacionalno individualnost in lastno zunanjo politično orientacijo. To je pokazala tudi široka udeležba neangažiranih držav na kairski konferenci, kjer se je število udeležencev in opazovalcev v primerjavi z beograjsko konferenco dvignilo od 28 na 57 in tako obsegalo približno polovico članic Združenih narodov. To usmeritev je potrdila tudi akcija skupine 77 držav na svetovni ekonomski konferenci kakor tudi čedalje bolj enodušno nastopanje neangažiranih držav v Organizaciji združenih narodov.

Politika neangažiranja je močno razširila svoje akcijske okvire. Bistvo te politike je stvarno in načelno delovanje na liniji aktivne in miroljubne koeksistence, ki omogoča široko sodelovanje in enotnost ne na podlagi umetnega in formalno skupnega angažiranja, marveč na podlagi skupnih interesov ter neodvisne in proste opredelitve. Beograjska in kairska konferenca sta polni pričevanj o širokih možnostih in o koristnosti takega sodelovanja.

Politika, ki se je v samem začetku uprla vsakemu angažiranju, ni samo pokazala mnogim državam, zlasti pa novo osvobodjenim, pravilno pot in način, kako naj ohranijo in okrepijo neodvisnost ter zagotovijo možnosti za svoj družbenoekonomski napredek, marveč je postala tudi pomemben činitelj ohranitve miru in izboljšanja med-

narodnega sodelovanja. Na tej podlagi se razvijajo nove oblike čedalje bolj univerzalnega aktivnega mednarodnega sodelovanja in prijateljstva med narodi. Regionalna grupiranja na tej podlagi, kakršna je Organizacija afriške enotnosti ter Arabska liga, so pomemben prispevek k razvoju mednarodnega sodelovanja.

Temeljna vsebina politike neangažiranja je boj za mir in dosledno odpravljanje iz mednarodnih odnosov vseh vzrokov nestabilnosti. Danes je to predvsem boj proti vsem oblikam podrejenosti in neenakopravnosti, za odpravo ostankov kolonializma in za bolj demokratične mednarodne odnose. To je hkrati tudi boj premalo razvitih držav za samostojne družbene preobrazbe in hitrejši gospodarski razvoj, in to ne samo v besedah, marveč tudi v delu.

Ko danes govorimo o neangažiranih državah ali o nerazvrtanju, tedaj so to le delno točni izrazi, to je, ne ustrezajo vsej politiki držav, ki so se zbrale na prvi beograjski in drugi kairski konferenci.

Vojna in posledica vojne so povzročile, da so mnoge države začele razmišljati, kako naj se človeštvo organizira, da bi se v prihodnje izognili podobnim katastrofom in med narodi ustvarili boljše ter pravičnejše odnose. Atlantska listina je bila prvi poskus v tej smeri, ustanovna listina Združenih narodov pa je prinesla nekaj poglobitvenih podlag oziroma temeljev, na katerih bi morali graditi naprej odnose med narodi in državami. Žal pa je kmalu po vojni prišlo do poskusa razdelitve sveta in do večletne hladne vojne, ki še vedno traja v nekoliko milejših oblikah. S tem se niso mogle sprijazniti mnoge države, zlasti pa države v razvoju, od katerih so nekatere šele nedavno postale svobodne in si prizadevajo, da bi se razvijale v miru. Vsa zunanja politika tako imenovanih neangažiranih držav je bila torej usmerjena k boju za ohranitev miru in nastanek novih pravičnih odnosov med državami in narodi. V tem je bistvo tudi nadaljnje politike držav, ki so v Beogradu in Kairu sprejele deklaracije svoje politike. Njihova vsebina in načela so vsebovana v deklaracijah beograjske in kairske konference.

Politika neangažiranosti je univerzalna in je zato usmerjena k odpravljanju vsake razdelitve sveta. Ne negira obstoja razlik in posebnosti, marveč si ustvarjalno prizadeva, da bi te postopno in konstruktivno premagali.

Vloga politike neangažiranosti in njen vpliv na mednarodna gibanja sta nenehno naraščala tudi v času najmočnejše hladne vojne, ko je bila v središču svetovnih pogajanj ter preprečila popolno razdvojitve sveta, ter v zadnjih letih, ko je hladna vojna začela popuščati. V obdobju popuščanja hladne vojne se celo še veliko večje število držav opredeljuje za politiko novih odnosov med državami, kar je pokazala nedavna konferenca v Kairu, politika neangažiranosti pa je deležna priznanj tudi tistih sil, ki se ne prištevajo v njene vrste. Obstoj in delovanje te politike moramo torej povezovali predvsem z družbenimi in političnimi gibanji v svetu. V tem smislu je trajna. Potrebna po politiki novih odnosov med državami bo v dobi čedalje intenzivnejših mednarodnih vezi in medsebojne odvisnosti obstajala celo v svetu, v katerem sploh ne bi bilo vojaških zvez, obstajala bo pravzaprav vse dotlej, dokler ne bodo nastali novi, zares enakopravni odnosi med državami.

Zaradi vsega tega ni politika neangažiranosti samo činitelj miru v svetu, marveč je tudi tak mednarodni demokratični odnos, ki pomaga državam, katerih narodi želijo uresničiti družbene spremembe, ustrezajoče njihovim potrebam, brez vmešavanja od zunaj. V obeh svojih vidikih, notranjem in zunanjem, je politika neangažiranja napredna in ima zato trajen ter globok mednarodni in nacionalni smisel. S svojim načelnim delovanjem in skupnem boju s socialističnimi in drugimi naprednimi silami je postala eden izmed največjih činiteljev v današnjem mednarodnem razmerju sil, prav tako pa tudi v spreminjanju sedanjega stanja v svetu, pospešujoč napredne družbene procese.

Ker je Jugoslavija od samega začetka razumela istovetnost svojega realnega in elementarnega interesa v taki politiki in v povezovanju z vsemi socialističnimi in naprednimi silami v svetu, se je kot socialistična država znašla kot sestavni in tudi aktivni del teh naprednih gibanj, ki jih danes imenujemo politika neangažiranja. Postala je to zaradi tega, ker menimo, da so države, ki sledijo politiki neangažiranja, pomembna sestavina sodobnih gibanj v svetu ter jih ni mogoče imeti za nekakšno »rezervo« napredka in socializma. Zelo pomembno je, da bi socialistične in druge napredne sile v svetu bolj razumele ta proces kot sestavni del lastnega boja za družbeni napredek, ker bodo tedaj ugodnejše tudi možnosti za ohranitev miru, zatem pa tudi za družbeni napredek sploh.

Na kairski konferenci sestavljena bilanca je potrdila, da je politika neangažiranja v celoti popolnoma upravičena svojo vlogo, da je razširila svoj vpliv in z obogatitvijo svoje vsebine dobila nove razsežnosti. V današnjih mednarodnih gibanjih je bolj potrebna, kakor je kdajkoli bila.

Izredno veliko zanimanje, ki je vlada-

lo za kairsko konferenco, je bilo potrjeno in splošno priznanje politiki neangažiranja držav in izraz zaupanja v njeno učinkovitost. To pa je hkrati tudi velika obveznost za neangažirane države, da še bolj kakor doslej uveljavljajo svojo aktivnost pri uresničevanju načel beograjske in kairske konference šefov držav in vlad.

Naša država je bila v minulem obdobju med najaktivnejšimi udeleženci pri delu Organizacije združenih narodov, ki ostaja neadomestljiv instrument za zblíževanje med narodi in najširši okvir za enakopravno sodelovanje vseh narodov pri reševanju svetovnih problemov kljub vsem težavam, pomankljivostim in neugodnim razmeram, v katerih še vedno deluje. Nadaljnja utrditev OZN je izredne važnosti, zlasti pa popolno izvajanje načela univerzalnosti in dosledne demokratičnosti, kakor tudi njeno nenehno prilagajevanje novim gibanjem in novim potrebam.

V sedanji fazi delovanja OZN, pripada posebno mesto delu za kodifikacijo načel miroljubne in aktivne koeksistence, s katero bi koeksistenco postavili na trdnjšo in trajnejšo mednarodno pravno podlago ter jo ustalili kot temeljno normo v življenju svetovne skupnosti. S tem bi bili v mednarodnih odnosih trdneje uzakonjeni prepoved uporabe sile, nevmešavanja v notranje zadeve drugih držav, spoštovanje ozemeljske integritete in politične neodvisnosti velikih in malih držav, njihova enakopravnost, suverenost, pravica do samoodločbe, neovirana in samostojna pot notranjega političnega, družbenega in gospodarskega razvoja in moralna obveznost do vsestranskega konstruktivnega in enakopravnega mednarodnega sodelovanja.

Ko se Jugoslavija ravna po navedenih načelih, si v praksi prizadeva, da bi dosegla z vsemi državami obojestransko koristne odnose sodelovanja in prijateljstva. S tem namenom so bili s številnimi državami, zlasti v Aziji in Afriki, izmenjeni obiski na najvišji ravni, organizirano je bilo politično sodelovanje in sistem rednih konzultacij, okrepili so se odnosi na področju gospodarstva in trgovinske izmenjave, znanstvena in tehnična sodelovanja ter kulturne izmenjave. Navezani so bili diplomatski in gospodarski odnosi s številnimi na novo formiranimi državami.

Poseben napredek je bil v tem obdobju dosežen v odnosih z vsemi socialističnimi državami, razen s Kitajsko, Albanijo, Sev. Korejo in Sev. Vietnamom, na podlagi dolgoročnih skupnih interesov graditve socializma in miru v svetu, za katere so bili zlasti pomembni pozitivni procesi, ki so jih navdihovala stališča XX. in XXII. kongresa Komunistične partije Sovjetske zveze. To, kar je bilo v zadnjem letu ali dveh storjeno na področju gospodarskega, političnega in kulturnega sodelovanja s Sovjetsko zvezo in večino drugih socialističnih držav, zelo presega vse, kar je bilo prej doseženo v veliko več letih. Naši odnosi temeljijo na zdravi podlagi in na enakopravnosti, medsebojnih interesih in prijateljstvu, kar popolnoma ustreza težnjam naših narodov. Prepričani smo, da se je potrebno še naprej skupno truditi, da bi šli po tej poti brez omahovanja in zastoja, ki bi lahko samo škodila interesom naših držav in skupnim težnjam.

Če izvajamo nekatere gospodarske diskriminacije, ki izvirajo iz Skupnega evropskega trga, se naši odnosi z zahodnimi kapitalističnimi državami uspešno razvijajo po načelih aktivne in miroljubne koeksistence med državami z različnimi družbenoekonomskimi sistemi. Naša država želi tak razvoj medsebojnih odnosov in vidi v njem mnogovrstno korist od takega sodelovanja za obe strani. Ni razlogov, da bi dvomili, da se bodo lahko ti odnosi, če se bo nadaljevalo popuščanje napetosti v svetu, še naprej izboljševali.

Zlasti plodno dvostransko sodelovanje je naša država razvila s številnimi novo osvobodjenimi državami Azije in Afrike, v zadnjih letih pa tudi z državami Latinske Amerike. V okvirih politike neangažiranja in skupnih splošnih interesov, da se odpravi kolonializem in gospodarska zaostalost držav v razvoju, smo našli skupen jezik s temi državami, uresničili tesno sodelovanje ter izoblikovali iskreno prijateljstvo.

Države v razvoju

Ni potrebno, da bi tu znova navajali naše stališče glede gospodarskega napredka držav v razvoju in da bi poudarjali pomen, ki ga ima za napredno spreminjanje gospodarskih in socialnih struktur v teh državah, za ohranitev njihove neodvisnosti in stabilen razvoj svetovnega gospodarstva v celoti.

Na VII. kongresu in tudi že prej smo stalno poudarjali, da je problem razlik v stopnji razvoja med razvitimi državami in državami v razvoju predvsem ekonomski in eno izmed temeljnih vprašanj sodobnih odnosov v svetu. Zaradi tega je bil v politiki Zveze komunistov naše države ta problem stalno navzoč in je pomenil izredno pomembno področje našega delovanja. Najaktivnejše smo si prizadevali, da bi se reševal v Združenih narodih, na mnogih mednarodnih sestankih, na kairski in ženevski

ekonomski konferenci, na konferencah neangažiranih držav v Beogradu in Kairu, na mnogostevilnih sestankih raznih mednarodnih institucij, kakršne so: Mednarodna banka za razvoj, Mednarodni monetarni sklad, GATT in ob vsaki drugi primerni priložnosti.

Zakaj pravzaprav gre? Na območjih držav v razvoju so se z zlomom kolonialnega sistema zgodile velike politične in družbene spremembe. Ta veličastni proces je dejansko družbena preobrazba na izredno velikih območjih bivših kolonialnih imperijev. Njena bistvena značilnost je nastanek novih nacionalnih držav in njihov boj za neodvisnost ter enakopravnost v mednarodnih odnosih. Ker ne more biti nacionalne neodvisnosti brez družbenoekonomske enakopravnosti, so se morali problemi gospodarskega razvoja teh držav neizogibno pojaviti kot primarni. Ti problemi se pojavljajo, kakor sem rekel, po zlomu kolonializma, ki je svoj zlom tudi doživel zaradi ekonomskih odnosov, ki jih je vsilil med svojo vladavino.

Ob nastanku vsake nove nacije se v bistvu pojavlja tudi nova upravičena zahteva po novi mednarodni delitvi dela, ker brez tega nanovo nastali naciji ni mogoče ustvariti materialne podlage za boljše življenjske razmere. Tako je z osvoboditvijo velikega števila držav izpod kolonialistične vladavine prišla na dnevni red zahteva, ki jo postavlja več kakor milijarda in pol ljudi, po spremenitvi s kolonializmom uveljavljene imperialistične mednarodne delitve dela in neusmiljenega prilaščanja presežnega dela. Vendar ne gre samo za to. Ves ta proces ima tudi svojo drugo stran. Današnja stopnja razvoja proizvajalnih sil, razcvet znanosti in tehnike, zlasti v razvitih državah, nudijo neslutene možnosti za napredek s pomočjo, da se uresniči nova mednarodna delitev dela, ki je predvsem odvisna od pospešenega ekonomskega razvoja držav v razvoju. Boj za novo mednarodno delitev dela torej ne smemo imeti za oviro v mednarodnem sodelovanju, marveč za pogoj krepitve ekonomskega sodelovanja in družbenega napredka vseh držav na novih podlagah.

V današnjih razmerah številne izmed teh držav že ocenjujejo, da lahko svoj hiter in uspešen ekonomski razvoj uresničijo samo na novih podlagah, ki neizogibno prinašajo s seboj podružbljanje ključnih gospodarskih položajev in socialistično usmeritev v gospodarskem razvoju. Temeljne linije razvoja v svetu od VII. kongresa do danes so same še bolj izrazito potrdile naše ocene in naša stališča o tem vprašanju.

Medtem pa so prišle bolj do izraza nekatere tendence in mnogo bolj jasno so se uveljavili nekateri problemi v ekonomskem razvoju nerazvitih držav. Kaj je bilo v tem pogledu značilno v zadnjih letih?

Prvič, težave v ekonomskem razvoju držav v razvoju so danes veliko bolj očitne kakor prej. Ni več sporno, da je poglobljanje prepada med razvitimi in nerazvitimi državami danes najtežavnejši ekonomski in hkrati zelo resen politični problem.

Drugič, v zadnjih letih se je jasno pokazalo, da so ovire in težave za pospešeni napredek držav v razvoju — ki izvirajo iz mednarodnih ekonomskih odnosov in ki po svoji naravi niso pod kontrolo držav v razvoju — večje in težavnejše, kakor se je to prej mislilo. Prej smo v tem pogledu dajali močan poudarek nezadostnosti in neustreznosti finančne in tehnične pomoči od razvitih držav. Ta problem je še nadalje ostal.

Kljub temu pa se danes veliko bolj jasno izraža problem neugodnega in neenakopravnega položaja držav v razvoju in svetovni trgovini. Neugoden položaj v svetovni trgovini držav v razvoju, ki pretežno izvažajo primarne proizvode, je v jasno izraženi težnji po zmanjšanju njihovih prejemkov od izvoza tako zaradi čedalje večjih težav prodaje v razvitih kapitalističnih državah kakor tudi zaradi poslabšanja možnosti za prodajo in zaradi relativnega zniževanja cen njihovih proizvodov. Na tej podlagi zmanjšani prejemki od izvoza zmanjšujejo izvozno zmogljivost teh držav prav v času, ko jim je potreben povečan uvoz, in to predvsem dopolnilni uvoz opreme in strojev za napredek njihovih nerazvitih gospodarstev.

Tretjič, vse te težave za države v razvoju izvirajo v bistvu iz zastarelih in neustreznih načel in institucij, na katerih temeljijo zunanja trgovina in gospodarski odnosi danes v svetu. Ta načela in institucije v svetovni trgovini ter v mednarodnih finančnih in monetarnih odnosih, ki so nastala v preteklosti, so ugodna za gospodarsko razvite države. Težave za države v razvoju so se zlasti povečale v zadnjem času s poudarjeno protekcionistično politiko in integracijskimi ukrepi razvitih držav Zahoda, ki postavljajo v še bolj neenakopraven položaj druge države.

Če to upoštevamo, tedaj postanejo čedalje bolj jasne nevarnosti, ki jih pomeni neokolonializem za samostojni politični in ekonomski razvoj nerazvitih držav v Afriki, Aziji in Latinski Ameriki. Dediščina zelo močnih trgovinskih in finančnih zvez nekaterih razvitih držav Zahoda z nerazvitimi državami je spričo velikih težav v prodaji in premajhnih dohodkih od izvoza držav v razvoju — ob hkratnem obstoju intenzivnih potreb teh držav po uvozu — materialna podlaga, ki jo mnoge ka-

pitalistične države skušajo izkoristiti za dejansko ekonomsko in politično podreditve mnogih ekonomsko slabše razvitih držav.

Zaradi takega nesporno zelo težavnega ekonomskega položaja nerazvitih držav je bilo neizogibno potrebno nujno sklicanje svetovne ekonomske konference — kar smo na beograjski konferenci leta 1961 postavili kot eno izmed važnih zahtev. Težavne probleme trgovine in ekonomskega razvoja držav v razvoju je bilo namreč potrebno začeti čimprej reševati na novih podlagah.

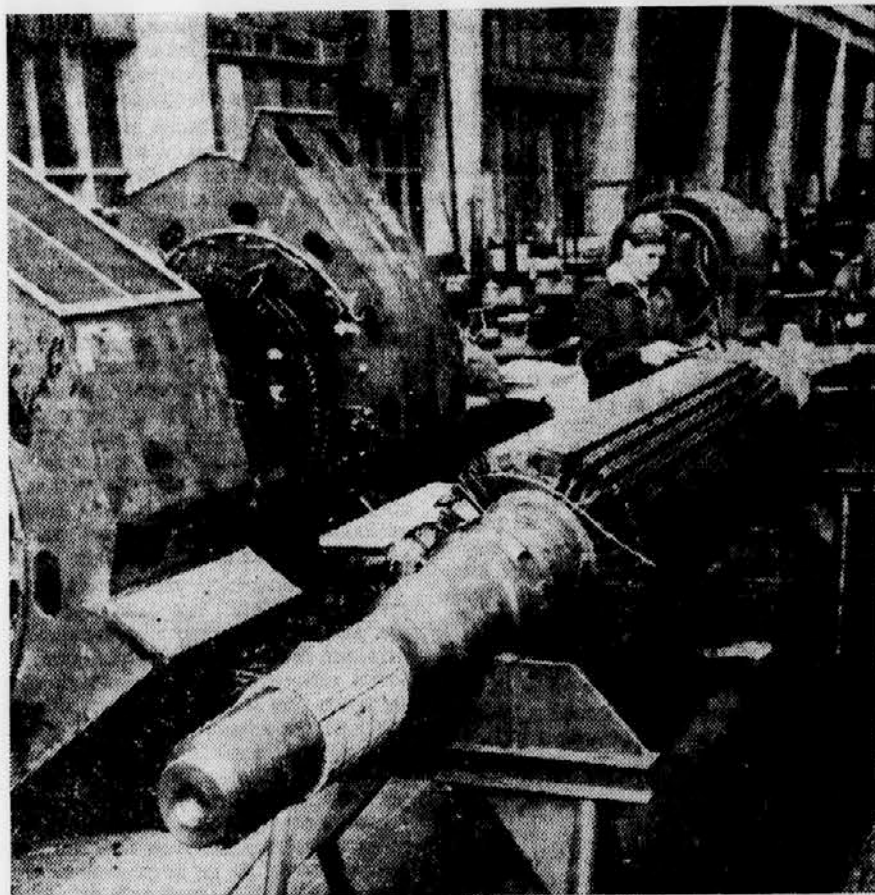
Zaradi vztrajnega insistiranja nerazvitih držav je bila, kakor je znano, letošnjo pomlad konferenca v Ženevi. Zgodovinski pomen ženevske konference vidimo v tem, da je podrobno razložila mednarodne ekonomske probleme in poudarila njihov odločilni problem za države v razvoju, da je pokazala na smeri in metode za reševanje teh problemov, v nekaterih vprašanjih pa je že sedaj dala pomembna priporočila za akcijo. Za uspeh ženevske konference pripada odločilna zasluga državam v razvoju, ki so zanj tudi bile najbolj zainteresirane. Kakor je znano, so države v razvoju na konferenci nastopale popolnoma enotno. Pomembno je, da poudarimo, da ta enotnost ni bila dosežena samo na kakšni splošni podlagi, marveč tudi v konkretnem formuliranju vseh poglobitvenih predlogov in zahtev na liniji reševanja trgovinskih, finančnih in drugih mednarodnih ekonomskih problemov.

Menimo, da je ženevska konferenca kot rezultat priporočil beograjske konference neangažiranih držav napravila prvi odločilni korak v smeri reševanja vprašanj trgovine in razvoja nerazvitih držav. Vendar pa bistvenejših rešitev v korist teh držav še ni. Take rešitve si bo potrebno še priboriti. Prav zato je zelo pomemben sklep konference o trgovini in razvoju, da se bo občasno sestajala kot vrhovni forum mednarodne skupnosti za vprašanja trgovine in ekonomskega razvoja, da se pri združenih narodih organizirajo stalni mehanizmi za ta vprašanja.

Naša država je ob vseh priložnostih podarjala in podpirala zahteve držav v razvoju. Jugoslavija se je odločno zavzemala za sklicanje navedene konference in je bila zelo aktivna tako pri njenem pripravljanju kakor tudi v njenem delu. Taka naša aktivnost je razumljiva, ker smo morali kot socialistična država ter kot država, ki se dviga iz podedovane zaostalosti, aktivno podpirati prizadevanja po boljših možnostih za razvoj nerazvitih držav in njihov boj proti neokolonializmu, saj je ta boj tudi za nas bistvenega pomena.

Hkrati s takimi političnimi stališči glede spodbujanja pospešenega ekonomskega razvoja nerazvitih držav smo si prizadevali, da bi razvili tudi naše ekonomske odnose z državami v razvoju. Razumljivo je, da ima naša aktivnost na tej liniji omejen učinek. Imamo premalo sredstev, da bi lahko odločilno podprli te države. Delež Jugoslavije v svetovni trgovini znaša manj kot en odstotek. Naša država še sama ni zadosti razvita, ker mora še vedno uporabljati dopolnilna tuja sredstva za svojo graditev, čeprav je glede razvitosti in tempa razvoja danes v veliko ugodnejšem položaju kakor večina drugih držav v razvoju. Ne glede na omejene možnosti Jugoslavije kot ekonomskega partnerja pa je bistveno, da smo v ekonomskih odnosih z državami v razvoju bili dosledni v politični akciji in naših stališčih pri pospeševanju ekonomskega sodelovanja s temi državami in da smo v skladu s našimi materialnimi možnostmi dajali in da bomo dajali svoj prispevek za razvoj teh držav. Taka naša politika koristi tudi naši državi, če upoštevamo perspektivo naših nadaljnjih ekonomskih odnosov s temi državami.

Zunanjetrgovinski promet Jugoslavije z državami v razvoju v Aziji, Afriki in Latinski Ameriki dosega danes več kakor 300 milijonov dolarjev. Te države sodelujejo v jugoslovanski zunanji trgovini s skoraj 18 %, to pa je več, kot je delež teh držav pri številnih drugih evropskih državah. Trgovinska menjava se je od leta 1957, ko se je pravzaprav tudi začel proces našega intenzivnejšega ekonomskega povezovanja s temi državami, skoraj potrojila. To pomeni, da je narasla hitreje od naše skupne menjave s tujino in neprimerno hitreje od porasta zunanje trgovine držav v razvoju. Jugoslavija daje danes po svojih možnostih precejšnjo strokovno pomoč pri šolanju in izobraževanju kadrov iz nerazvitih držav. Danes je na naših univerzah kakih 1.000 študentov iz držav Azije, Afrike in Latinske Amerike, od katerih je približno polovico naših študentov. Poleg tega se pri nas strokovno izpopolnjuje čez 900 ljudi iz teh držav. Nad 800 jugoslovanskih strokovnjakov različnih poklicev je instruktorjev in svetovalec ali pa dela v proizvodnji v številnih državah v razvoju, a največ v afriških državah. Zelo važno je poudariti, da Jugoslavija danes sodeluje pri graditvi več deset objektov v nerazvitih državah. Naša država sodeluje pri tej graditvi tudi finančno; za izvajanje del in dobavo opreme je od leta 1957 do zdaj odobrila na podlagi meddržavnih kreditnih dogovorov 361 milijonov dolarjev posojil. Od tega je bilo doslej realiziranih nad 230 milijonov dolarjev. Pogoji, ob katerih smo odobraval posojila, s 3-odstotnimi obrestmi in z rokom vračila od 7 do 10 let, so za koristnike ne-

Proizvodnja generatorjev v tovarni »Rade Končar«

dvomno ugodnejši od tistih, ki jih običajno lahko dobe na trgu kapitala, in pomenijo tisti prispevek, ki ga Jugoslavija po svojih današnjih močeh lahko da za izgradnjo držav v razvoju.

Zavedamo se, da so podatki, ki ilustrirajo naše ekonomske zveze z državami v razvoju, skromni, če jih obravnavamo glede na potrebe teh držav. Toda ocenjevati jih moramo glede na velikost našega gospodarstva in naše dejanske možnosti. Pri tem je bistveno, da smo dajali finančno in tehnično pomoč in razvijali trgovinske zveze celo tudi hitreje, kot je naraščalo naše gospo-

darstvo. Gotovo je, da se bo to sodelovanje razvijalo intenzivno tudi v prihodnje. Po obsegu naše angažiranosti vsekakor ne bomo postali niti v prihodnje odločilen činitelj pri pomoči državam v razvoju, zato pa lahko še v večji meri in bolj kot do zdaj postanemo zgled enakopravnega in solidnega angažiranja. To je sicer nujno tudi s stališča interesov našega razvoja. Povezovanje z državami v razvoju v zunanji trgovini, prek investicijskih del in strokovno-tehnične pomoči ni samo politična obveznost, marveč je to hkrati tudi realna, dolgoročno preračunana ekonomska potreba za našo državo.

Odnosi v mednarodnem delavskem gibanju

V zadnjih letih je prišlo do zelo važnih sprememb v mednarodnem delavskem gibanju v smeri nadaljnje demokratizacije tako znotraj posameznih gibanj in strank kakor tudi v njihovih medsebojnih odnosih in do postopne likvidacije tistih dogmatskih, stalinističnih spon, ki so onemogočale mednarodno revolucionarno delavsko gibanje, da bi v svojih državah samostojno opravljalo funkcijo zbiranja in mobiliziranja delovnih in naprednih množic v boju za nove, pravičnejše družbene odnose. V minulem obdobju je socialistična misel prerasla svoje omejene okvire in vse bolj vpliva na širjenje socializma kot svetovnega procesa. Socializem postaja danes vse bolj razvojna oblika sodobne družbe in družbenega napredka sploh.

Največji del mednarodnega delavskega gibanja, ki razume to spremenjeno stvarnost, prehaja k novim metodam boja, pri čemer opušča tiste, ki so ustrezale obdobju tretje internacionale in času »kapitalistične obkrožitve«. Po eni strani pretežni del mednarodnega delavskega gibanja vse bolj sprejema socializem kot svetovni proces in vse bolj gradi svoje delovanje ob širokem sodelovanju vseh naprednih sil in gibanj, ki se pojavljajo v veliki različnosti in bogastvu oblik, po drugi strani pa tudi v svojem notranjem boju uporablja čedalje bolj nove oblike, pri tem pa upošteva specifičnosti vsake države, da bi se čim širše povežalo z množicami, naprednimi silami.

Mednarodno delavsko gibanje, ki se postopoma osvobaja nedemokratskih metod pri doseganju enotnosti akcije, značilnih za čas Stalina in informbiroja, postaja vse bolj samostojno pri sprejemanju akcij v svojih državah, kar je splošno veljavno načelo in prvi pogoj sleherne enotnosti in sodelovanja.

Taka preusmeritev mednarodnega delavskega gibanja zasluži, da jo imenujemo zgodovinsko. Do nje ni moglo priti brez spopadov s tistimi dogmatskimi težnjami v mednarodnem delavskem gibanju, ki žele krčevito zavarovati birokratske interese in sektaške metode.

Zgrešeno bi bilo, če bi obravnavali nesoglasja, ki danes vladajo v mednarodnem delavskem gibanju, le kot notranjo stvar mednarodnega delavskega gibanja, kajti le-ta tudi niso nastala samo spričo notranjih sprememb v mednarodnem delavskem gibanju, pa tudi ne samo zaradi spora med ZSSR in Kitajsko, marveč predvsem zaradi zunanjepolitičnih koncepcij, zaradi različnih razporov ali nerazumevanj globokih sprememb, do kakršnih prihaja danes na svetu, zaradi različnega načina reševanja čedalje ostrejših protislovij, ki danes pretresajo svet in groze, da se spremene v splošen spopad. Različna in nasprotna mnenja v mednarod-

nem delavskem gibanju so nastala tudi kot posledica različnih odgovorov, ki so jih posamezne partije dale o najvažnejših vprašanjih sodobnega obdobja, kot so vprašanje vojne in miru ter vprašanje koeksistence med državami z različnimi družbenimi sistemi, ki postaja nujnost, če se svet želi izogniti novi katastrofi. Kot odsev tega neskladja so se razvili antagonizmi, ki jih ni mogoče ne prikriti niti s formalnim kompromisom pobotati. Prišlo je do nove polarizacije v mednarodnem delavskem gibanju, ki je predvsem odsev naslednjih poglobitvenih protislovij:

— med novimi gibanji v smeri socializma številnih novosvobojnih držav ter omejenimi dogmatsko-birokratskimi merili o tem gibanju;

— med glediščem o objektivnih možnostih nadaljnjega širjenja socializma v pogojih miru in koeksistence ter nazora, da je mogoče samo s silo, z vojno s kapitalističnimi silami priti do popolne zmage socializma na svetu;

— med glediščem o potrebi večje avtonomije in samostojnosti komunističnih partij in socialističnih gibanj ter poizkusi konserviranja starih oblik enotnosti in sodelovanja, ki so obremenjene s hegemonizmom in neenakopravnostjo.

S soočenjem različnih stališč in politik v mednarodnem delavskem gibanju in obračunavanjem z zlaganimi revolucionarnimi in sektaškimi gledišči vodstva KP Kitajske se vse bolj utrjuje prepričanje, da niso možne utvare o tem, da se je mogoče upreti sporom s kompromisi in umetnim pomirjevanjem nasprotnih teženj, ki so se pokazale.

Vzroki sedanje kitajske politike v svetovnih zadevah in njenega vedenja v mednarodnem delavskem gibanju so vsekakor zelo kompleksni in številni in zato zaslužijo potrpežljivo obravnavanje ter proučitev. Tu so učinkovali številni faktorji: gospodarska zaostalost, prejšnje stanje odnosov v mednarodnem delavskem gibanju, politika osamitve in blokade LR Kitajske, kakršno vodijo ZDA itd. Toda tukaj bomo omenili samo oceno najvidnejših neposrednih vzrokov in posledic, ki jih ta politika prinaša na področju mednarodnih dogajanj in zlasti še v mednarodnem delavskem gibanju.

Kitajska je velika država, ki ima svoje objektivno važno mesto v okviru mednarodnih dogajanj. Vedno smo spprotovali temu, da njene zakonite pravice spodbijajo in omejujejo. Ne glede na negativno stališče kitajskega vodstva do naše države smo vedno zastopali mnenje, da je Kitajski treba pomagati, da se bo pospešeno in neovirano razvijala in da bo zavzela svoje pravo mesto v mednarodni politični skupnosti in v Organizaciji združenih narodov. Toda po-

dobno kot pretežni del mednarodnega delavskega gibanja imamo popolnoma prav, ko razlikujemo med takimi objektivnimi pravicami in upravičenimi težnjami kitajskega ljudstva in velikodržavnimi smotri in hegemonističnimi metodami, ki jih pri tem uporabljata kitajsko vodstvo.

Očitno je ne samo, da kitajsko vodstvo ne prikriva svoje dogmatske koncepcije in vračanja k stalinskim metodam, marveč tudi to, da sedanjo dejavnost vodstva KP Kitajske v bistvu navdihuje prizadevanje, da bi Kitajska vsilila svetu politiko sile in da bi v perspektivi dosegla odločilno vlogo v mednarodnem delavskem gibanju in na svetu. Če razčlenimo ravnanje KP Kitajske v zadnjih letih, potem moramo priti do sklepa, da se je zavestno in preračunano odločila za to, da prenese središče mednarodnega delavskega gibanja v Kitajsko in da doseže prevladujoč vpliv v svetovni politiki, ne glede na sredstva, s katerimi bo to dosegla. Notranje gospodarske in tudi politične težave Kitajske so samo še bolj okrepile potrebo, da bi poglobljeno pozornost kitajske javnosti prenesli na zunanja dogajanja in da bi notranjo ureditev kontrole do kraja zaostri pred »zunanjimi nevarnostmi«.

Nedavna eksplozija prve kitajske atomske bombe je vzbudila svet ne samo zato, ker tudi Kitajska stopa v tekmo z jedrskim oboroževanjem, marveč predvsem zato, ker ta država ni pripravljena konstruktivno sodelovati pri naporih, da bi orožje sploh zavrnili kot sredstvo za vplivanje na mednarodno politiko.

Prizadevanje kitajskega vodstva, da spor z mednarodnim delavskim gibanjem prikaže samo kot ideološko nesoglasje, bi le stežka lahko prikrilo prave nagibe te politike. Da je ideološko nesoglasje, ki sicer spremlja ta spor, vendarle samo španska stena za dejanske kitajske smotre, najbolj nazorno dokazuje dejstvo, da je vodstvo KP Kitajske navzlic stalnemu pozivanju k spoštovanju načel marksizma-leninizma pripravljeno, da nenačelno in »medogmatsko« stori vsak korak, ki ustreza njegovim potrebam in stremeljem — do ponudbe tega, da bi ustvarili »tretjo silo« skupno z nekaterimi kapitalističnimi državami, in do izzivanja obmejnih spopadov ter ozemelskih pretenzij velikega obsega. Prav tako je važno poudariti, da kitajski ideologi ne zanikajo potrebe, da obstojita vodilna država in partija v mednarodnem delavskem gibanju. Odrskajo le komunistični partiji Sovjetske zveze pravico in sposobnost za tako vlogo, medtem ko si sami laste tako vlogo.

Nisem imel namena, da bi se v tem svojem referatu spuščal v obširnejše razlaganje in naštevaje raznih klevet, psovok ter zlonamernega pačenja, pa tudi ne, da bi govoril o besednjaku, ki ga že vrsto let uporabljajo kitajski voditelji in njihov tisk v svoji zelo neokusni in žaljivi propagandi proti Zvezi komunistov Jugoslavije in naši državi kot celoti. Vztrajno klevetajo našo zunanjo politiko in zanikajo našo socialistično stvarnost. V zadnjih nekaj letih napadajo tudi številne komunistične partije in njihove voditelje, v prvi vrsti pa komunistično partijo Sovjetske zveze in njene vodilne ljudi. Mislim, da bi bilo napak, če na vse to ne bi odgovorili in seznanjali javnosti z bistvom idejne, moralne in politične vsebine polemičnih stališč kitajskih voditeljev, katerih težnja je, da bi z najbolj vulgarnimi besedami diskreditirali in očrnilili vse ljudi v revolucionarnem delavskem gibanju, ki ne soglašajo z njihovo zunanjo politiko hladne vojne, ki se ne strinjajo z njihovo nemarksistično, neleninistično in destruktivno politiko, kar zadeva odnose v mednarodnem delavskem gibanju.

Kitajski voditelji, ki očitno precenjujejo svojo vlogo na svetu, so pričakovali, da bodo dolgoletna intenzivna gonja, ki so ji dodali poskus z atomsko bombo, in nadaljnji njihovi napor, da diskreditirajo politiko miroljubne in aktivne koeksistence, vplivali na to, da bosta sovjetska vlada in partija zdaj spremenili svojo celotno notranjo in zunanjo politiko in se vrnili k tisti iz stalinskega obdobja. Ko se ta pričakovanja niso uresničila, so kitajski voditelji v svojem tisku okrepili napade tudi na sedanje voditelje komunistične partije Sovjetske zveze in vlade. Res je, da so ti napadi za zdaj posredni, toda vendarle dovolj jasni, da vidimo, komu so namenjeni. Poglavitni cilj teh napadov je zdaj še vedno bivši prvi sekretar CK KP SZ in predsednik ministrskega sveta tovariš Nikita Sergejevič Hruščov, čigar ostavko sta prezidij in plenum CK KP SZ sprejela.

V kitajskem listu »Hung Ci« je izšel znan sramotilni spis proti Hruščovu, ki je poln žaljivih izrazov, s katerimi žalijo ne samo Hruščova, ki je bil več kot deset let na čelu vlade in partije Sovjetske zveze, marveč tudi CK KP SZ in vse sovjetsko ljudstvo. Čeprav je v zadnjih letih tovariš Hruščov imel nekatere neuspehe in napravil napake, je imel, dokler je bil na čelu partije in vlade, veliko vlogo pri destalinizaciji in za svobodnejše izražanje državljani in velike zasluge za ohranitev miru na svetu, kakor tudi za obrzdanje raznih imperialističnih dejanj — npr. za časa sveske krize, krize v zvezi s Kubo itd. Ob tej priložnosti moram poudariti, da je Hruščov zelo zaslužen za normalizacijo in zboljšanje odnosov med Jugoslavijo in Sovjetsko zvezo. Jasno je, da pri tem ni bil sam, da so

za to bili tudi centralni komite komunistične partije Sovjetske zveze, prezidij vrhovnega sovjeta in sovjetska vlada, toda njemu niti vodstvo niti sovjetsko ljudstvo ne odrekata zaslug o teh vprašanjih.

Torej kakšna je težnja sramotilnega stavka v »Hung Ciju«, v katerem je vrsta skrajno žaljivih izrazov? Ta sramotilni spis dejansko samo kaže moralni in politični lik tistih, ki se potegujejo za vodstvo v mednarodnem delavskem gibanju. Nujno potrebno je spremljati prakso kitajskih voditeljev in jemati praktično kitajsko politiko, njihovo razbijaško vlogo v mednarodnem delavskem gibanju in njene stvarne posledice kot edino pravo merilo za oceno njenih namenov, ne pa ocenjevati njeno politiko po citatih, ki jih obilno uporablja pri pojasnjevanju svojih »ideoloških pogledov«. Dejanskih ideoloških vrenj ne more danes nihče odrekati. Le-ta so plod velikih sprememb, do katerih prihaja na svetu, in protislovij znotraj mednarodnega delavskega gibanja, ki se iz tega porajajo.

Kolikor dosledneje bomo postavili in v praksi izvajali protidogmatsko osnovo zunanje politike in odnosov med socialističnimi državami in komunističnimi partijami, ki še vedno vsebuje elemente stalinskega obdobja, toliko prej se bo sedanji spor dokončno znebil videza navadnega spora v mednarodnem delavskem gibanju in ožjega antagonizma med Kitajsko in ZSSR. Tako bi se pokazalo veliko širše in globlje, v čem je pravo bistvo tega spora in kakšne posledice mora imeti tako stanje za mednarodno delavsko gibanje, pa ne samo za mednarodno delavsko gibanje, marveč tudi za napredne sile sveta sploh. Samo tako je mogoče prazaprav trajno oblikovati novo akcijsko osnovo enotnosti mednarodnega delavskega gibanja.

Kakšni morajo biti po našem mnenju odnosi med komunističnimi partijami? Narščanje sil socializma na svetu, različnost oblik, v katerih se pojavljajo, in zapletenost razmer, iz katerih izhajajo — vse to je povzročilo, da je škodljiv obstanek kakršnegakoli centra vseh akcij in celotne dejavnosti mednarodnega delavskega gibanja. Stare Stalinove in »nove« Mao Ce Tungove koncepcije o vodenju svetovnega revolucionarnega gibanja so prišle v ostro nasprotje s povečano politično in moralno odgovornostjo vsake partije pred lastnim ljudstvom in njegovimi specifičnimi težnjami in potrebami. Zato tudi sodobne zahteve po avtonomiji in samostojnosti partij in držav v njihovem delovanju ne izvirajo samo iz prirženosti nekemu načelnemu stališču, marveč predvsem odsevajo današnjo realno potrebo po samostojni in odgovorni akciji v skladu z razmerami vsake posamezne države. Internacionalizmu ne nasprotujejo razlike, ki izvirajo iz notranjih specifičnih pogojev, na podlagi katerih tudi mora delovati vsaka partija; ta se tudi ne začneja tam, kjer se končujeja avtonomija in neodvisnost. Resnična revolucionarna enotnost in socialistična solidarnost morata skloniti na taki skupnosti interesov in pogledov, ki izhajajo iz popolne samostojnosti in odgovornosti vsake posamezne partije. Danes je v mednarodnem delavskem gibanju bolj kot kdaj koli potrebna taka enotnost, ki ne prikriva, marveč nasprotno, upošteva razlike. In končno, popolne enotnosti v mednarodnem delavskem gibanju niti nikoli ni bilo. To potrjuje vsa dosedanja zgodovina mednarodnega delavskega gibanja, zlasti pa sedanje stanje v mednarodnem delavskem gibanju.

Razprava in tudi konstruktivna polemika med posameznimi partijami ter različna gledišča ne bodo škodovala mednarodnemu delavskemu gibanju. Nasprotno, razprave in kritike znotraj mednarodnega delavskega gibanja so nujne, če pa so objektivne in lojalne, če ne vsebujejo elementov vmešavanja v notranje zadeve drugih, če jih ne navdihuje namen, da bi drugim vsiljevali svoja gledišča, in predvsem, če temelje na popolni enakopravnosti, so lahko samo koristne in plodne za stvar enotnosti in sodelovanja. Takih razprav do zdaj ni bilo veliko, nekaj časa pa jih celo sploh ni bilo, in vendarle niso razlike v interesih in glediščih s tem prenehale. Dvostranska in večstranska srečanja, izmenjava misli in dogovori lahko tudi veliko prispevajo k sodelovanju in vzajemnemu razumevanju. Zveza

komunistov Jugoslavije je tako rešila znaten del problemov v svojih odnosih s številnimi partijami.

Načelo enakopravnosti in avtonomije ni ideal, po katerem bi hrepencele samo komunistične partije in socialistične države. Zanj se danes bojujejo vse napredno človeštvo in številne nove države, ki so se iztrgale iz odvisnega položaja in tuje hegemonije. Poglejmo samo alžirsko revolucijo in današnje napore alžirskih voditeljev, ki v svoji državi vztrajno ustvarjajo osnovo socialističnega družbenega razvoja in ki kljub različnim in nemajhnim težavam ne skrenejo s te poti. Ali pa primer Združene arabske republike, ko njene voditelje niti napad na Suez niti razni drugi zunanji pritiski niso mogli odvrti s poti naprednih socialističnih dosežkov. Nekaj podobnega je tudi z mnogimi drugimi državami Azije in Afrike.

Mednarodno delavsko gibanje bi bilo ob ugled, če z vso prakso svojih odnosov ne bi dajalo najboljših zgledov spoštovanja tega načela. V tem smislu ima veliko zaslugo XX. kongres komunistične partije Sovjetske zveze, ki je obračunal s staliniščinami oblikami odnosov med socialističnimi državami in komunističnimi partijami, ki so povzročili, kot je znano, mednarodnemu delavskemu gibanju veliko politično in materialno škodo.

Kar zadeva Zvezo komunistov Jugoslavije, je ta prehodila težavno pot boja za socializem v svoji državi in za enakopravne odnose v mednarodnem delavskem gibanju. Zveza komunistov Jugoslavije je objektivno vedno bila organski del tega gibanja, ne glede na grobe poizkuse v preteklosti, da bi jo osamili, »izključili« in jo zoperstavili mednarodnemu revolucionarnemu gibanju.

Boj Zveze komunistov Jugoslavije za najširše mednarodno sodelovanje in za enakopravne odnose v mednarodnem delavskem gibanju je ravno tudi razlog, ki ga je kitajsko vodstvo ocenilo kot oviro za svoja izstopanja. Kitajsko vodstvo je zlasti oviralo to, da je politika Zveze komunistov Jugoslavije v zvezi s številnimi državami v razvoju, predvsem na tleh Azije, Afrike in Latinske Amerike, krepila take nazore v mednarodnih odnosih, ki so objektivno razkrinkovali ambicije kitajskih voditeljev. S tem lahko v prvi vrsti pojasnimo, zakaj KP Kitajske že leta nebrzdano napada politiko Jugoslavije, čeprav je relativno majhna država in poleg tega na tisoče kilometrov oddaljena od Kitajske.

Primer Jugoslavije sam po sebi najlepše kaže, da se niti ne postane niti ne preneha biti del mednarodnega revolucionarnega gibanja s sprejetjem ali izključitvijo s kolektivnimi deklaracijami. Danes so vedno tišji tisti glasovi, ki hočejo, da bi Zvezi komu-

nistov Jugoslavije omejit delovanje v mednarodnem delavskem gibanju in da bi ji vsiljevali pogoje za sodelovanje, ki nasprotujejo njenim nazorom in njeni dejanski družbenopolitični biti. Zveza komunistov Jugoslavije bo tudi v prihodnje aktivna borka za krepitev sodelovanja in solidarnosti med vsemi silami, ki se resnično bojujejo za mir, demokracijo in socializem. V skladu s svojimi pojmovanji tega sodelovanja bo Zveza komunistov Jugoslavije podpirala vsako obliko izmenjave misli in vzajemnega sodelovanja, ki krepi naraščajoče akcijske sile mednarodnega delavskega gibanja.

Zveza komunistov Jugoslavije si bo tudi v prihodnje prizadevala, da čimbolj razširi sodelovanje in utrdi odnose z drugimi bratskimi partijami, saj se je mednarodna izmenjava misli o različnih vprašanjih izkazala do zdaj za zelo koristno, zlasti pa je bila učinkovita izmenjava študijskih skupin kot oblika tega sodelovanja. Želimo, da našo stvarnost čimbolj spozna delavski razred drugih držav, da se bolje spoznajo proces razvoja naše socialistične graditve ter nastajanje in izpolnjevanje socialističnih družbenih odnosov v naši državi. Razen tega je pri nas veliko zanimanje za boj in uspehe delavskega razreda v drugih, kapitalističnih državah. Naše sodelovanje s komunističnimi partijami socialističnih držav je zelo važno zaradi izmenjave izkušenj in želimo, da bi se to sodelovanje čimbolj razvijalo.

Zveza komunistov Jugoslavije si bo še naprej prizadevala, da ne bi dala kitajskim voditeljem povoda za nenačelne napade na Zvezo komunistov Jugoslavije in na Jugoslavijo, vedno pa bo pripravljena, da načelno odgovarja in razpravlja s kitajskimi voditelji o njihovih napadih ali kritikah, pri čemer pa se bo tudi v prihodnje izogibala besednjaka, kakršnega komunisti ne bi smeli uporabljati.

Jugoslavija se bo še naprej najaktivneje zavzemala za tesno sodelovanje s Sovjetsko zvezo in drugimi socialističnimi državami, ker se zaveda dejstva, da je porast medsebojnega razumevanja na podlagi enakopravnosti in vzajemnega spoštovanja bistveni sestavni del boja za solidarnost vseh naprednih sil na današnjem svetu.

Končno bo Zveza komunistov Jugoslavije storila vse za nadaljnji polet socialistične misli in prakse v naši državi, zavedajoč se dejstva, da je to bistveni pogoj za izpolnitev njene revolucionarne in internacionalistične obveznosti.

Pri tem bo Zveza komunistov Jugoslavije ostala dosledna prevzeti odgovornosti pred svojim ljudstvom, ki se je do zdaj nešteto izreklo za tako politiko in jo tudi v praksi podprlo.

III.

Razvoj delavskega in družbenega samoupravljanja

Za minulo obdobje med VII. in VIII. kongresom so bili značilni veliki dosežki in uspehi socialističnih sil naše države, ki jih vodi Zveza komunistov Jugoslavije pri izoblikovanju novih, socialističnih družbenih odnosov, njihova bistvena vsebina pa je samoupravljanje delovnih ljudi na vseh področjih družbenega življenja.

Sistem družbenega samoupravljanja in neposredne socialistične demokracije je postal osnova našega celotnega gibanja, poglavita oblika upravljanja gospodarskih in družbenih zadev. Ni naključje, da se hiter in dinamičen gospodarski napredek, dosežen v tem obdobju, prav ujemajo z močno uveljavitvijo družbenega samoupravljanja in vloge delovnega človeka. Napredek proizvodnih sil države je nepretrgoma krepil in razširjal materialno osnovo družbe.

Zato lahko danes, ko se na tem kongresu oziroma na celotno razvojno pot našega delavskega in družbenega samoupravljanja — od prvih delavskih svetov pa do današnjega, že precej razvitega sistema samoupravnih odnosov v delovnih organizacijah in komunah in do našega skupščinskega sistema v celoti — upravičeno rečemo, da pomeni ta etapa, ki smo jo prešli v svojem

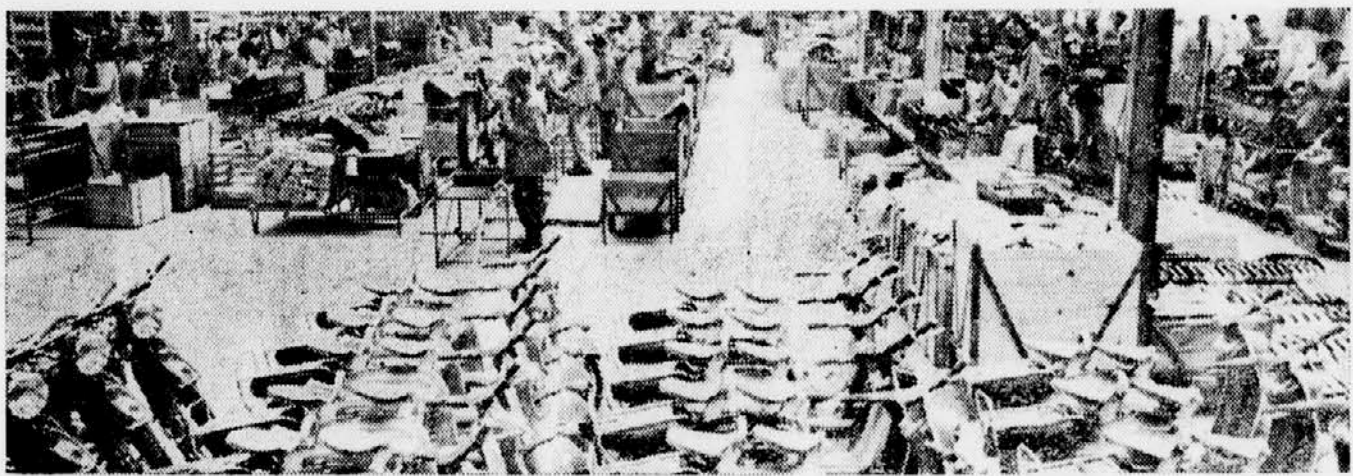
družbenem razvoju, veliko revolucionarno pridobitev in zmago delavskega razreda in delovnih ljudi naše države v procesu boja za socializem.

V tem obdobju se je delavsko in družbeno samoupravljanje še naprej uveljavljalo kot najučinkovitejši sistem v razvoju naše socialistične skupnosti.

Pri delavskem samoupravljanju so se v prvih letih njegovega razvoja pokazale nujno različne pomanjkljivosti, ki jih danes lahko imamo za premagane, in lahko odločno rečemo, da je sistem delavskega in družbenega samoupravljanja pokazal, da zares predstavlja temelj, na katerem je edino mogoče naprej pravilno in uspešno razvijati našo socialistično skupnost.

Na svoji razvojni poti je delavsko in družbeno samoupravljanje zadevalo in še vedno zadeva ob različne težave in ovire, ki danes v glavnem prihajajo od zunaj, to je, od zunanjih faktorjev izven proizvodnje.

Toda hkrati moramo priznati, da nadaljnji uspešen razvoj delavskega samoupravljanja ni več odvisen samo od proizvajalcev, zakaj delavsko samoupravljanje je doseglo stopnjo, pri kateri ne bi moglo več

Iz oddelka za proizvodnjo motornih koles v »Pretisus«

naprej uspešno opravljati funkcije, ki mu jo je zaupala družba, če bi delovnim kolektivom še nadalje kratili samostojno razpolaganje s potrebnimi materialnimi sredstvi, oziroma če ne bi le-ti razpolagali s potrebnimi sredstvi za nadaljnji razvoj in razširitev proizvodnje. Z nadaljnjim uspešnim procesom proizvodnje je nezdružljivo tako vmešavanje političnih faktorjev družbenopolitičnih skupnosti v družbeno proizvodnjo, kakršno imamo danes, zlasti pa jemanje skoraj vseh sredstev iz podjetij in nato njihovo razdeljevanje po lastni presoji. Ali kar je še slabše, uporabljanje teh sredstev za različne neproizvodne namene ali za nerentabilne in neaktualne investicije. Nadaljnji razvoj razširjene reprodukcije bo lahko uspešen samo v primeru, če bodo delovni kolektivi razpolagali s potrebnimi materialnimi sredstvi, do katerih imajo pravico tudi po ustavi.

Mislim, da zelo greše tisti tovariši, ki sodijo, da problem akumulacije zadeva samo politične faktorje, in ki vztrajno žele ohraniti dosednji sistem — sistem centralistične akumulacije. Ti tovariši odrekajo delovnim kolektivom pravico, da tudi oni sodelujejo pri odločanju o delitvi in uporabi akumuliranih sredstev. To je tudi v prvi vrsti njihova pravica. Delovni kolektivi lahko najbolje ocenijo rentabilnost ali nerentabilnost graditve novih podjetij, v katera se često vlagajo velikanska sredstva v škodo življenjske ravni tako proizvajalcev kot celotne skupnosti. Danes ne more nihče zanikati dejstva, da smo vrsto let ropali obstoječo industrijo, s tem da smo ji jemali tudi amortizacijo, in tako onemogočali obnavljanje te industrije. Sredstva, ki smo jih tako akumulirali, pa smo včasih dajali tudi za nerentabilne investicije. Takša politika forsiranega investiranja je povzročila in še vedno povzroča velike motnje v našem ekonomskem razvoju, prispeva pa zlasti k nestabilnosti trga, to vse skupaj pa povzroča ne samo nezadovoljstvo naših delovnih ljudi, naših občanov, marveč tudi medrepubliška trenja.

Mislim, da vsi soglašamo s tem, da so naše investicije pretirane in da niso v skladu z materialno bazo naše države, s tem pa akumulacije in s potrebo po postopnem izboljševanju življenjske ravni. To ne zavira samo izboljšanje življenjske ravni, marveč tudi vpliva na njeno stagnacijo. Da bi se torej življenjski standard stalno izboljševal, moramo med drugim spremeniti tudi politiko investiranja. Graditev različnih novih negospodarskih objektov in novih nerentabilnih tovarn, gradnja novih enakih tovarn (namesto da razširimo obstoječe in kooperacijo, pri čemer je potrebno daleč manj sredstev) moramo opustiti, kajti vse to ima viden in težnjo gospodarske avtarikije in pomeni za našo skupnost tudi veliko škodo, včasih pa postaja tudi politični problem. Naša prihodnja investicijska politika mora biti usmerjena tako, da zagotovi rentabilnost naložb investicijskih sredstev v korist vse naše skupnosti, v korist povečevanja življenjske ravni, o tem pa morajo reči svojo besedo proizvajalci v naši socialistični družbi. Glede raznih ovir, ki se pojavljajo v nadaljnjem izpopolnjevanju gospodarskega sistema, kakršen je bil sprejet in določen v zvezni skupščini, ni mogoče dolžiti delovne kolektive, marveč posamezne politične faktorje, ki se temu upirajo.

Mi smo že zdavnaj razglasili načela, da morajo biti neposredni proizvajalci poglavitni nosilci razširjene reprodukcije, saj so dosedanja praksa in uspehi dela delavskega in družbenega samoupravljanja prepričljivo potrdili družbenopolitični in ekonomski pomen odločanja neposrednih proizvajalcev v okviru njihovih organizacij. To izvira iz neposrednega realnega, materialnega in družbenega interesa vsakega člana kolektiva, da vedno išče najboljše in najracionalnejše rešitve za probleme proizvodnje in planiranja, investiranja in produktivnosti dela v svojem podjetju zaradi stalnega povečevanja dohodka in skladov delovne organizacije ter s tem tudi svojih osebnih dohodkov.

Tak neposredni materialni interes za čim racionalnejše upravljanje — vstevši tudi potrebo po delitvi dela, specializacijo proizvodnje, kooperacijo in druge oblike združevanja in integracije — se ne more nikoli razviti pri političnih faktorjih izven proizvodnje in nad njo, ne glede na njihovo zavest, voljo, znanje in sposobnost. Poleg tega je tak položaj neposrednega proizvajalca najboljša osnova, da se poveže proizvodnja z dosežki sodobne znanosti in tehnologije.

Naš splošni materialni in družbeni razvoj je že dosegel tako stopnjo, da je nujno potrebno vlagati nove napore v smeri nadaljnjega razvijanja in poglobljanja samoupravljanja in neposredne socialistične demokracije, da bi hitreje in uspešneje napredovali. To pa pomeni, da imajo vse zavestne socialistične sile danes nalogo, da se dosledno zavzemajo za nadaljnji razvoj in krepitev materialnih osnov in odnosov, v katerih se neposredni proizvajalci, delovni ljudje in občani vse bolj dvigajo na raven svobodnih in zavestnih upravljalcev družbenih zadev, v katerih mora taka upravljalška vloga vsakega delovnega človeka vse bolj in neposredneje priti do veljave.

To so razlogi, zaradi katerih moramo odločneje in hitreje uveljavljati nadaljnje spremembe v družbenoekonomskem sistemu, v sistemu družbene delitve. S tem se bistveno razširjajo samoupravne pravice neposrednih proizvajalcev na področju razširjene reprodukcije, samoupravnost delovnih kolektivov pa se krepi na osnovnem družbenoekonomskem področju. S takimi spremembami v položaju gospodarskih organizacij pri procesu družbene reprodukcije je homo delovnim kolektivom omogočil, da bodo vse samostojneje in svobodneje ustvarjali in dosegali dohodek ter ga vse neposredneje razdeljevali v skladu s svojimi in splošnimi družbenimi interesi in potrebami. Na tej osnovi nastajajo in se reproducirajo vse svobodnejši odnosi v delovnem kolektivu, ki odločilno vplivajo na vse tokove gibanja naše družbe, na celotne družbene odnose, na vse večjo povezanost interesov posameznikov, delovnega kolektiva, komune in skupnosti kot celote.

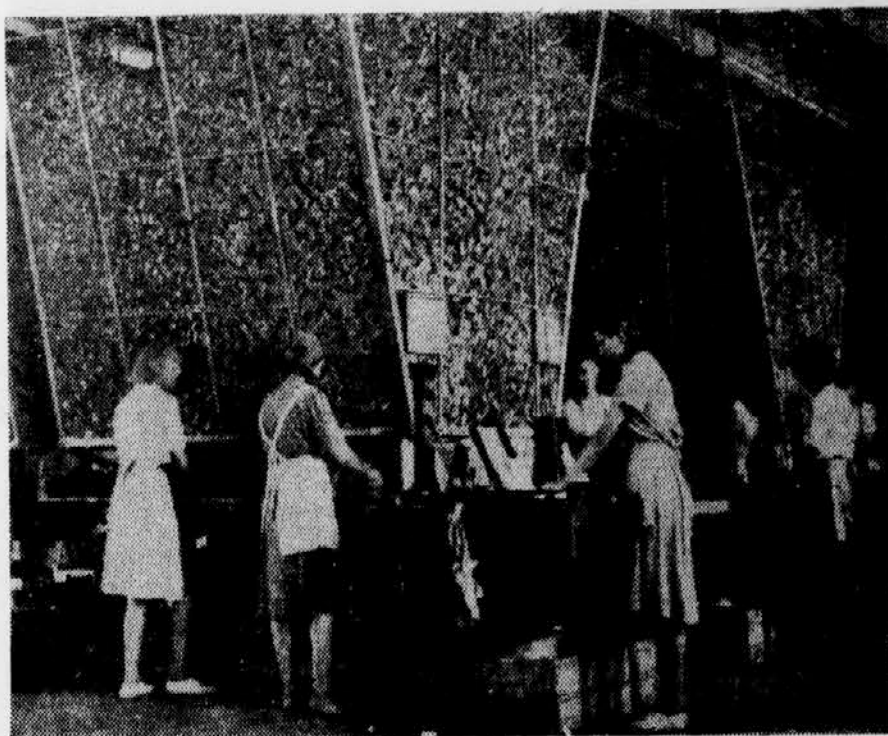
V komunah in delovnih organizacijah so se pojavili, da bi obšli organe samoupravljanja, pojavi administrativnega vmešavanja ter pisarniškega reševanja, tj. sprejemanja predhodnih stališč in sklepov, mimo delovnih ljudi in njihovih samoupravnih organov. V sedanjih razmerah taki odnosi in metode, ki so se v našem razvoju že preživeli, vodijo samo k slabitvi vodilne vloge socialističnih sil in predvsem komunistov, k podpiranju birokratske in malomeščanske stihije ter raznih drugih negativnih, pa tudi protisocialističnih pojavov in teženj, k nastajanju novih problemov in težav in sploh k zaviranju našega gospodarskega in družbenega napredka.

V nekaterih delovnih organizacijah prihaja tudi do stagniranja samoupravljanja in delitve po delu, ki jo uveljavljajo na podlagi starih in preživelih osnov, kot so fiksne plače, »startne osnove« in podobno. Niso redki primeri, da imajo pri takem sistemu delitve dohodka administrativne in strokovne službe ugodnejši položaj v primerjavi z delavci v proizvodnji, to pa seveda povzroča nezadovoljstvo in nerazpoloženje. Prav tako se v takih organizacijah pojavljajo tudi neupravičeno velike razlike v razponih osebnih prejemkov posameznih kategorij delovnih ljudi, kar je pogosto vir številnih težav in tudi političnih problemov. Jasno je, da pri nas mora biti razpon v prejemkih, da je predvsem odsev nizke kvalifikacijske strukture in relativno nizke produktivnosti dela, zato pa je boj za povečanje strokovne izobrazbe, delovnih kvalifikacij in produktivnosti dela še naprej ena izmed naših najvažnejših nalog. Uravnilovka je vsekakor škodljiva in destimulativna. Toda škodujejo tudi tisti razponi v posameznih gospodarskih organizacijah, ki so posledica nerazvitih demokratičnih odnosov v podjetju, privilegirane položaja in monopola nekaterih posameznikov na podlagi hierarhično-administrativne lestvice pri vodenju delovne organizacije.

Ni naključje, da prav v takih podjetjih največkrat tudi prihajajo na površje pojavi birokratske samovolje, kršitve samoupravnih in drugih pravic delovnih ljudi, dušenja kritike itd., to pa vodi k slabitvi delovne discipline, k uravnilovskim težnjam, ohranjanju mezdnice miselnosti in podobno.

Praksa je pokazala, da taki problemi in težave nastajajo prav tam, kjer ni bilo zavestne družbene akcije, kjer organizacije Zveze komunistov šibko delajo, kjer ni čutili njihove vodilne idejnopolitične vloge pri reševanju in premagovanju notranjih problemov delovne organizacije. Zato je naloga komunistov, da se odločno bojujejo proti vsem deformacijam v socialističnih družbenih odnosih, predvsem z idejno in politično mobilizacijo delovnih ljudi za razvijanje njihovih samoupravnih organov, za njihovo čim neposrednejše upravljanje delovne organizacije, skratka — za uvedbo takih notranjih odnosov, v katerih bo delovni človek čim neposredneje odločal o delitvi dohodka.

Z razvojem materialne osnove samoupravljanja dobiva poseben pomen neposredno samoupravljanje v delovnih (ekonomskih) enotah. Tudi tukaj se pojavljajo odpori, češ da bi to pripeljalo do »atomiziranja« podjetja, do »dezintegracije« delovne organizacije. Včasih to pojasnjujejo tudi z dozdavnimi težavami pri ugotavljanju posameznih resničnih proizvodnih in gospodarskih rezultatov delovnih enot v primerjavi s podjetjem kot celoto. Jasno je, da razvijanje neposrednega samoupravljanja proizvajalcev v ekonomskih enotah ni mogoče, ne da bi pri tem spoštovali značaj tehnološkega procesa proizvodnje v podjetju. Poleg tega bodo tehnološki razlogi narekovali bolj centralno vodenje, po drugi strani pa se moramo bojevati proti sklicevanju na tehnologijo, da bi opravičevali centralistične ukrepe tudi tedaj, kadar razlogi niso tehnološki, marveč tehnokratsko-birokratski. Protislovje med tehnološko enotnostjo proizvodnje in neposrednim samoupravljanjem je samo navidezen in komunisti morajo na to paziti ter se bojevati proti takim in podobnim stremljenjem. Naši delovni ljudje morajo razumeti, da lahko samo z lastnim vztrajnim bojem uvedejo pravilne odnose in racionalno organizacijo dela v svojem podjetju, uveljavijo svoje samo-

Tovarna vžgalice Drava v Osijeku — oddelek za pakiranje

upravne pravice, omogočijo popolno in učinkovito funkcioniranje organov samoupravljanja in dejansko demokratično vsebino njihovega dela.

Razvoj samoupravljanja, neposredne udeležbe delovnih ljudi pri upravljanju in sploh novih družbenih odnosov je zlasti zapleten v delovnih organizacijah, ki so nastale z integracijo, še posebno tam, kjer so to integracijo izvedli z administrativno združitvijo, fuzijo, ne pa na podlagi tehnološke in ekonomske logike, potrebe specializacije, delitve dela itd. Težave in protislovja tako ustanovljenega podjetja skoraj redno nastajajo zaradi nerazčiščenih ekonomskih in drugih odnosov znotraj kombinata (odnosi pri delitvi dohodka med tovarnami, obrati in ekonomskimi enotami, dalje odnosi na podlagi internih, kalkulativnih ali tržnih cen, investicijske politike itd.). Tu običajno ustvarjajo in delijo dohodek na ravni kombinata, v centralnem delavskem svetu, izven vpliva ne samo neposrednih proizvajalcev in njihovih delovnih enot, marveč tudi tovarniških ali obratnih delavskih svetov, katerih pravice so včasih ali samo formalne ali pa praktično neznatne. Ni redek niti pojav, da kažejo strokovna vodstva v takih integriranih podjetjih močne birokratsko-centralistične težnje z izgovorom, da je treba zagotoviti nujno »enotnost« podjetja. Zato v takih podjetjih tudi prihaja do tega, da se delovni ljudje, med njimi tudi komunisti, povsem odkrito na zborih delovnih enot upirajo tistim sklepom centralnih organov upravljanja, ki so jih sprejeli izven in mimo kolektiva ter njihovih resničnih interesov in potreb.

Težave, protislovja, idejne in politične probleme, ki nastajajo iz takšnih odnosov, je mogoče in jih moramo nujno reševati z idejnopolitično akcijo komunistov in drugih zavestnih socialističnih sil na liniji razvoja čim doslednejših samoupravnih, demokratičnih odnosov, kot osnove dejanske enotnosti integriranih podjetij, enotnosti materialnih in družbenih interesov posameznih njegovih delov in članov vsega kolektiva.

Pri razvoju socialistične demokracije ima poseben pomen izpopolnjevanje in poglobljanje dela skupščinskega sistema, od zvezne, republiških pa do občinskih skupščin. Družbene zadeve postopoma prehajajo na predstavniške in samoupravne organe,

da le-ti demokratično o njih sklepajo. Tak demokratični način odločanja terja usmeritev vseh družbenih sil na politično aktivnost, na to, da zavzemajo politična stališča v duhu splošnih smernic našega socialističnega razvoja. Od tod tudi izvira potreba, da se skupščinsko življenje čim bolj razvija in da se čim bolj povezuje z vsem našim javnim življenjem, da bi čim svobodneje in bolj demokratično sprejemali sklepe o vseh vprašanjih.

Taka usmeritev zahteva sama po sebi tako razvijanje kot nadaljnje izpopolnjevanje oblik in metod dela Socialistične zveze, Zveze sindikatov, Zveze mladine in drugih družbenopolitičnih in družbenih organizacij kakor tudi združenj občanov, in to na liniji aktivnejšega in neposrednejšega političnega delovanja, predvsem v komuni in delovni organizaciji.

V tem smislu je treba aktivizirati Socialistično zvezo in druge naše organizacije, da bodo tista mesta, kjer bodo delovni ljudje izmenjavali svoja mišljenja, razpravljali, se dogovarjali in z aktivnim in ustvarjalnim bojem mnenj ustvarjali politična stališča o vseh važnejših družbenoekonomskih, političnih, kulturnih in drugih vprašanjih. Najvažnejše je, da se politično delovanje usmeri v krepitev samoupravljalških odnosov in njihove nadaljnje uveljavitve. Doseči moramo, da bo Socialistična zveza v pravem pomenu besede vseljudska politična tribuna, organizem družbenega samoupravljanja v političnem življenju, v katerem so komunisti njegovo jedro, njegov najzavrednejši in najaktivnejši del, ki se s prepričljivostjo in močjo lastnih argumentov zavzemajo za najbolj napredna stališča, za demokratizem, za krepitev in razvoj dela organov samoupravljanja in neposredne socialistične demokracije.

Ob koncu bi rad znova poudaril, da so hitrejša izpopolnjevanja našega gospodarskega sistema, popolna osamosvojitev in ustvaritev materialne osnove za razvoj delavskega samoupravljanja odločilnega pomena za nadaljnji uspešen razvoj naše ekonomike, za izboljševanje standarda naših občanov in odstranjevanje različnih pomanjklivosti v gospodarstvu, ki so posledica neizdelanega sistema gospodarstva in delavskega samoupravljanja.

IV.

Mednacionalni odnosi v naši federaciji

Ker bo na tem kongresu tudi v drugem referatu govor o odnosih med narodi v naši federaciji, bom le na kratko govoril o tem problemu.

Menim, da mora VIII. kongres posvetiti vso pozornost mednacionalnim odnosom, vendar ne zaradi tega, ker bi nacionalno vprašanje pri nas pomenilo problem, ki na čeloma ni rešen. Ne, beseda ni o tem. Za nas komuniste je bila rešitev nacionalnega vprašanja v Jugoslaviji sestavni del politične linije, o čemer je bilo definitivno odločeno še pred vojno. Nacionalno vprašanje je bilo zaobseženo v programu, s katerim smo začeli osvobodilno vojno. Razen tega so ga reševali tudi vsi naši narodi med osvobodilno vojno in ga reševali sporazumno na najbolj demokratičen način, kar je potrdila tudi naša ustava. Zda gre za nadaljnji razvoj mednacionalnih odnosov.

O tem, kako je treba rešiti nacionalno vprašanje v Jugoslaviji, se je vrsto let po prvi svetovni vojni bojeval oster boj v vrstah Komunistične partije Jugoslavije, oziroma v vrhovih centralnega komiteja, dokler naposled ni prevladalo marksističnoleninistično pojmovanje, da je treba to vprašanje rešiti po načelu enakopravnosti vseh narodov, na podlagi prostovoljnega

združevanja, s pravico odcepitve. Na tretji partijski konferenci decembra 1924 je dobilo nacionalno vprašanje oblike principialne marksistične formulacije v resoluciji te konference, o čemer je bilo še vrsto let precej diskusije in je šele tik pred drugo vojno naša partija temu dala pravo marksistično vsebino. Takšno stališče o nacionalnem vprašanju je ustvarilo zaupanje vseh naših narodov v našo partijo. To je velika pridobitev, na katero smo komunisti vedno po pravici lahko ponosni. Vendar moramo to zaupanje posebej čuvati tudi v nadaljnji fazi razvoja naših socialističnih družbenih odnosov, ki morajo biti v skladu s pravilnim razvojem mednacionalnih odnosov v naši skupnosti. Vsebinska teh odnosov mora biti takšna, da vse bolj krepi enotnost in bratstvo naših narodov. Imamo pa še ljudi, celo komuniste, ki jim je že odveč ta močna parola iz našega osvobodilnega boja in ki menijo, da so v našem socialističnem družbenem razvoju nacionalnosti že preživele in da morajo odmrtni. Pomešali so enotnost narodov z likvidacijo naci in z ustvarjanjem nečesa novega, umetnega, to je nekakšne enotne jugoslovanske nacije, kar naj bi skoraj bilo podobno asimilaciji in birokratskemu centralizmu, unitarizmu in

hegemonizmu. Jugoslovanska socialistična integracija je nov tip družbene skupnosti, v kateri imajo vse nacionalistične skupne interese. Vem, da so to samo posamezniki, vendar lahko tudi takšni posamezniki povzročijo veliko škodo. Če jih je tudi kaj v Zvezi komunistov, moramo reči, da v njej ne morejo ostati, ker so škodljivi.

Vedeti moramo, da obstajajo tudi v naših socialističnih družbenih odnosih protislovja, ki izvirajo v prvi vrsti iz bujnega, vsestranskega razvoja naše, še do nedavna nerazvite države, in tudi protislovja, ki so zlasti očitna v večnacionalni državi. Toda zato smo tu komunisti, da spoznamo obstoječa protislovja in da jih kar najbolje rešujemo. Nekatera protislovja v federaciji kakor tudi v republikah imajo svoje korenine v tem, kar je, tako se mi zdi, tudi najbolj bistveno v ekonomskem razvoju naše države — v administrativno-birokratski delitvi in drugih nepravilnostih, v razlikah razvisti posameznih republik in pokrajin in podobnem. Zaradi tega prihaja do posameznih izpadov šovinističnih elementov, ki smo jih podedovali iz stare, predvojne Jugoslavije in ki na veliko izkoriščajo take slabosti, včasih pa jim nasedajo celo nekateri komunisti.

Pojave šovinizma je treba venomer odkrivati, vsestransko proučevati izvore in vzroke ter si prizadevati, da jih odstranimo iz našega družbenega življenja. Ti pojavi se manifestirajo na vseh področjih družbenega življenja: na področju gospodarstva in gospodarskega razvoja, v kulturi, umetnosti in znanosti, zlasti pa še v historiografiji in drugod. Postopno odstranjevanje takšnih pojavov je odvisno najprej od stanja v ekonomskih odnosih in od ukrepov, ki se jih lotimo na tem področju, to je, od tega, kako urejemo te probleme.

Nacionalistične deformacije nastajajo tudi zaradi etatistično-birokratskih teženj, ki zavirajo procese mednacionalne integracije. Zaradi njih prihaja po eni strani do birokratsko-centralističnih teženj, do unitarističnega ignoriranja družbeno-ekonomske funkcije republik in avtonomnih pokrajin, po drugi strani pa do teženj zapiranja v »svoje meje«. Obe težnji sta v bistvu nacionalistični in enako škodljivi za normalni proces ekonomske in družbene integracije.

Od takšnih deformacij imajo največ škode delovni kolektivi, delavsko in družbeno samoupravljanje, ker leti teže k socialistični integraciji v proizvodnji, ki ustreza njihovim interesom, ne pa k nacionalistični dezintegraciji ali unitarizmu in centralizmu.

Za proizvajalce ne obstajajo meje, ker so interesi proizvajalcev istovetni z interesi naše celotne družbene skupnosti. Proizvajalci pridejo do svojega interesa z različnimi oblikami sodelovanja in delitve dela, republiške mejne bariere pa so ovira za takšno sodelovanje. To se včasih najbolj drastično kaže na našem notranjem tržišču.

Danes, ko si vse bolj prizadevamo za mednarodno delitev dela, je to še bolj potrebno in logično v državi, kakršna je naša. Zato morajo komunisti v naši državi pravilno pojmovati svoje dolžnosti in pravočasno preprečevati takšne nacionalistične deformacije. Biti dosleden internacionalizmu, pomeni biti dosleden internacionalist najprej znotraj svoje lastne države, zlasti v večnacionalni družbeni skupnosti, kakršna je naša. Internacionalizem v lastni državi ne pomeni unifikacije, ne pomeni negiranja nacionalnosti in etničnih skupin kot subjektov v socialistični družbeni skupnosti.

Razumljivo je, da je dinamika vsestranskega družbenega gibanja v večnacionalni državi veliko močnejša in bolj zapletena kot na primer v enonacionalni družbeni skupnosti. V večnacionalni družbeni skupnosti so potemtakem tudi protislovja številnejša in bolj specifična. Vendar ta protislovja izhajajo manj iz objektivnih pogojev, bolj pa so produkt subjektivnih faktorjev. Mislim, da je protislovja, ki so rezultat subjektivnih faktorjev, lažje reševati. Zato mora v vrstah komunistov v polni meri prevladovati enotnost misli in akcije, kadar gre za nadaljnji razvoj mednacionalnih odnosov — zlasti ekonomskih, kulturnih in drugih.

V vseh naših republikah oziroma na nacionalnih območjih posamezniki včasih izražajo zaskrbljenost zaradi nekakšne ogroženosti nacionalnih interesov. Takšni ljudje

vidijo le negativne posledice različnih ukrepov naše ekonomske politike za »svoja« območja, in na drugi strani samo korist te politike za druga območja. Niso sposobni, da bi vsestransko in objektivno ocenili naš ekonomski razvoj v celoti, se pravi, gibanje našega ekonomskega sistema in pogojenost tega gibanja z objektivnimi faktorji.

Takšni ljudje si pogosto jemljejo pravico samostojnih »zaščitnikov« nacionalnih interesov tega ali onega našega naroda. Ko pa si je treba prizadevati za kar najpopolnejši razvoj družbenega samoupravljanja in za pravice delovnega človeka, da bi resnični nacionalni interes prišel popolnoma do neposrednega izraza, oni pogostokrat znajo pokazati resničen odpor do tega nadaljnega progresivnega razvoja sistema družbenega samoupravljanja.

Kakor je v pogojih buržoazne družbe nacionalizem v resnici samo ena od oblik izražanja buržoaznih razrednih interesov, tako je v pogojih naše družbe nacionalizem zvečine oblika izražanja birokratizma in raznih hegemonističnih hotenj. Ko pa se že pojavi, in to celo s temi novimi obeležji, ta nacionalizem stihajsko teži, da se »poveže« s »klasičnim« buržoaznim nacionalizmom in da izkoristi njegov idejni arsenal.

Birokratski karakter tega nacionalizma je najbolj viden v tem, da si v resnici najpogosteje prizadeva s parolo »zavarovanja nacionalnih interesov« zamaskirati omenjeni odpor proti razvoju sistema družbenega samoupravljanja, proti krepitvi vloge neposrednih proizvajalcev in vseh drugih delovnih ljudi, ker pomeni pravilni razvoj in krepitev samoupravljanja proizvajalcev največjo oviro nacionalizmu in hegemonizmu vsake vrste.

Nacionalni odnosi na področju kulture in izobraževanja

V uresničevanju svoje nacionalne politike na področjih kulture, umetnosti, znanosti, izobraževanja in vzgoje izhaja Zveza komunistov Jugoslavije iz prepričanja, da svobodni razvoj kulturnega življenja, ustvarjanja in izobraževanja delovnih ljudi ter kadrov vseh narodov in narodnosti ne vodi k zapiranju v nacionalne okvire, marveč k osvobajanju naravnih prizadevanj vseh narodov, da se povežejo in se vzajemno bogatijo z medsebojnimi kulturnimi vplivanimi.

Zato imamo lahko razvijanje skupne jugoslovanske kulture samo za svobodni in vsestranski razcvet nacionalnih kultur vseh naših narodov in narodnosti, združenih z enotnimi interesi, enotnim socialističnim družbenim sistemom in potemtakem tudi z enotno podlago in bistveno vsebino vsega kulturnega ustvarjanja.

Vendar še zmeraj ostajajo precej velike neenakomernosti v kulturni ravni posameznih nacijs, in to je vsekakor eden izmed najglobljih vzrokov nekaterih aktualnih problemov našega razvoja. Na dan prihajajo številna vprašanja vloge skupnosti glede podpore in pomoči za hitrejši kulturni razvoj narodov na slabše razvitih območjih.

Prav tako obstajajo nekatera zgrešena pojmovanja o funkciji kulture in izobraževanja v procesu zблиževanja narodov in narodnosti. Pogostokrat pozabljamo, da proces povezovanja in zблиževanja, ki raste iz interesov in prizadevanj narodov ter iz kulturnih in izobraževalnih dejavnosti kot takih, ne negira, temveč upošteva obstoj nacionalnih posebnosti v kulturnem ustvarjanju vsakega naroda, ki se prav s tem tudi bogati.

Zблиževanje nacionalnih kultur, ki vedno vsebuje različne specifične elemente, je družbeni in kulturni proces, ki mu internacionalistična tolerantnost in širokosrčnost lahko samo pomagata, medtem ko ga nacionalistični predsodki, nestrpnost in ozkosrčnost nedvomno otežujejo in ovirajo. To enako velja tudi za tiste oblike nacionalizma, ki se razglašajo kot »superiornost« privzdigovanje na nacionalne kulture, baje v imenu splošne jugoslovanske kulture.

Na področju izobraževanja se federacija pojavlja samo v tolikšni meri, kolikor je potrebno določiti splošna načela za urejanje odnosov s stališča enotnosti družbenega in političnega sistema. Enotnost sistema vzgoje in izobraževanja mora rasti iz skupnih interesov in potreb z upoštevanjem najbolj naprednih rešitev, ki se rojevajo kot plod sproščenih pobud in ustvarjalnosti vseh sil, ki delujejo na tem področju.

Brez dvoma nekatere razlike rastejo izključno iz nacionalne zabubljenosti, nacionalistične ozkosrčnosti, podcenjevalnega odnosa do dosežkov drugih in podobnega, vendar niti teh pojavov ne bi mogli uspešno odstranjevati s prepisovanjem »enotnosti«. Nasprotno, s tem bi se še okrepili in razplamteli.

Nacionalistični pojavi v historiografiji

Na področju kulture in zgodovine se ži lavo ohranjajo nekatere negativne »tradicije«. Negativne strani preteklosti se močno pritiskajo na zavest ljudi in to od nas zahteva proučeno idejno akcijo v boju za še uspešnejše odklanjanje nacionalističnih tolmachenj kulturnih pridobitev in dediščine preteklosti.

Zelo pogosto se srečujemo z nemarksiističnimi, nekritičnimi in neznanstvenimi ocenami dogodkov in osebnosti iz nacionalne zgodovine. Včasih se celo direktno prevzemajo kake buržoazno-nacionalistične ocene. Poudarjamo na primer samo pozitivne plati nekaterih gibanj, dogodkov, in osebnosti, o njihovi negativni plati pa v glavnem ne govorimo ali pa le zelo na splošno in sramežljivo. Dalje, trčimo — čeprav bolj poredko — na pojave, da je posredno poudarjena kaka vrsta primata ene izmed nacionalnih zgodovin in kulture pred drugo in podobno.

Elementi nacionalizma se najpogosteje kažejo pri ocenjevanju tistih zgodovinskih dogodkov, ki so bili plod vzajemnih vplivov in medsebojnih prepletanj kulture in zgodovine naših narodov. Včasih se dogodi, da pod pritiskom nacionalističnih prepričanj nacionalnih pridobitev in tradicij dobivajo znanstveni spori značaj političnih in potem »rešitev« iščemo na liniji »političnih kompromisov«.

V nekaterih primerih to pripelje do tako izmalicenihi pojavov, da se posamezni pereči problemi naše historiografije in kulture, ki so še preveč »politično občutljivi« zaradi »politične oportuniteti«, puščajo ob strani.

Pojave takšne vrste smo lahko spoznali, kadarkoli je prišlo do obsežnejših skupnih znanstvenih proučevanj, pa tudi v drugih podobnih priložnostih.

Poti nadaljnega razvoja

Osnovno vprašanje, ki je dandanes na področju mednacionalnih odnosov pred nami, je nadaljnje razvijanje socialističnega karakterja teh odnosov.

Mednacionalni ekonomski odnosi morajo biti zastavljeni tako, da zagotovijo kar najpopolnejše usposabljanje celotne družbene skupnosti in vseh njenih nacionalnih delov, da vsestransko, kar najhitreje in kar najučinkoviteje razvijajo tako materialne proizvodne sile kakor tudi nosilce in faktorje družbene lastnine, socialističnih odnosov, družbenega samoupravljanja in delitve po delu.

Kolikor bomo učinkovito zoževali prostor delovanju administrativnih metod pri reguliranju mednacionalnih ekonomskih odnosov, toliko bomo na tem področju odstranjevali pojave etatizma, birokratizma in subjektivizma, s tem pa bomo odstranjevali nacionalistične deformacije tudi med nami. To pomeni, da moramo zahtevati za nacionalne vidike ekonomskih odnosov čimbolj objektivne rešitve v okviru novega ekonomskega sistema samega. Te rešitve morajo maksimalno ustrezati objektivnim ekonomskim pogojem in potrebam razvoja socialističnih družbenih odnosov, biti morajo faktor njihovega uresničevanja.

Kot prvi je problem ekonomske osamosvojitve nerazvitih republik in avtonomnih pokrajin. Seveda ne v smislu nekakšne avtarkične neodvisnosti, temveč v smislu njihovega usposabljanja, da bi z lastnimi silami ustvarjale svoj nadaljnji ekonomski razvoj, ker je to še kako v interesu celotne skupnosti in ne samo določene republike ali pokrajine. V sedanjih razmerah lahko prepričamo, da bi se poglobljali podedovani ekonomski disproporci posameznih naših območij. V nasprotnem primeru bi prišlo do zaostrovanja nekaterih, že sedaj resnih problemov. Po eni strani bi bil otežkočen proces nadaljnega odstranjevanja nacionalnih protislovij kot tudi proces nadaljnje mednacionalne integracije naše skupnosti, po drugi strani pa bi se to v perspektivi zelo slabo pokazalo tudi s ekonomskega vidika, saj razlike v razvitosti niso stimulative za razširjeno reprodukcijo. Te razlike ožijo kupno moč nerazvitih območij in s

tem zavirajo nagli razvoj držav kot celote. Zato bi se takšno stanje zelo močno poznalo tako skupnosti v celoti, kakor tudi vsem njenim delom, tako razvitim kot nerazvitim.

Pri iskanju praktičnih rešitev za probleme nacionalnih ekonomskih odnosov (zlasti za probleme nerazvitih republik in avtonomnih pokrajin) se moramo v prihodnje še bolj dosledno držati linije deatizacije teh odnosov, in zlasti investicijske politike v vseh okvirih družbene skupnosti.

Politika hitrejšega razvoja ekonomsko ne dovolj razvitih republik in krajev se mora uresničevati v skladu z objektivnimi možnostmi celotnega gospodarstva kot organski del enotne politike gospodarskega razvoja, kot element, ki v resnici pomeni splošni interes vseh delovnih ljudi in vseh območij Jugoslavije. To pomeni, da je treba v izvajanju politike razvoja teh območij nujno zagotoviti predvsem čim popolnejšo in čim hitrejšo realizacijo vlaganj v doslej zgrajene kapacitete, medtem ko je za prihodnja vlaganja treba najti take rešitve, ki bodo zagotovile najboljše in najracionalnejše izkoriščanje vloženih sredstev. Le takšna politika je lahko učinkovita in lahko uspešno prispeva k razvoju nerazvitih področij kakor tudi jugoslovanskega gospodarstva v celoti.

Odgovornost skupnosti za hitrejši razvoj ne dovolj razvitih območij pa ne neha samo z zagotovitvijo finančnih sredstev za posredna investicijska vlaganja. Politika razvoja nerazvitih republik in krajev mora vsebovati še vrsto drugih ukrepov. Med temi ukrepi je posebno pomembna širša tehnična in kadrovska pomoč. V pogojih, ko organizirano nudimo takšno pomoč drugim državam v razvoju, se z ničemer ne more opravičiti, da ti organizirane pomoči tudi našim nerazvitim območjem. To mora biti v prihodnje naloga družbe kot celote in v ta namen je treba nujno proučiti ustrezne ukrepe. Razen tega mora biti pomoč nerazvitim območjem dopolnjena še z drugimi ukrepi, kot na primer s prožnojšo kreditno politiko, ki bo stimulirala gibanje sredstev v ta območja, pa tudi z ustreznostjo politiko republik in občin samih, ki naj spodbujajo zainteresiranost in pritegnejo sredstva gospodarskih organizacij drugih območij za lasten razvoj.

Usmerjevalna vloga Zveze komunistov je bila v vseh teh procesih zelo pomembna in bo takšna tudi v prihodnje. Treba je poudariti, da je v tem pogledu vsekakor odločilen vzvod, ki se ga moramo držati — nadaljnje dosledno razvijanje sistema družbenega samoupravljanja in socialističnih odnosov. V zvezi s tem ne smemo zapostavljati niti tisto stran idejnopolitičnega dela komunistov, ki je očitna v vsakodnevnih vzgojni dejavnosti v duhu bratstva in enotnosti in jugoslovanskega socialističnega patriotizma na vseh področjih družbenega življenja.

Na področju kulture in izobraževanja se je treba odločno upreti različnim birokratskim težnjam bodisi k unitarizmu in uniformiranosti bodisi k zapiranju v »svoje« okvire, ki v resnici omejujejo in zavirajo kulturni razvoj narodov in njihovo globlje povezovanje. Boriti se moramo za socialistično, humanistično vsebino in idejno orientacijo kulturnega ustvarjanja v okviru vsake nacije, kakor tudi za čimbolj dosledno demokratizacijo odnosov na tem področju, in to z uveljavljanjem načel družbenega samoupravljanja, da bi se tako bistveni interesi delovnih ljudi čimbolj neposredno pokazali na različnih področjih kulturnega življenja in izobraževanja.

V razvijanju vse bolj bogatega in raznovrstnega kulturnega sodelovanja v procesu boljšega medsebojnega spoznavanja in zблиževanja je opaziti razne pobude kulturno-prosvetnih organizacij in ustanov, da stalno presegajo tiste okvire tega sodelovanja, ki so imeli administrativni značaj. Prihaja na primer do vse pogostejših dogovorov in skupnih akcij občinskih in republiških kulturno-prosvetnih skupnosti itd. Treba je podpirati takšne in podobne pobude in spodbujati naravna prizadevanja za čimbolj raznovrstne oblike povezovanja, ki očitno izhajajo iz resnične zainteresiranosti in potreb ljudi. Prav tako bo treba resneje proučevati in širše izrabiti tudi vse tiste nove možnosti, ki jih v tem pogledu nudijo sodobne službe in institucije na tem področju (televizija, film, radio, velike založbe, umetniške ustanove in drugo). Tudi dosednji uspehi na tem področju so pokazali, da sodobna sredstva množičnega kulturnega vpliva omogočajo vse globlje povezovanje in zблиževanje delovnih ljudi in narodov naše države.

Enotnost jugoslovanskega sistema vzgoje in izobraževanja moramo še naprej krepiti in bogatiti z odstranjevanjem pomanjkljivosti na torišču mednacionalnega, medrepubliškega in splošno jugoslovanskega sodelovanja vzgojnih in izobraževalnih ustanov samih ter vseh drugih čimbolj faktorjev na tem področju.

Podlaga tega sodelovanja mora biti bolj za afirmacijo socialistične, humanistične vsebine vzgoje in izobraževanja, boj za vnašanje sodobne napredne, znanstvene misli v vzgojo in izobraževanje, boj za dosledno odstranjevanje in zoperstavljanje vsem nacionalističnim, idealističnim in konservativnim elementom v učnih načrtih, programih, učbenikih, v pouku samem itd.

Takoj po VIII. kongresu ZKJ bo »Komunist« v Ljubljani izdal posebno brošuro

VIII. KONGRES ZVEZE KOMUNISTOV JUGOSLAVIJE

BROŠURA BO VSEBOVALA:
VSE REFERATE VIII. KONGRESA ZKJ
STATUT ZKJ
RESOLUCIJO VIII. KONGRESA
SESTAVO CENTRALNEGA KOMITEJA ZKJ in
IZVRŠNEGA KOMITEJA CK ZKJ

Organizacije in naročnike prosimo, da pravočasno naroče potrebno število izvodov te publikacije, da bi bili pravočasno dostavljeni takoj po izidu. CENA 300 dinarjev.

Naročila pošljite na naslov: »Komunist« Ljubljana, Beethovnova 2, telefon 20-766; vplačila na žiro račun 600-11-1-113.

UPRAVA »KOMUNISTA«

Nekateri posebni problemi etničnih nacionalnih skupin

Zveza komunistov Jugoslavije posveča veliko pozornost specifičnim problemom nacionalnih etničnih skupin, izoblikovanju doslednih in načelnih internacionalističnih stališč do teh problemov in popolnemu spoštovanju in uresničevanju teh stališč. To je tudi razumljivo, saj ne gre le za zelo pomembne in občutljive notranje probleme naše države, temveč tudi za pomemben element naših mednarodnih odnosov.

V programu Zveze komunistov Jugoslavije so jasno in vsestransko prikazana naša načelna stališča do nacionalnih etničnih skupin v naši državi. Zelo pomembna so bila tudi posvetovanja v organizacijah ZKJ in še zlasti posvetovanje, ki ga je priredil izvršni komitej CK ZKJ marca 1959; to posvetovanje je bilo osnova izvršnemu komiteju za sklepe o tem vprašanju.

Skupaj s programom Zveze komunistov Jugoslavije pomenijo ti sklepi široko obdelano osnovo naše politike na tem področju. Nujno je, da se vsi komunisti vsestransko angažirajo za kar najbolj popolno in dosledno izvajanje teh sklepov.

Izhodiščna točka naše politike glede nacionalnih skupin je enotno obravnavanje in enak družbeni položaj vseh delovnih ljudi ne glede na njihovo nacionalno pripadnost, ne glede na to, ali so iz vrst večje ali manjše nacije. To je torej politika popolne odstranitve kakršnekoli sence nacionalne diskriminacije.

Z drugimi besedami, pripadnikom nacionalnih etničnih skupin so v naši družbi zagotovljene ne samo vse nacionalne pravice, temveč z razvojem sistema samoupravljanja tudi realne možnosti, da sami in v sodelovanju z drugimi narodnostmi neposredno uresničujejo te pravice.

Vendar na tej poti še zmeraj zadevamo na težave, in to v tolikšni meri, kolikor sta tudi sam sistem družbenega samoupravljanja in njegovo delovanje odvisna od objektivnih problemov in subjektivnih pomanjkljivosti. Zaradi vsega tega Zveza komunistov Jugoslavije meni, da je treba v skladu z bistvenimi zahtevami doslednega demokratizma v zvezi s problemom nacionalnih etničnih skupin še naprej vztrajati pri naslednjih stališčih:

Prvič, popolno uveljavljanje pravic vseh narodnosti za zagotavljanje pogojev za resnično realizacijo njihovih posebnih interesov v ekonomskem in kulturnem razvoju, kakor tudi v razvoju delovnih in družbenopolitičnih skupnosti, v katerih žive.

Drugič, razvijanje in krepitev prijateljskega dobrososedskega in čimbolj vsestranskega sodelovanja z državami, katerih obmejna sosedna območja naseljujejo mešani prebivalci. To sodelovanje bi prispevalo, da nacionalne skupine ne bi bile z državno mejo kot z nekakšno steno odcepljene od svojega etničnega telesa, pač pa bi vse bolj svobodno in vsestransko komunicirale s svojo matično nacijo, kar bi jih v nasprotju z nekdanjim faktorjem razdora spremenjalo v faktor zблиževanja in sodelovanja med narodi in državami.

V nadaljnjem uveljavljanju te politike smo dolžni posvetiti posebno pozornost razvoju ekonomske moči tistih območij, na katerih žive naše ekonomsko slabše razvite narodnosti. Razvoj proizvodnih sil avtonomnih pokrajin in drugih delov, kjer žive druge etnične skupine je najpomembnejši pogoj za njihov vsestranski napredek. Problemi kulturnega in prosvetnega razvoja pripadnikov vseh narodnosti prav tako zaslužijo veliko skrb ustreznih organov družbene skupnosti.

Odgovornost komunistov v odstranjevanju nacionalizma

Zveza komunistov Jugoslavije je v dosedanjih dejavnosti uspešno proučevala tako načelne in teoretične, kakor tudi praktične politične vidike problema nacionalnih odnosov. Glede tega sta veliko prispevala VII. kongres Zveze komunistov Jugoslavije in zlasti program ZKJ. Vsa bistvena načela, ki jih je s področja nacionalnih odnosov poudaril program Zveze komunistov Jugoslavije, pomenijo še naprej osnovo za delo Zveze komunistov. Danes lahko ugotovljamo, da je praksa potrdila pravilnost stališč Zveze komunistov glede nacionalnega vprašanja.

V minulih letih je razvoj pokazal še nekatere nove momente. Praksa je obogatila nekatere naše ugotovitve, nekatere vprašanja, nekoliko manj pomembna, ki pa so zdaj na prvem mestu itd.

Dogaja se, da smo včasih preveč strpni do nekaterih nacionalističnih in šovinističnih stališč nad baje ogroženimi nacionalnimi pozicijami ali interesi tega ali onega

območja itd. Posamezniki v Zvezi komunistov postajajo celo nosilci teh pojavov.

Po drugi strani naletimo tudi na stališča, češ da smo pretiravali s pravicami in vlogo socialističnih republik in avtonomnih pokrajin, ker da to vodi v dezintegracijo in slabitev enotnosti naše skupnosti.

Komunisti so dolžni, da se načelno zastopajo tem in podobnim težnjam.

Ce se ne želimo na naši poti srečati z resnimi težavami, moramo budno gledati naše, zmeraj pereče probleme nacionalnih odnosov. V prvi vrsti moramo spoznati, da v naših današnjih razmerah birokratsko-centralistični in birokratsko-partikularistični nacionalizem ni nič manj nevaren in kontrarevolucionaren kot »klasični« buržoazni nacionalizem.

Namesto da bi posamezniki to spoznali, se zelo neodgovorno in celo naklonjeno vedejo do raznih nacionalističnih pojavov, nekateri pa celo uporabljajo dobro znane »argumente« buržoazne šovinistične ideologije.

Odločen boj proti takšnim pojavom je zdaj ena izmed najpomembnejših in osnovnih nalog Zveze komunistov. S stališča so-

V.

Zveza komunistov in problemi mladine

Poročilo centralnega komiteja Zveze komunistov Jugoslavije obravnava delno tudi našo mladino, vendar premalo, da bi lahko dobili pravo podobo stanja med našo mladino in da bi na podlagi tega določili nadaljnje smernice za delo komunistov med mladino in za ukrepe pri odpravljanju različnih pomanjkljivosti, ki jih je dovolj in ki močno vplivajo na nepravilen razvoj dela naše mlade generacije.

Mislím, da bo to vprašanje bolj vsestransko obravnavano v razpravi na tem kongresu. Menim, da je najpomembnejše na VIII. kongresu posvetiti največjo pozornost različnim problemom mladine, ker je to v interesu nadaljnjega razvoja naše socialistične skupnosti. Potemtakem so problemi mladine zelo pomembni družbeni problemi.

Moj osebni vtis je, da je bilo dosedanje delo komunistov med mladino slabo. Ni se pokazalo, vsaj ne dovolj, v oblikovanju mlade generacije, v prizadevanju, da postane takšna, kakršna mora biti mladina v naši socialistični družbi: dovolj zavesten in sposoben graditelj socialističnih družbenih odnosov. Objektivno gledano, nihče ne more zanikati, da je naša mladina v veliki večini zares naša, socialistična mladina, da diha z novim, socialističnim duhom in da ni samo njena krivda, če so med njo tudi negativni pojavi, temveč krivda vseh nas, predvsem pa nas, komunistov. Seveda je to tudi precej krivda tistih, ki jim je zapuena vzgoja te mladine. Vendar ko je beseda o tem, se moramo vprašati: v kakšnih razmerah delajo naši učiteljski kadri? Mislím, da te razmere niso najboljše, da so učitelji bolj ali manj v vseh šolah zelo slabo nagrajevani in to nezadovoljivo vpliva na razpoloženje naših prosvetnih delavcev, zaradi česar trpi tudi vzgoja naše mladine. Skrajni čas je, da uredimo nagrajevanje šolskega učnega osebja čimprej in zadovoljivo.

Naša mladina živi in se razvija v okoliščinah hitrejšega napredka proizvodnih sil in nadaljnje graditve sistema samoupravljanja in zato mimo nje ne morejo različna protislovja, ki jih ta nagli razvoj socialističnih družbenih odnosov nosi s seboj. Zaradi tega se tudi različne deformacije v naši družbi negativno zrcalijo pri naši mladini. Razne pomanjkljivosti, ki nastajajo med mladino, potemtakem pomenijo odsev tistega negativnega, kar nastaja v našem družbenem razvoju.

Na del naše mladine, zlasti tiste v večjih mestih, čisto močneje vplivajo negativni kakor pozitivni elementi našega družbenega življenja. Pri njej sta zmeraj močneje izražena nestrpnost in nezadovoljstvo, ker je bolj nagnjena k povečevanju in dramtiziranju kakor je to starejša generacija, ki na takšne pojave navadno reagira takole: v svoji mladosti smo bili bolj, nismo imeli tega in tega, bili smo zadovoljni z malim, bili smo bolj disciplinirani in poslušni itd. Takšnih tirad mladina danes ne more razumeti, ker živi v stoletju drugačnih okoliščin in možnosti, živi v stoletju uresničevanja socialističnih družbenih odnosov in stalne krepitve materialnih možnosti, v stoletju velikanskih sprememb na svetu itd.

Ne da se zanikati, da med našo mladino obstajajo mladinci, čeprav jih je malo, o katerih se ne more reči, da so dobri. Imamo tudi primere huliganstva, imamo mladince s stališči, ki so tuja naši socialistični stvarnosti. Na takšne pojave ne moremo gledati, kot da bodo izginili sami po sebi. Navadno takšna nezdružljiva mladina ne izhaja iz vrst delavcev, temveč iz tistih krogov, ki so materialno na boljšem. Dolžnost nas, komunistov, je, da temu posvetimo resno pozornost in sprejmemo vzgojne in druge ukrepe, da bi tudi takšne mladince usmerili na pravo pot.

Ob tem bi želel zlasti povedati nekaj o pojavu, ki zaskrbljuje — da prihaja do vse pogostejših in širših diferenciacij med inte-

lectualnega internacionalizma moramo kritično ocenjevati svojo prakso in svoja stališča, otestiti se moramo še zadnjih navlak nacionalizma.

Glede tega smo se dolžni ravnati po Leninovem opozorilu, da je boj proti nacionalističnim pojavom najučinkovitejši, če se vsakdo obrne predvsem na lastno področje, če si vsi prizadevamo, da nacionalistične smeti »pometamo v svoji hiši«. Tiste organizacije in vodstva, ki niso dovolj aktivne v tem smislu, s tem izpričujejo, v kolikšni meri so obremenjene z nacionalističnimi deformacijami.

Ko odstranjujemo subjektivne pomanjkljivosti in napake, ki se tu in tam pojavljajo, moramo tudi na tem področju pokazati globoko razumevanje problemov in odločnost za boj proti vsemu nazadnjaštvu in škodljivosti. To je eden bistvenih pogojev za nadaljnji napredek mednarodnih odnosov v naši skupnosti, za krepitev razvoja njihovega socialističnega značaja, za krepitev enotnosti vseh naših narodov in narodnosti kakor tudi jugoslovanskega socialističnega patriotizma.

lektualno in delavsko mladino. Človek se ne more znebiti vtisa, da se želi del mladih pogospoditi, se ločiti in se vse bolj ločevati od delavske mladine. V čem je stvar? Pri tem gre predvsem za to, da se v materialnem pogledu diferencirajo prejemniki intelektualne in delavske mladine. Ne gre za nekakšno težnjo po uravnilovki, temveč narobe — za diskriminacijo nagrajevanja po delu.

Ne bi se želel ob tem dlje zadrževati, vendar bi vseeno navedel nekaj primerov. Včasih se dogaja, da pride do diferenciacije, ko se kak mladi delavec vključi v proizvodnjo, drugi pa se z enako šolsko izobrazbo zaposli v pisarni, in ima tisti, ki dela v pisarni, znatno večje dohodke od tistega, ki je v neposredni proizvodnji. Tu se poruši načelo nagrajevanja po delu. Pisarniško delo, naj bo že kakršnokoli, celo neznanstveno in neproduktivno, se bolj ceni kot fizično delo visoko kvalificiranega delavca v proizvodnji. Ali pa pogledajte drugi primer. Del šolske mladine, zlasti tiste, katerih starši imajo večje dohodke in višji standard, je nagnjen k temu, da se ločuje od delavske mladine. Razumljivo je, da to pomeni element diferenciranja in da povzroča nerazpoloženje večine mladih delavcev. Poleg tega naše osemletno šolsko izobraževanje delavske in vaške mladine, ki se po šolanju zaposluje v proizvodnji, ne daje dovolj tehničnega znanja, celo ne tistega osnovnega, ki bi omogočilo, da bi dohodki tega mladega delavca ustrezali standardu, ki ga mora imeti. Tudi to je element, ki ločuje delavsko mladino od intelektualne. Sem daleč od tega, da bi na tem mestu trdil, da je vsa naša intelektualna mladina od prvega leta zaposlitve previsoko nagrajevana. Najpogosteje je precej slabo, vendar razlike so in tega se moramo zavedati.

Mislím, da zelo malo pojasnjujemo mladini razne težave in pomanjkljivosti, ki nastajajo v našem gospodarstvu in celotnem notranjem družbenem razvoju. Ne gre za to, da bi opravičevali pomanjkljivosti, temveč da opozarjamo na korenine in škodljivost za skupnost kot celoto in na potrebo po pravilnem in učinkovitem boju proti raznim škodljivim pojavom. Zato mladina pogosto naseda raznim kritikastrom, ki so tuji našemu socialističnemu razvoju. Ko pa se to zgodi, smo zelo hitro pripravljeni, da obsodimo mladino, češ da zapada pod vpliv raznih tujih elementov.

Premalo opozarjamo na perspektivo nadaljnjega revolucionarnega razvoja naše družbe, na konstruktivno vlogo in aktivnost mladine v tem razvoju, kar pričakuje od nas. Mladina veliko prispeva k skupnim naporom v graditvi države, o čemer imamo dovolj primerov. S kakšnim navdušenjem je gradila in še danes gradi razne velike objekte, ki so izredno pomembni za našo državo. To so dejstva, ki nam lahko zbujajo ponos do naše mladine.

Zlasti je potrebno, da komunisti v podjetjih in organih samoupravljanja posveto največjo pozornost delavski mladini. Zelo pogosto je delavska mladina pod vplivom samovolje raznih ljudi, ki so na vodilnih mestih v podjetju. Tudi pri nagrajevanju je ta mladina najpogostejša na zadnjem mestu. Posvečajo ji premalo skrbi in ji dajejo premalo možnosti za nadaljnji strokovni razvoj, ne skrbijo dovolj za to, kako stanuje, kako bo prišla do stanovanja in podobno. Tudi pri tem je mladina zmeraj na zadnjem mestu. Pri nas je zelo aktualen problem nastanitve tako imenovanih samcev. Številni mladi ljudje, ki so v delovnem razmerju, imajo zelo nizke dohodke, plačajo pa zelo visoke stanarine v zasebnih stanovanjih, tako da jih malo ostane za samo življenje. Ta problem povzroča veliko nerazpoloženje pri teh mladih ljudeh. Mislím, da moramo o tem več razpravljati. To lahko izboljšamo, zakaj sredstva imamo, treba je le spoznati, da moramo dati temu prednost.

Mladina na vasi je bila doslej v političnem delu zanemarjena. Med to mladino se zelo malo politično dela. Predvsem nima možnosti, da bi delala in ostala v kmetijstvu, in zato množično beži v mesta in industrijo. Ko bo v našem kmetijstvu več socialističnega sistema in bo organizacija proizvodnje boljša, ko bo boljše tudi nagrajevanje, življenje na vasi pa kulturnejše, naša vaška mladina ne bo želela več v mesta, temveč bo, o tem sem prepričan, rada ostajala v vasi, v kateri bo imela vse možnosti za svoj razvoj in kulturno življenje. Ze zdaj bi glede tega lahko več storili, in to bi bilo potrebno, da bi se zmanjšal odliv z vasi. Vse bolj občutimo namreč pomanjkanje delavcev v kmetijstvu, v mestih pa je občutiti prevelik pritisk.

Možnosti za izobraževanje mladine so eden izmed zelo pomembnih faktorjev. Na različnih področjih so različni. Zlasti slabi so v nerazvitih krajih, kjer mladina pride lahko samo do osemletnega šolanja, nadaljnja perspektiva pa ji je nejasna. Spričo velikih razlik v nagrajevanju pa razen tega tisti mladinci, katerih starši so zelo nizko nagrajevani, nimajo niti možnosti, da bi se po končani osemletki šolali naprej. Štipendije dobiva zelo malo mladincev iz delavskih družin, več pa iz uslužbenskih. To je negativen pojav, ker gredo na visoke šole potemtakem pretežno otroci intelektualcev in tisti mladinci, ki jim starši lahko zagotovijo visoko šolanje, ker imajo večje dohodke. To se potem zelo neugodno zrcali na socialni sestavi naše inteligence.

Kaj še razburja našo mladino in kaj vpliva na njeno razpoloženje? Naša mladina ima veliko zaupanja in spoštuje pridobitve naše revolucije. Nič je ne more bolj razočarati, kot da vidi, da te pridobitve včasih spodbijajo prav tisti, ki bi jih morali najbolj čuvati. Kršitve raznih ustavnih načel, zlasti v proizvodnji, kjer so razne anomalije, zmeraj globoko prizadenejo mlade delavce. Naša mladina je zelo prizadeta tudi zaradi tega, ker se zlasti v zadnjem času opažajo v naši družbi razne lokalistične in partikularistične težnje. V veliki večini mladina ni zastrupljena z nacionalističnimi in šovinističnimi tendencami, vendar nanjo zelo negativno vplivajo razni škodljivi pojavi v našem kulturnem življenju, v literaturi, historiografiji itd. Naša mladina je zmeraj zvesta našim pridobitvam iz vojnih časov — bratstvu in enotnosti. Na tej pridobitvi in geslu lahko našo mladino zmeraj mobiliziramo, kjerkoli je potrebno, in zato naše mlade generacije ne morejo razumeti, da so še dandanes ljudje, ki poskušajo ponovno oživit stare šovinistične tendence.

Naša zunanja politika uživa močno podporo naše mlade generacije. Mladi ljudje se zanimajo za tisto, kar se dogaja v drugih državah, in se na različne načine povezujejo z mladino številnih držav. To priča o njenem internacionalističnem prepričanju, ki ni samo formalno in zunanje, zakaj njen internacionalizem je močan tudi znotraj naše države. To potrjuje tudi dejstvo, da sta veliki večini naše mladine tuja vsakršna partikularizem in šovinizem. Mladina si prizadeva za integracijo, ne za unitaristično, temveč socialistično, ker v tem vidi skupne interese nadaljnjega gibanja in razvoja naših socialističnih družbenih odnosov in vse boljše perspektive svoje prihodnosti.

Pogosto posplošujemo in govorimo, da naša mladina zapada pod vplive raznih tujih negativnih nazorov. Seveda imamo takšno mladino, čeprav so to redki posamezniki, pripadajo pa krogom, ki niso prijatelji naše socialistične stvarnosti. Zato bi bilo zmotno posploševati posamezne primere.

Zel bi povedati nekaj besed tudi o naši univerzitetni mladini, o delu komunistov na univerzah, ker menim, da položaj na univerzah ni najboljši. Mladinske organizacije in komunisti na univerzah so preveč zaprti vase in to ločuje intelektualno mladino od delavske, pozneje v proizvodnji pa intelektualne delavce od proizvajalcev. Namesto da bi si prizadevali za integracijo socialističnih graditeljev, prihaja do dezintegracije, kar v nobenem primeru ne more koristiti razvoju naših socialističnih družbenih odnosov. Vprašanje je, kaj mladinci lahko delajo izven univerze. Pred vojno smo imeli zelo močne skopske organizacije na univerzah v Zagrebu, Beogradu in Ljubljani, ki so imele široko področje delovanja ne samo med univerzitetno mladino, temveč tudi izven univerze, med delavsko mladino. Tedaj je šlo za integracijo intelektualne in delavske mladine, in to je bil eden izmed pomembnih smotrov pri delu komunistov v predvojnem času. Mar je to dandanes manj pomembno? Nasprotno, zdaj je še pomembnejše, da se naša intelektualna in delavska mladina čimbolj zbližata in da svoje interese ne ločujeja, ker so skupni.

Z izpopolnjevanjem tehnike in sredstev za proizvodnjo bodo razlike med intelektualnim in fizičnim delom vse manjše. Ze danes začnemo izginjati. Ločevati fizično delo od intelektualnega pomeni ustvarjati elemente novih protislovij v družbenih odnosih. To obenem pomeni krepiti birokracijo oziroma birokratsko kasto.

Kaj more biti za nas komuniste važnejše kakor ustvarjanje novega socialističnega človeka? Ali nam more biti vseeno, kdo bo podedoval in vodil naprej razvoj socializma do njegove višje etape — komunizma?

VI.

Nekateri uspehi dosedanjega gospodarskega razvoja

Na tem kongresu morajo imeti prednost problemi našega gospodarstva. O njih bo vsekakor obširneje in podrobneje govor v posebnem referatu, zato se bom samo delno zadržal na razvoju našega gospodarstva. Na kongresu moramo ne le poudariti dosedanje uspehe v gospodarstvu, ki so zares veliki, temveč omeniti tudi naše pomanjkljivosti, do katerih je prišlo v procesu gospodarskega razvoja med VII. in VIII. kongresom.

Kadar je govor o naših dosežkih v minulem obdobju, zlasti o dinamiki materialnega porasta oziroma sprememb, vidimo, da smo bili v tem obdobju med prvimi državami na svetu po stopnji naše gospodarske rasti. Vendar so se v istem času, zlasti pa v minulih dveh, treh letih začele vse bolj kazati nekatere ekonomske hibe in drugi škodljivi pojavi. Leti so posledica nekaterih objektivnih, pa tudi subjektivnih pomanjkljivosti in deformacij.

Poglavitna značilnost našega ekonomskega razvoja v minulem obdobju je zelo močna krepitev družbenega sektorja našega gospodarstva, predvsem v industriji, v kmetijstvu in v vseh drugih gospodarskih panogah. Veliki uspehi, ki smo jih pri tem dosegli, so hkrati dobra podlaga, ki nam daje realne možnosti, da izpopolnimo gospodarski sistem in ustvarimo še hitrejši ekonomski razvoj.

Danes so se naše proizvodne možnosti bistveno povečale, povečala se je produktivnost dela, potrošnja, zunanjetrgovinska menjava. Celotna raven našega ekonomskega razvoja je danes mnogo višja, kakor je bila pred sedmimi leti. Vse to nam vlija zaupanje in z zaupanjem lahko gledamo v prihodnost. Kakor sem že rekel, je za to pomemben pogoj, da se otresemo precej močnih ostankov administrativnih in birokratskih odnosov, ki še zmeraj obstajajo v našem gospodarstvu.

Podal bi nekaj najvažnejših podatkov o našem gospodarskem razvoju v obdobju med obema kongresoma.

Družbeni proizvod in narodni dohodek našega celotnega gospodarstva se je od leta 1958 do 1964 povečal za več kot 80 odstotkov, oziroma je rasel po povprečni letni stopnji 9 odstotkov. Nacionalni dohodek družbenega gospodarstva se je več kot podvojil, nacionalni dohodek na prebivalca pa se je v tem obdobju povečal po povprečni letni stopnji 7,6 odstotka. Celotna proizvodnja je bila v minulem obdobju v stalnem porastu, čeprav je bilo to večanje v nekaterih letih manjše, kar so povzročila nihanja v gospodarski proizvodnji in nekateri drugi faktorji. Industrijska proizvodnja se je od leta 1958 do 1964 več kot podvojila, oziroma se je vsako leto povečala za povprečno več kot 12 odstotkov. Industrija je danes naša najpomembnejša gospodarska panoga in najmočnejše vpliva na razvoj vseh drugih gospodarskih panog in naše celotne družbe. Toda v industriji imamo tako probleme kot pomanjkljivosti, ki jih moramo nujno odpravljati. Ti problemi so povezani s premajhno produktivnostjo dela, z različnimi strukturnimi in drugimi nesorazmerji, ki otežujejo intenzivnejše vključevanje v širšo notranjo medrepubliško ter mednarodno delitev dela.

Že v obdobju pred VII. kongresom smo spremenili svojo politiko v kmetijstvu in danes lahko rečemo, da so te spremembe dale dobre rezultate. Zaradi tega nam danes ni treba menjati usmeritve v kmetijski politiki. Lahko bi rekli edino to, da jo moramo izvajati odločneje kot doslej.

Najpomembnejša značilnost gibanj v našem kmetijstvu med obema kongresoma je vse intenzivnejši razvoj družbenega sektorja kmetijstva. To je tudi najkvalitetnejša sprememba, ki je največ prispevala k povečanju kmetijske proizvodnje. Naslednji činitelj, ki je prav tako pozitivno vplival na povečanje kmetijske proizvodnje, so razne oblike kooperacije družbenega sektorja z individualnimi proizvajalci.

V minulem obdobju smo povečali vlaganja v kmetijstvo in izboljšali njegov gospodarski položaj. Materialna in tehnična opremljenost kmetijstva se je zboljšala. Število traktorjev se je povečalo od 16 tisoč v letu 1957 na okoli 44 tisoč v letu 1963, število kombajnov se je povečalo od okoli 650 na 10 tisoč, poraba umetnih gnojil od okoli 800 tisoč ton na več kot 2 milijona ton. Zemljiški sklad socialističnega sektorja kmetijstva se je povečal na več kot milijon hektarov, število hektarov obdelovalnih kmetijskih površin pa se je povečalo na okoli 800 tisoč.

Kot rezultat vseh teh in drugih ukrepov se je celotna kmetijska proizvodnja povečala za več kot 40 odstotkov. Kot sem že dejal, je bil glavni činitelj tega povečanja družbeni sektor kmetijstva, ki je v obdobju v letih 1958 do 1964 povečal proizvodnjo za več kot 130 odstotkov ali v letnem po-

vprečju za več kot 20 odstotkov. Tako je družbeni sektor kmetijstva, ki v celotnih kmetijskih površinah sodeluje z več kot 13 odstotki, povečal svojo udeležbo v skupni kmetijski proizvodnji od okoli 8,5 odstotka v letu 1958 na okoli 25 odstotkov v letu 1964, pri ustvarjanju tržnih presežkov pa je njegova udeležba znatno večja.

Kljub tem uspehom pa kmetijstvo še vedno ne zmora zadovoljiti povečanih potreb domače potrošnje in predelovalne industrije niti ne more imeti v našem izvozu tiste vloge, ki bi jo normalno moglo in moralo imeti. Posledica vsega tega je, da moramo še vedno izločiti znatna sredstva za uvoz hrane in za zaostajanje kmetijske proizvodnje neugodno vpliva na življenjsko raven prebivalcev in na gospodarska gibanja sploh.

Tako močno povečanje proizvodnje je privedlo do pozitivnih sprememb v strukturi našega gospodarstva. Udeležba družbenega gospodarstva v narodnem dohodku znaša sedaj okoli 80 odstotkov. Naša industrija je v narodnem dohodku danes udeležena z okoli 41 odstotki, leta 1958 pa je bila udeležena z okoli 37 odstotki.

Družbena produktivnost dela v celotnem gospodarstvu je rasla po povprečni letni stopnji okoli 5 odstotkov. Zaradi naše usmeritve na intenzivnejše gospodarjenje in boljše uporabljanje razpoložljive delovne sile je bil tempo zaposlovanja nekoliko počasnejši kot prej. Zato je bila večja proizvodnja v tem obdobju bolj rezultat povečanja produktivnosti dela kot večjega zaposlovanja.

Zunanjetrgovinska menjava v celoti je v minulih sedmih letih rasla hitreje kot proizvodnja, relativno povečanje izvoza pa je bilo večje kot povečanje uvoza. Celotni izvoz se je v zadnjih sedmih letih povečal za 121 odstotkov, uvoz za 98 odstotkov. Znatni rezultati so bili doseženi tudi pri povečanju naših neblagovnih dohodkov, v prvi vrsti od turizma in prometa, čeprav na teh področjih izboljšamo le majhen del svojih možnosti.

Vsi ti rezultati so omogočili povečanje potrošnje in izboljšanje življenjske ravni. Povprečna osebna potrošnja na prebivalca se je v zadnjih sedmih letih povečala za okoli 70 odstotkov, oziroma se je večala po letni stopnji več kot sedem odstotkov. Zaradi znatnejšega povečanja industrijske proizvodnje in zaradi nekaterih drugih činiteljev se je hitreje večala potrošnja industrijskega potrošnega blaga kot kmetijskega. Če pogledamo te globalne podatke, smemo reči, da se je življenjska raven naših ljudi povečala. Vendar z doseženimi rezultati ne moremo biti zadovoljni, ker kljub uspehom v zadnjih letih postaja izboljšanje življenjske ravni vse bolj aktualno vprašanje kot eden izmed najpomembnejših činiteljev za racionalno gospodarjenje in za zvišanje produktivnosti dela. Že večkrat smo govorili o tem, da življenjska raven naših delovnih ljudi ne ustreza stopnji razvoja naših proizvodnih odnosov. Skoraj splošen je pojav, da so naši proizvajalci v primerjavi z — recimo — zahodnoevropskimi delavci v povprečju slabše plačani, kot je naša povprečna produktivnost nižja od zahodnoevropske. Razlaga za takšen položaj je bila — pa tudi danes jo je še mogoče ponekod slišati — da je to potrebno zaradi večje akumulacije in zaradi hitrejšega razvoja. Prej, zlasti v prvih letih po osvoboditvi, so bila takšna stališča lahko normalna pa tudi potrebna. Danes pa je prišel čas, ko morajo biti takšna stališča zastarela in premagana. Vir za večjo akumulacijo moramo iskati predvsem v socialističnem nagrajevanju, ker bomo z njim materialno zainteresirali vse proizvajalce, s tem pa dosegli večjo intenzifikacijo dela, večjo produktivnost dela in proizvodnjo. Eden izmed poglavitnih virov našega hitrejšega razvoja je v osvoboditvi dela, v uresničitvi načela dohodka, ne pa v podpiranju svojevrstnega meznega odnosa. To je hkrati tudi najpomembnejši del odgovora na vprašanje, zakaj je socialistična družba sposobnejša od kapitalistične, da sorazmerno več akumulira in se hitreje razvija.

Če v tem ne bi menjali stvari, bi dopuščali, da nizki osebni dohodki v gospodarstvu še naprej delujejo destimulativno, da se negativne posledice občutijo na našem trgu in da ovirajo razvoj proizvajalnih sil.

Ko govorimo o osebni potrošnji, moramo upoštevati še en moment. O potrošnji ne moremo govoriti samo v splošnih jugoslovanskih povprečjih, temveč moramo pogledati, kako se giblje po posameznih družbenih slojih delovnega ljudstva. Kadar na primer govorimo o potrošnji tekstila, obutve, televizijskih sprejemnikov, avtomobilov in drugega, moramo imeti jasno podobo o tem, kdo to uporablja. Ne zato, da bi uvedli uravnilovko, temveč predvsem zato, da bi ugotovili, ali se naša politika delitve in nagrajevanja po delu pravilno uveljavlja ali ne, ter da bi ugotovili, ali so v njej pomanjkljivosti, ki omogočajo stihijsko in nepravil-

no pridobivanje in prisvajanje osebnih dohodkov. Ali se z našo politiko nagrajevanja zmanjšujejo razlike med umskim in fizičnim delom, ali pa se povečujejo? Razvoj proizvajalnih sil mora peljati k postopnemu zmanjševanju teh razlik. Naš položaj pa je danes v glavnem takšen, da se te razlike v glavnem ne zmanjšujejo, temveč se na nekaterih področjih deloma celo večajo. Zelo pomembno je, da to spoznamo in odpravljamo.

O naši investicijski politiki bi se lahko reklo, da smo imeli v minulem obdobju največ pomanjkljivosti, čeprav smo tudi tu veliko dosegli. O tem problemu smo veliko govorili in razpravljali. Na tem področju se pripravljajo in bodo kmalu tudi sprejeti pomembni konkretni ukrepi, in to predvsem tisti, ki bodo odločanje o razširjeni reprodukciji prenesli na proizvajalce.

Pomanjkljivosti, ki so se pojavljale v našem dosedanjem planiranju, so rezultat in sestavni del še nedodelanega sistema na osnovi družbenega samoupravljanja. V novih razmerah, ki jih sedaj ustvarjamo, bo imelo naše planiranje spremenjeno družbeno funkcijo. Analizirati bo moralo materialna in družbena gibanja in spoznavati težnje, ki se kažejo v teh gibanjih. Na osnovi tega se bodo — z družbenega gledišča — planirali pogoji, ki bodo pozitivnim težnjam v gospodarstvu olajšali možnosti za njihovo močnejše delovanje, negativnim težnjam pa bodo jemali moč in jih odpravljali.

Tudi v razvoju nezadostno razvitih območij smo dosegli pomembne rezultate. Kot je znano, je bil hitrejši razvoj nezadostno razvitih območij v primerjavi z jugoslovanskim povprečjem stalni sestavni del naše ekonomske politike in naših razvojnih programov sploh. Tako mora biti tudi v prihodnje. Sicer pa bodo, kot na drugih, tudi na tem področju potrebne nekatere spremembe, in to v sistemu, ne pa v splošni politični usmeritvi. Smoter teh sprememb mora biti ustvarjanje racionalnejših in ugodnejših pogojev, kot so obstajali doslej za razvoj teh območij. Enotni smo v mnenju, da je pospešeni razvoj teh območij v interesu naše celotne skupnosti in ta objektivna potreba bo delovala tudi naprej v korist taki politiki. Vendar so se pri nas pojavile neke razlike v načinu, kako naj bi dosegli ta smoter. Nekateri naši tovariši, v prvi vrsti tisti z nerazvitih območij, so vezali pospešeni razvoj nerazvitih območij na obstoječi družbenoekonomski sistem, pri čemer so menili, da bi spremembe v obstoječi praksi mogle ogroziti ta pospešeni razvoj.

Razlike v glediščih na ta problem so danes med nami manjše, kot so bile pred časom. Uveljavlja se spoznanje, da bi nadaljnje ohranjanje administrativno-centralističnih metod pomenilo oviro ne le za nadaljnji razvoj nezadostno razvitih območij, temveč tudi za naše celotno gospodarstvo ter da bi oviralo naša nadaljnja napredna gibanja, namesto da bi bilo njihov naravni in sestavni del. Zato moramo čimprej razširiti samopravo neposrednih proizvajalcev, da ustvarimo pogoje za svobodnejše delovanje ekonomskih zakonov in da na tej osnovi ustvarimo pogoje za še hitrejši razvoj tako slabo razvitih območij kot našega celotnega gospodarstva. Če bo naš celotni razvoj hitrejši, v kar verujemo, zakaj se ne bi hitreje razvijala tudi nezadostno razvita območja, in to toliko prej, ker bo to stimulirala naša politika.

Ne smemo pozabiti, da je pravilno reševanje tega vprašanja naša socialistična ob-

veznost in da to ni pomembno samo za našo skupnost in za njen razvoj v celoti, za njeno ekonomsko in politično enotnost ter za enakopravnost vseh naših narodov, temveč ima v današnjih okoliščinah tudi širši, mednarodni pomen.

Naša socialistična javnost pozna ekonomske in druge probleme, o katerih moramo tu razpravljati. O njih so veliko razpravljali na raznih zborovanjih med pripravami na kongres. Te probleme so obravnavali tudi na zasedanjih zvezne skupščine, ki je na osnovi široke razprave sprejela zelo pomembno resolucijo o nadaljnjem razvoju našega gospodarskega sistema. O vsem tem razpravljajo tudi organizacije SZDLJ, zlasti pa sindikalne organizacije, ki so kot neposredni predstavniki proizvajalcev najbolj prizadete s temi problemi. Toda moralno-politično odgovornost pred našimi delovnimi ljudmi nosimo za vse to mi, komunisti, ker smo odgovorni za pravilen razvoj socialističnih družbenih odnosov v naši državi.

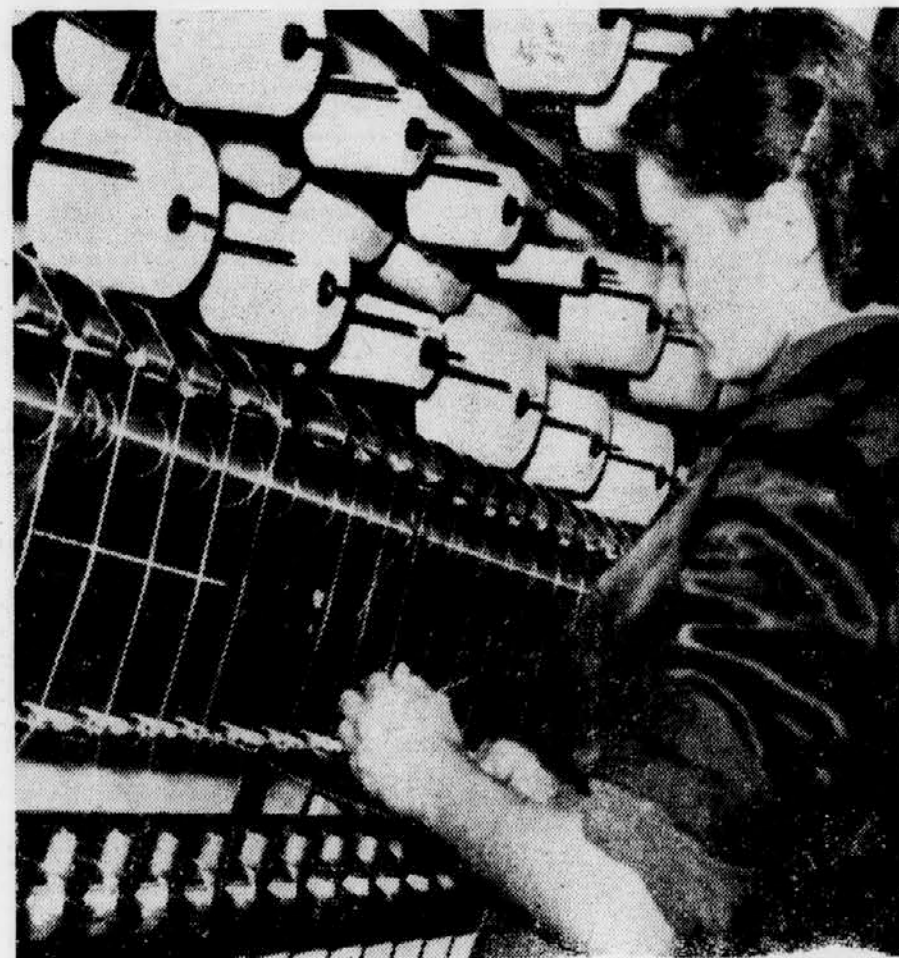
Zato mora ta kongres sprejeti jasno in odločno stališče o vseh vprašanjih, zlasti o raznih pomanjkljivostih, napakah in deformacijah, ker naši delovni ljudje to tudi pričakujejo od nas. S pravico pričakujejo, da bo ta kongres pomenil preobrat v smislu odločnejšega prizadevanja komunistov, da bi odpravili vse negativno, kar se je v zadnjem času nagomililo v našem družbenem življenju.

Doslej je bilo veliko raznih kompromisov in gledanja skozi prste na razne negativne pojave in napake v vsakodnevnih praksah posameznih članov Zveze komunistov Jugoslavije. Mislim, da za take ljudi, ki zavestno delajo razne napake, zlasti v proizvodnji — kar naše ljudi ogorči in dela veliko škodo naši zvezi — ni prostora v vrstah Zveze komunistov Jugoslavije, ker krnijo ugled te revolucionarne organizacije. Do takih pojavov v prihodnje ne smemo biti več strpni in ne smemo dopuščati, da posamezni komunisti, ki so na raznih vodilnih položajih, ne bi izvajali sklepov in smeri centralnega komiteja. Ljudje nas upravičeno kritizirajo, ker ne nastopamo odločneje proti tistim, ki delajo razne napake in se na raznih odgovornih mestih ponasajo samovoljno. Naši delovni ljudje nas upravičeno kritizirajo, ker ne posvečamo dovolj pozornosti življenjski ravni delovnega človeka, itd.

Temu referatu sem v celoti dal bolj kritični karakter, manj pa sem govoril o naših dosežkih v obdobju med obema kongresoma. Ti uspehi so resnično veliki in so bili doseženi z izrednim prizadevanjem in ustvarjalnim delom naših delovnih ljudi v graditvi socialistične Jugoslavije. Ti veliki dosežki, ki so vidni po vsej naši državi in so bili ustvarjeni v sorazmerno kratkem času, upravičeno navdušujejo vsakogar, ki nas obišče. Toda prav to nas obvezuje, da odločneje odpravljamo vse, kar včasih ovira, in da gremo še hitreje naprej ne le v graditvi materialnih pogojev, temveč tudi v zadovoljevanju potreb širokih množic proizvajalcev, ki tudi nosijo na svojih ramenih tak hitri materialni razvoj.

Koga razen sebe naj krivimo, zakaj naš gospodarski sistem ni popoln, čeprav je bilo o tem že zdavnaj odločeno?

Naj bo ta, VIII. kongres resnično to, kar naši ljudje tudi pričakujejo — preobrat k odločnejši dejavnosti komunistov pri odpravljanju vsega tistega, kar ovira hitrejšo izboljšanje življenjskih pogojev naših delovnih ljudi in hitrejši razvoj socialističnih družbenih odnosov v naši državi.

Iz varaždinske tekstilne tovarne »Varteks«

„Predor k Evropi“

Zahodnonemški kancler Ludwig Erhard je še pred mesecem dni zagotavljal v Bundes-tagu: »Zitne cene so preniske, ne pretisoče. Ko je de Gaulle ultimativno zahteval usklajen cen za kmetijske pridelke do 15. decembra, so v Bonnu razširili govorico, da bodo raje preložili načrte o jedrski oborožitvi in sodelovanju v MLS na kasnejši čas, samo da bo Francija popustila pri žitnih cenah. Nič se ni zdelo tako trdno, kot Erhardova odločitev, da se spoprima s svojimi kmeti šele po parlamentarnih posvetih. In kaj se je zgodilo? Nekaj dni pred odločitvijo šestih kmetijskih ministrov EGS v Bruslju (začel se je večer) so objavili za marsikoga presenetljivo vest, da bo zahodnonemška vlada znižala ceno za tona žita s 475 marke na 440.

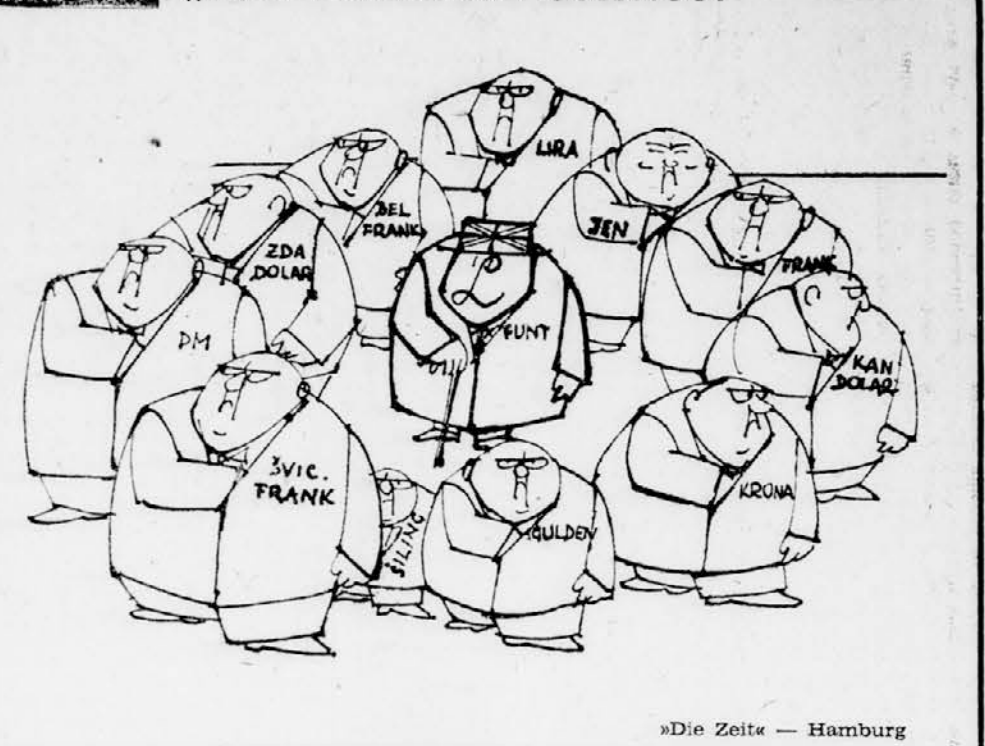
Presenečenje je postalo še večja manjša, ko se je zvedelo, kdaj in pod kakšnimi pogoji bo prišlo do znižanja žitnih cen, ki so postale kamen preskušnje za evropsko gospodarsko in politično integracijo, in ko so zmerili razdaljo med najnovejšo zahodnonemško koncesijo in francoskimi zahtevami.

Predsednik nova cena bi naj začela veljati šele 1. julija 1967, leto dni kasneje kot predvideva znani načrt kmetijskega ministra EGS Sicca Mansholt in kot je predvidel francoski kmetijski minister Edgar Pisani. Tako se bodo še dve leti in pol kopili v silosih praskati francoske kmetijske protizidne, se zdaj pa je v njih več, reska, kor ne iz državnega proračuna, ki se le s tesarji drži pri nastopajočih 64 milijardah (predlog, da bi ga znižali iz oborožitvene blagajne, je von Hassel s samozavestno ironijo zavpil). Vprašanje, kako bo Erhard splošno svojo obljubo kmetom, je tako zapleteno, da se ob njem utegne pogoltna razbiti celotna, na zamisel N. de Gaulleja sklepe ne zbija, da je ponujena cena za petnajst mark višja, kot sta Pariz in z njim Bruselj, in da se v tem, kar predstavlja, ni nobenega dvoma, da je Erhard »predor v Evropi« — kot je sam označil to svojo odločitev — doslej najbolj spektakularni zahodnonemški korak k udržitvi razgrajenja Evropske gospodarske skupnosti, po klon pred de Gaulleom in precejšen impulz za načrtovanje zahodnoevropske politične skupnosti. Drugo vprašanje je seveda, ali si Erhard s tem ni morda kupil politično prostih rok glede MLS. To bi pomenilo natanko razumevanje med gospodarstvom in politično »Evropo«, oziroma gospodarsko povezanost Bonna s Francijo in EGS ter politično in vojaško z Združenimi državami. Da so pri zahodnonemškem sklepu, znižati žitne cene, imeli po mnenju vloga gospodarski motivi, je evidentno: o prebitim razgovorih članic EGS o Kennedyjevi rundi sta Francija in Italija izrazila željo, da bi za okoli 40 odstotkov industrijskih izdelkov ne uveljavljali 50-odstotnega linearnega znižanja carin, ker bi to odprlo vrata zahodnonemski konkurenci na dosežek. Bonni je vstrajal na stoeželi, da bo veljala izjema samo za 19 odstotkov zahodnonemškega izvoznega blaga. Zelo verjetno je, da si Erhard z znižanjem žitnih cen zagotovi, hkrati pa tudi tisti neznan vir za sklenitev za zahodnonemskim kmetom.

Vzduške v Bruslju je v znamenju zadržanega optimizma, poročajo: videli bomo, česa je več, zadržanosti ali optimizma. Vsekakor partnerji Bonna ne bodo pristali na rešitev, ki bi bila nazadnje samo njemu v korist.

SLAVKO FRAS

FLORA „ZELO POMEMBNA OSEBNOST“

Dve fronti na Cejlonu

Po strmoglavljenju napredne koalicijske vlade

POSEBNI TANJUGOV DOPIS

NEW DELHI, decembra. Cejlonski parlament, ki je samo z enim glasom večine izglasoval nezaupnico vladi, bodo razpustili na zahtevo premiera Sirimavo Bandaranaike. Ko je objavila zahtevo v govoru po radiu, Bandaranaike ni ničesar povedala o novih volitvah, vendar je zajamčila, da bo vodila svojo stranko in druge napredne sile v spodnjem domu. Doslej je bila članica senata, medtem ko je bil voditelj spodnjega doma desno usmerjeni podpredsednik vladajoče stranke svobode in nekdanji najstarejši minister de Silva.

Pred glasovanjem o zaupnici je de Silva s skupino svojih pristavev prešel k reakcionarni opoziciji in s tem pomagal tehnični poraz policijske vlade. Njegovo potezo je gospa Bandaranaike označila za udarec v hrbet. Obtožila je de Silvo, da je odgovoren za položaj, v katerem se je zdaj znašila cejlonsko ljudstvo. Provalnja demonstranti, ki so se pred dnevi spopadli s pristavi reakcije pred parlamentom, so se hoteli »maskevat« de Silvi, zato so uničili njegov avto. Ker se policiji ni posrečilo zagotoviti red pred poslopjem parlamenta, so zasedanje spodnjega doma v splošni zmedbi preložili.

Pri prvi oceni sedanjega položaja se neazadržno vsiljuje mnenje, da se bo napetost na tem otoku še okrepila in da je strmoglavljenje napredne koalicijske vlade samo prvo znamenje nove faze v ostri politični opoziciji sil. Vlado so nedvomno strmoglavili s kombiniranim

napadom desničarjev, rasnih sovinitov, budistične duhovščine in celo nekatere levčarje, ki se jim ni posrečilo najti pravega mesta zase v velikem političnem preusmerjanju, ki sta ga spremljali dekolonizacija gospodarstva in izganjanje tujih interesov iz vseh področij družbenega življenja.

Močna združena nacionalna stranka, za katero trdijo, da zastopa interese tujega kapitala in domače velike buržoazije, ne zmore sestaviti vlade v sedanjem parlamentu, celo s podporo celotne opozicije ne more pa zavzeti naprednega razvoja države, izkoristajoč težaven gospodarski položaj in nezadovoljstvo zaradi naraščanja življenjskih stroškov in brezposelnosti. V poskusu, da bi zapeljala množice, je desničarska opozicija izposlovala, da so izglasovali nezaupnico vladi, in sicer z obtožbo, da se vladi ni posrečilo rešiti pederih problemov. Desnica je napadla samo teden dni

pred glasovanjem o zakonu o nacionalizaciji trustov reakcionarnega časopisa, ki je eno najmočnejših oporišč privatnega kapitala in tujih interesov na Cejlonu.

V zadnjih štirih mesecih smo bili priča tako rekoč histerični propagandi zoper ta zakonski osnutek. Dvigali so upor zoper »nevarnost«, da bi vzpostavili »totalitarizem in brezposelnost«. Desno krilo v vladajoči stranki svobode je začelo omahovati, odkar je junija nastala koalicijska »vrščica«. Ti »vrščice« so socialisti novega »finančnega« ministra Perere, ki je začel izvajati odločne ukrepe »na socialistični liniji«. Sem sodijo kontrola bank in trgovinskih agencij, izločitev tujcev iz trgovine in poskus razbiti monopol vplivnega reakcionarnega časopisa.

Realno bi bilo pričakovati, da bo napovedana nadaljnja sil na Cejlonu med odkritimi pristavi in nasprotniki socializma. Ko je nastala koalicijska socialisti-marksiisti, je Bandaranaike izjavila, da obstajata v državi samo dve vrsti strank — socialistične in kapitalistične — in da je njena stranka svobode povezana s socialističnimi silami. Ta resnica se je drastično potrdila z razcepitvijo na fronto reakcionarjev in fronto progresivcev ob zadnjem glasovanju v parlamentu glede zaupnice vladi.

MOMA BLAGOJEVIČ

„Medved“ na londonski borzi

Najhujša kriza britanskega funta po vojni začasno premagana

OD NASEGA STALNEGA DOPISNIKA

LONDON, decembra. »Laburistična vlada je šla v Canosso. In zdaj stoji tam s 7-odstotno bančno obrestno mero, z obljubo, da korporacijski davek in davek na dobiček od kapitala ne bosta prevelika, ter z ogromnim in velikodušnim posojilom od tujih narodnih bank v znesku treh milijard dolarjev. To posojilo naj bi prestreglo velikanske valove »medvedjih« napadov, ki so zadnji teden butali ob funt »sterling«, piše britanski tednik »Economist«.

Takega »medveda« že dolgo ni bilo na londonski borzi. V borznem jeziku pomeni »medved« tendenco padanja vrednosti delnic in drugih vrednostnih papirjev in menda izhaja iz pregovora »prodajati medvedovo kožo, preden je ta ubita«. Medved je to pot za las usel smrti in koža britanskega medveda je cela — vsaj za zdaj. Toda jeklena past se še ni zaprla in čaka, da bi medved napravil nepreviđen korak ali da bi mu spodrsnilo.

Kakor vsaka kriza — in nedavna kriza funta »sterlinga«, ki je bila največja po vojni, ni izjema — ima tudi ta kriza svoje vzroke in zgodovino. Za konec julija letos je postalo jasno, da bo letosnji zunanjetrgovinski britanski primanjkljaj izredno velik. Nekateri so ga cenili na 400 milijonov funtov, nekateri celo na 500 milijonov. Takrat ni še nihče slutil, da bo dvakrat tolikšen. To so ugotovili šele laburisti, ko so prišli na oblast.

V tem težavnem položaju sta imela George Brown, minister za gospodarske zadeve, in James Callaghan, finančni minister, na voljo pet »klasičnih« zdravil: razvedrovanje funta, finančne olajšave in spodbude za izvoznike, povečanje bančne obrestne mere za posojila, kontrola kapitala in velikopotezno deflacijo. Laburistična vlada se je obotavljala. Politčno je sicer lahko govorila, da se to »skaske« skuhala konservativna vlada, toda kaša se zato ni ohladila.

Treba je bilo nekaj ukrepati. Vlada se je odločila za ukrep, prav na koncu sezna. Ma ukrepov, ki so jih predlagali finančni strokovnjaki: zvečanje carine za 15 odstotkov. Negotovost vlade je opisl minister za gospodarstvo George Brown, ki je ob povečanju carine odkritostno dejal: »V zadnjih desetih dneh so nam najbolj škrovinjaki govorili, zakaj ne smemo storiti tega in zakaj ne smemo storiti onega.« Tragedija je bila — piše tednik »Economist« — da je vlada zvesto poslušala vse po vrsti.

Znano je, kako je tujina sprejela to enostransko povečanje carin. Morda bi prihodnost pokazala, da ta ukrep laburistične vlade ni bil vreden toliko, da bi odtehtal vsaj zamojo in slabo voljo, ki jo je bil povzročil. Britanska vlada se vsekakor ni nadejala tako sovražnega odmeva. Računala je, da bodo njena

se je lotila bank v Bazlu, Parizu, Frankfurtu, Amsterdamu in Milanu. Toda vsi so se spravevali, kaj bo naslednje dneve v četrti, ko se bo odprla newyorška borza. Usoda funta je bila videti zapečena.

V tem trenutku so se celo tisti finančni krogi v tujini, ki so dotlej rovarili proti laburistični vladi v Britaniji, reško zavedli, da ni ogrožena samo Britanija. Udeležba Britanije v svetovni trgovinski menjavi se je res zmanjšala od 26 na 14 odstotkov od leta 1951, toda z britansko devizo se še vedno financira 40 odstotkov mednarodne trgovine.

Ukrepati je bilo treba nalo, ker se je položaj slabšal ne samo iz dneva v dan, ampak od ure do ure. Začela se je največja finančna reševalna operacija v zgodovini, predvsem na pobudo predstavnikov ameriške zvezne rezervne banke, ki bo ta mesec plačala velik telefonski račun. Casa za formalni sporazum ni bilo, ker je bilo treba v nekaj urah — preden bi se odprla v četrti newyorška borza — zbrati ogromno vsoto denarja, ki bi postavila na noge omajani funt. Največ je prispevala ameriška stran: milijardo dolarjev. Toda Američani so menili, da je to še premalo. Zato so vso noč peli telefoni med New Yorkom in zahodnoevropskimi bankami. Zjutraj je bilo objavljeno sporočilo, da so glavne banke Združenih držav, Francije, Italije, Švice, Nizozemske, Belgije, Kanade, Japonske in Avstrije ter banka za mednarodna plačila v Baslu in Izvozna in uvozna banka ZDA zbrale tri milijarde do.

Tri dni pozneje je premier Harold Wilson slovesno obljubil, da bo vlada obdržala vrednost funta. Potem je finančni minister objavilo izjavo v uvoznih podatke za oktober: deficit 92 milijonov funtov. Hkrati je industrijska proizvodnja v oktobru neprilakovano in skrivnostno padla, čeprav je bila vse leto statična. Dan pozneje je švedski ekonomist Gunnar Myrdal v Londonu predlagal, naj vlada razmisli o »zamenjavi razvedrovanja funta«.

Ob istem času sta v Zenevi zunanji minister Gordon Walker in minister za trgovino Douglas Jay poslušala poplavo očitkov na sestanku ministrskega sveta EFTA. Predmet očitkov: 15-odstotno povečanje carine.

Medtem se je čedalje bolj širil glas o verjetni devalvaciji funta. Vlada je v tem napetem položaju sklenila po večini bančno obrestno mero za posojila od 5 na 7 odstotkov. Toda noben jez ni več zadržal poplave nezaupanja. V torek 24. novembra so britanske rezerve padle za naslednjih 40 milijonov funtov, naslednjega dne v sredo za 35 milijonov funtov. Mrzlica

Urugvaj še naprej stagnira. Industrijska proizvodnja se je znižala celo za 3,4%, medtem ko so cene na tržišču poskočile za 20%. V deželi se je razmahnila gospodarska kriza. Razen Mehike je dobro napredovala tudi Venezuela, kjer se je industrijska proizvodnja povečala za 8%, kmetijska pa za 6%. Dežele Srednje Amerike gospodarstvo še kar dobro stoji. Izvoz v tujino so povečale za 13%.

Jugoslovanski in avstrijski državljani, ki prebivajo v obmejni coni, lahko štirinrtkrat na mesec prekoračijo državno mejo in se vsakokrat zadržijo v sosednji obmejni coni do tri dni. Dan vstopa se pri tem ne upošteva. Stalna obmejna postopnica se bo izdajala z veljavnostjo do treh let in jo bo moč podaljšati za nadaljnja tri leta. Izdali jo bodo po možnosti v 20 dneh.

V primeru »višje sile«, boleznih ali drugih nepredvidljivih težav, ki bi preprečile izdajo dovoljenja za bivanje, O tem bodo po najkrajši poti obvestili pristojne organe druge države.

Te spremembe in dopolnitve sporazuma bodo začele veljati 1. januarja 1965.

RUDI LUKMAN

Sodelovanje pri raziskovanju Antarktike

Sporazum o miroljubnem izkoriščanju Antarktike je postal nova etapa mednarodnega znanstvenega sodelovanja — je izjavil znanstveniki polarni. Somov ob peti obletnici, odkar so sklenili ta mednarodni sporazum. »Temu sporazumu se je zahvaliti«, je dejal, »da je znanost v zadnjih nekaj letih zvedela o Antarktiki več kot pri vseh prejšnjih raziskovanjih.« Poudaril je, da znanstveniki raznih držav zdaj sistematično izmenjujejo znanstvene podatke. V sovjetski bazi iz leta v leto prezimujejo ameriški znanstveniki, v ameriških na sovjetski raziskovalci v ameriški postaji na Južnem tečaju in so obiskali baze v Avstraliji, na Novi Zelandiji in na Japonskem, medtem ko so v sovjetskih antarktičnih odpravah redno tudi znanstveniki iz ZR Nemčije, ČSSR, Madžarske in Poljske. Z desetimi sovjetskimi znanstvenimi odpravami bodo odšli te dni na Antarktiko tudi japonski raziskovalci.

Volkswagen investira v Braziliji

Predsednik zahodnonemške družbe »Volkswagen« Heinrich Nordhoff je v Sao Paulu povedal, da bo v proizvodnjo avtomobilov te znamke v Braziliji vložil 75 milijonov dolarjev. Čez tri leta bodo v Braziliji izdelovali nad 200.000 »Volkswagenov« na leto. Napovedal je splošno ofenzivo družbe na svetovnem tržišču. Za njen razvoj bodo v bližnji prihodnosti investirali več sto milijonov dolarjev.

V Mehiki so že uradno objavili, da bodo tam izdelovali 40.000 teh avtomobilov na leto. Tako naj bi družba »Volkswagen« postala največji proizvajalec avtomobilov v Latinski Ameriki.

Brazilski poslovni krogi si Nordhoffovo izjavo razlagajo tako, da je v kratkem pričakovati večji dotok zahodnonemškega javnega in privatnega kapitala. Zadnje meseca je zastal prodor zahodnonemškega kapitala na brazilsko tržišče, vzli optimizmu, ki ga kazali vladi obeh držav, potem ko je bilo med nedavnim obiskom zahodnonemškega predsednika Lübkeja odobrenih Braziliji 200 milijonov mark krediti.

„Al Gumhurija“ o našem razvoju

»Najpomembnejša značilnost jugoslovanske socialistične družbe je, da postavlja v ospredje človeka in njegovo vlogo v socialistični preobrazbi«, piše list »Al Gumhurija« v članku, posvečenem jugoslovanskemu nacionalnemu prazniku. »Bogata socialistična izkušnja Jugoslavije inšpirira mnoge narode na svetu«, poudarja list. Ko prva nastava najvažnejša obdobja v razvoju socialistične Jugoslavije, naglašajo, da najpomembnejši ukrep sprejem zakona o delavskem samoupravljanju, vzporedno s spreminjanjem državne lastnine v družbeno in s postavljanjem človeka v sredi sistema. »Jugoslovanski socialistični izkušnje odlikuje izrazit in odkrit pogum pri reševanju sodobnih problemov in obvladava aktualnih problemov socialistične prakse. Pri tem jugoslovanski socializem ne izgublja izpred oči končnega smotra, to pa je poglabljanje socializma in krepitev vloge socialističnega človeka.«

Sprostitev obmejnega prometa

Peti sestanek stalne jugoslovansko-avstrijske komisije v Gradcu

Sestanek stalne jugoslovansko-avstrijske komisije od 18. do 27. novembra v Gradcu je bil že peti po vrsti, odkar je bil 18. marca 1960 podpisan dodatni sporazum o ureditvi obmejnega prometa med Jugoslavijo in Avstrijo. V teh letih se je pokazala vsa koristnost in pomen nove sporazumne ureditve obmejnega prometa.

Z dodatnim sporazumom se je začelo obdobje povečanega sodelovanja prebivalstva na obeh straneh meje ter zboljševanja odnosov in miroljubnega sožitja med sosednjimi državama. »Odrpta meja« in s tem več kot tri milijone obmejnih prehodov na obeh straneh je omogočilo boljše medsebojno spoznavanje in razumevanje potreb prebivalstva v obmejnih področjih. V letih tega pozitivnega razvoja so nekatera začetna odločila sporazuma o obmejnem prometu postala preozka. Povečanje prometa je zahtevalo večjo sprostitev.

Peto zasedanje je potekalo v duhu medsebojnega razumevanja in pripravljenosti rešiti razna vprašanja, ki so pomembna za nadaljnji razvoj obmejnega prometa. Komisija je ugotovila, da se je število mejnih prehodov povečalo na obeh straneh ter

da so jugoslovanski in avstrijski lokalni organi zelo uspešno sodelovali. Sklenila je tudi predlagati vključitev novih občin in naselij v območje malega obmejnega prometa.

Z jugoslovanske strani so predlagali, naj bi vključili naselja Zgornje Gorje, Spodnje Gorje, Gabrce, Krnica, Poljšica, Mervkuž, Radovna, Laz, Višnjevec, Podhom, Perniki in Zasp, s avstrijske strani pa občine Deutsch Mühlfeld, Wollendorf, Rosendorf, Krotobek, Heiligenkreuz im Lafnitztal, Poppendorf (v okraju Jennersdorf na Gradškem), Eltendorf, Könnigsdorf, Zählung, Rudersdorf, Dobersdorf, Deutsch Kaltenbrunn, Rohrburn, Dietersdorf, bei Fürstenfeld, Rittschein, Sien (v okraju Fürstenfeld), Loipersdorf bei Fürstenfeld, Gillsdorf, Johndorf, Gnas,

Grabersdorf, Maierdorf, Poppendorf (v okraju Feldbach) ter Raining in Holleneegg.

Da bi poenostavili formalnosti pri izdajanju dokumentov za prestop meje, je komisija predlagala, naj bi dosežanje štiri dokumente zamenjala obmejna izkaznica, uporabnik stalne obmejne postopnice pa bi imel pravico do šestih potovanj mesečno na sosednje območje. Nadalje naj bi uporabniki prepuščali od 1. novembra do 31. marca lahko potovali čez mejo od 7. do 18. ure, od 1. aprila do 31. oktobra pa od 4. do 21. ure. (Čez mednarodne mejne prehode bi lahko potovali ob vsakem času.) Komisija je tudi predlagala, naj bi seznanim mejnih prehodov, preko katerih je dovoljeno potovati z motornimi vozili, dopolnil še s prehodoma Fikšinci — Grusla in Gerinci — Pölsen.

Uporabniki stalne obmejne postopnice bi smeli ob povratku na območje stalnega bivanja prinesiti brez carine in drugih plačil 3.600 din oziroma 125 šilingov blaga za osebno uporabo ali za potrebe svojega

gospodinjstva. Izvzete so alkoholne pijače, tobak in tobaki izdelki ter solni izdelki. Tudi količine hrane, ki jo lahko vsakdo prenese ob prehodu meje, vendar samo enkrat na dan. Znesek, ki ga smejo naši uporabniki propustnice prenesti iz Jugoslavije v Avstrijo v enem mesecu, se naj poveča od sedanjih 3.500 din na 5.000 din. Komisija je tudi soglasala s tarifno za uporabo brodov na Muri, ki so jih določili obmejni lokalni organi, kakor tudi z medsebojno porazdelitvijo stroškov za pravilo broda na mejnem prehodu Sladki vrh — Waiertersfeld. V interesu obmejne prebivalstva so tudi sklenili, da bo vsaka stran zase proučila potrebo po tranzitem prometu v okviru obmejnega prometa.

Vsi omenjeni predlogi bodo začeli veljati, ko jih bosta sprejeli in potrdili obe vladi. Dodatni sporazum z dne 18. marca 1960 k sporazumu o ureditvi obmejnega prometa z dne 19. marca 1953 s spremembami in dopolnitvami z dne 18. julija 1963 so med petim zasedanjem po-

novno spreminili in dopolnili s tem, da so v obmejni pas na jugoslovanski strani vključili naselja Mozirje, Nazarije, Nizka, Okonina, Poljane, Prihova, Spodnja Rečica, Sentjanž, Trnovec, Varpolje, Lege, Dubrava, Smartno, Podgorje, Raduše, Spodnji Razbor, Pernice, Dragovca, Kozane, Grusova, Raparče, Vošek, Vukovje, Boreč, Križevci, Iljaševci, Verzej in Buncani, na avstrijski strani pa občine Hatzendorf, Weinberg an der Raab, Wernberg, Nötsch in Gailtal (Cajna v Zilski dolini) in Feisritz an der Gail (Bistrica na Zili).

Jugoslovanski in avstrijski državljani, ki prebivajo v obmejni coni, lahko štirinrtkrat na mesec prekoračijo državno mejo in se vsakokrat zadržijo v sosednji obmejni coni do tri dni. Dan vstopa se pri tem ne upošteva. Stalna obmejna postopnica se bo izdajala z veljavnostjo do treh let in jo bo moč podaljšati za nadaljnja tri leta. Izdali jo bodo po možnosti v 20 dneh.

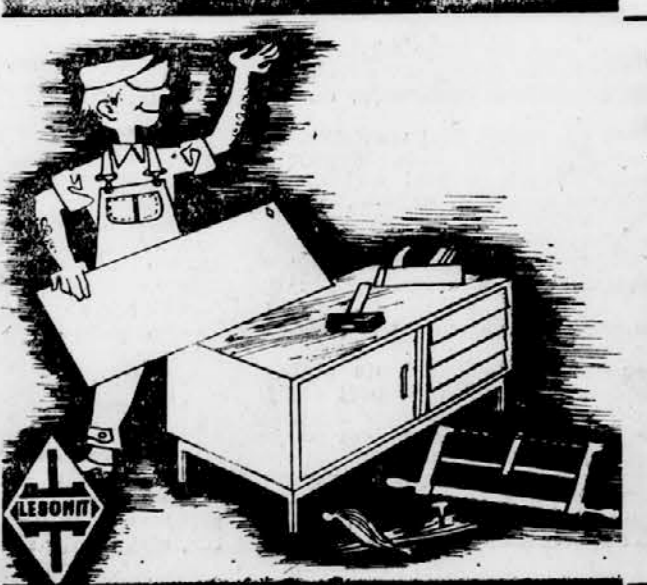
V primeru »višje sile«, boleznih ali drugih nepredvidljivih težav, ki bi preprečile izdajo dovoljenja za bivanje, O tem bodo po najkrajši poti obvestili pristojne organe druge države.

Te spremembe in dopolnitve sporazuma bodo začele veljati 1. januarja 1965.

RUDI LUKMAN

4000 kg pšenice na hektar

V Romuniji so letos jeseni zasejali blizu 3 in pol milijona hektarov orne zemlje, od tega več kot 3 milijone hektarov s pšenico in ržjo. Kot je priporočil vrhovni svet za kmetijstvo, so letos uporabili sortne seme visokorodnih ozimnih žit. To seme je pri poskusih dalo za 10 do 40% več pridelka kot druga semena. Z nekaterimi romunskimi sortami pšenice so pridelali 4000 kg na hektar.

PROJEKTANTI! GRADBENIKI! INŽENIRJI!

Pri projektiranju notranjih oblog pri stenah ne pozabite na visoko kakovostne materiale, da bodo stene odporne, hkrati pa tudi moderne. Zaradi tega uporabite za oblaganje zidu in za oblaganje modernega pohištva

lesomin plošče
melaminizirane lesomit plošče
lesomal plošče
emajlirane lesomit plošče
melanit plošče
plasturčni laminat — domači ultrapas

izdelki

Tovarne lesovinskih plošč

lesonit
ILIRSKA BISTRICA

TOVARNA LESOVINSKIH PLOŠČ

lesonit

ILIRSKA BISTRICA, SLOVENIJA

Prosim, da mi pošljete kompletne vzorce vseh plošč:

- a) LESOMIN
- b) LESOMAL
- c) MELANIT

na naslov:

IZPUŠČENA PROTI KAVČLI — Nedavno je FBI zaslišal več tako imenovanih »belih vitezov« — pripadnikov zloglasne organizacije ku-klux-klan, obtoženih, da so sodelovali pri umoru treh mladeničev, borec za državljanske pravice iz države Mississippi v ZDA. Na sliki: Obtožena Sheriffov namestnik Cecil Price in Sheriff Lawrence Rainey med zasliševanjem. Obdava zdaj spet opravičata svoje dolžnosti in je zaradi absurde neučinkovitosti federalnega zakona zelo malo možnosti, da bosta prešla zaslišeno kazni.

Foto: AP

Novice

LJUBLJANA: občni zbor slavističnega društva — Jutri, 9. decembra bo ob 19.30 na filozofski fakulteti na Aškerčevi 12 redni letni občni zbor Slavističnega društva Slovenije. Na njem bodo pregledali dosedanje delo društva in sodelovali v njegovih bodočih nalogah.

CELOVCE: likovna razstava — Jutri, 9. XII., bodo v Celovcu, v Galeriji 61, odprli razstavo del Giselberta Hockaja, Rudolfa Keda, Antona Lehmiena, Valentina Omara in Soppa Schmölerja. Razstava bo odprta do 23. decembra.

SARAJEVO: razstava o likovni vzgoji — V Sarajevu so odprli razstavo »Likovna vzgoja v ZDA«. Razstavljenih je 37 kipov in slik v bakrorezu, grafiki in olju. Na več fotografijah pa so prikazani vzgojni prijemci in umetniška prizadevanja v tej državi.

BEOGRAD: jugoslovansko češkoslovaško kulturno sodelovanje — V Beogradu so se zaključila pogajanja med jugoslovansko in češkoslovaško kulturno delegacijo, na podlagi katerih so podpisali sporazum o kulturnem sodelovanju med obema državama za leto 1965 in 1966. Občutno razširitev sodelovanja predvideva sporazum na področju prosvete in visokega šolstva, posebno slavistike. Predvidena je tudi številna izmenjava predstavnikov glasbenega, likovnega, gledališkega, književnega in drugega kulturnega življenja obeh držav.

HAMBURG: Brahms v Karajanovi izvedbi — Podjetje Deutsche Grammophon Gesellschaft pripravlja album Brahmsovih simfonijah del. Dirigent vsega ciklusa je Herbert von Karajan.

STUTTGART: Karl Böhm sedemdesetletnik — Ob tej priložnosti je dirigent Böhm dal svojo tridesetdeseto izvedbo Straussove »Elektra«. V naslednji vlogi je pela Amy Shuard, režiral pa je dirigentov sin Karlheinz Böhm.

WIESBADEN: Nov Kuchlov katalog — Založba Breitkopf & Härtel je izdala popravljen katalog Mozartovih del, ki ga je bil sestavil Ludwig von Kuchel. To je že šesta izdaja tega, za orientacijo v zakladnici Mozartovih del nenadomestljivega priročnika. Izdaja upošteva Einsteinove popravke iz leta 1947 kakor tudi njegove zapuščine.

LONDON: »Love me do« — Tak je skoraj neprevodljivi naslov nove knjige o Beatlesih. Ta knjiga, za katero neki kritik pravi, da je kot »prepotraženo o družbenem pojavu zelo pomembna«, je izšla v času, ko so se začele, kot pravijo, »vredne delce spravevati, zakaj vresčijo«. Avtor knjige je Michael Braun.

LONDON: Koncert v spomin Wilhelma Furtwänglerja — Za desetišestletno smrti dirigenta Wilhelma Furtwänglerja (umrl je 30. novembra 1954) je Kraljevska filharmonija orkester imel spominski koncert. Spored: Beethovnova uvertura »Coriolan« in »Eroica«, Brahmsove Variacije na Haydnovo temo in Preludij in smrt iz Wagnerjeve opere »Tristan in Izolda«. Dirigiral je Hans-Hubert Schonzeiler.

Glasbeni dogodki

Komorni večer pihalcev

V opredeljen petkovski koncert je stal Beograjski pihalni trio. V delih Milhauda, Mozarta in Tomasija je pokazal, da je odlično uigran ansambel, ki zelo enotno ter obenem precizno in občutno frazira, odlično gradi, skratka izvaja dela tehnično in muzikalno obvlada. Vse trije izvajalci so se predstavili tudi kot izvrstni solisti, ob močnejši spremljavi pianista Marjana Lipovca. Oboist Egon Gottwald je poustvaril Händlovo Sonato, fagotist Ivan Turšič Srebotnjakovih 6 skladb, klarinetist Ernest Ačkun pa Widorjevo Introdukcijo in rondo. Večer je dopolnjeval flavtist Fedja Rupel z Acilem Bertonejem pri klavirju. Rupel je na vsak način sodoben glasba blizu kot pa Bachova Sonata. Tako je Martinjevo Balado postavljal v veliki intenzivnosti in elanoma. Koncert je bil v celoti na dočela lepi ravni in je vsa.

KRISTIJAN UKMAR

Gostja iz Kijeva

Na nedeljski predstavi Rigolleta je gostovala v vlogi Gilde narodna umetnica ZSSR in članica kijevske Opere Evgenija Mirončenko. Zanimanje za njeno gostovanje je bilo izredno: avditorij je bil vrhovan poln, tako da so bili potrebni celo dodatni sežedi. In zares je pomenil nastop umetnice iz Kijeva v nekem oziru pravo senzacijo. Čeprav pevkin glas v njej ni legel na presenečanje — to je nekoliko ožek, srčnejši, obli slični, tipičen koloraturni glas — so njegove višine in doseg naravnost fenomenalne. Ne vem, če smo doslej že kaj podobnega slišali na našem

odru. Tudi najvišji ton ima pevka popolnoma v oblasti in ga oblikuje brez najmanjšega napora v vsem dinamičnem razponu. V celoti je takoj v svojo vlogo vstopila, tako da je bilo izredno avditorij je bil vrhovan poln, tako da so bili potrebni celo dodatni sežedi. In zares je pomenil nastop umetnice iz Kijeva v nekem oziru pravo senzacijo.

Naši pevci s Smerkoljem in Kocintikom v glavnih vlogah so zelo uspešno obnovili svoje kreacije, tako da navdušenega priznanja publiko tudi ob odprti sceni ni primanjlovalo.

UROS PREVORSEK

Pogled na platno

WINNETOU: II. del nemško-jugoslovanskega koproducijskega filma o slavnem junaku Karla Maya. Prvi del smo videli letošnjega maja. V začetku tega barvnega cinemasopskega filma lepo pošteno piše, da je narejen po eni izmed povesti Karla Maya, na kar se pač kaj hitro navadimo. Teže je za junakom samim; ta se že uvodoma, neke ob naših Plitvicah, potem, ko je izvoljen njegovega srca po njegovi zaslugi, komaj usia smrtonosnim udarcem (nagačeni) medvedjih šap, lepotei skromno predstavi: »Ich bin Winnetou«. In v tem stilu pa s sodelovanjem naših pejsažov, statistik, stranskih igralcev, našega rudnika in naših konjčev, še z drugimi koproducijskimi uslugami, se izteče filmski čas ob poglavitnem namenu nemškega koproducenta: zaslužiti z »Winnetoujem«, otroško ljubeznijo vseh nas, čemu pa ne, ko je povrh v njem vsaj toliko dokazov plemenitega človeškega značaja in grobni na drugi strani kot v kaki ameriški kavbojski serijskega proizvalca. Že, že — ampak vseeno: Ich bin Winnetou — ob Plitvicah.

TRGOVSKO PODJETJE IZ ZAGREBA

išče za svoje predstavništvo v Ljubljani

samosojnega korespondenta

s poznavanjem blagajniškega poslovanja in znanjem strojeopisja. Pismene ponudbe pošljite pod »Sposobena«. 11632

VEČER SLOVENSKE PROZE IN POČASTITVE IVANA CANKARJA — V nedeljo zvečer v ljubljanski drami. Na sliki nastopajoči: v ospredju predsednica društva slovenskih književnikov Mira Mihelič med nagovorom in zastopnik hrvaških književnikov Ivo Kušan. Foto: S. Busić

Neposredna literarna beseda

Večer slovenske proze v ljubljanski drami

Ako bi ocenjevali nedeljski večer slovenske proze, bi ga dejala, vendar je bratovska pomoč največ vredna, kakor, ko si sam v stiski. Dvorana je to pozdravila; prav tako je pozdravila na odru zastopnika hrvaških književnikov Ivana Kušana, ki se je skromno zahvalil slovenskim književnikom in občinstvu kot hrvaški pisatelj in kot prebivalec poplavljenega Zagreba.

Vsaki izmed nastopajočih pisateljev si je sam izbral besedilo za nastop. Po zamisli priveditelja — društva slovenskih književnikov — naj bi pokazal ta večer predstavnik posameznih generacij. Seveda v takem časovnem okviru ni mogoče predstaviti generacij. Na odru — privrati na odru ljubljanske drame — so se vrstili prozisti pisatelji od Franceta Bevk do Pavleta Zidarja, kajle do ponovno — samo nekateri izmed njih. Vsaki izmed njih je seveda zastopal predvsem sebe, svoje delo. Franc Bevk jebral slovensko prido go kaplana Martina Cedermača. ... Toda, prozisti, ki so vam prosim, rotili vas, oklepajte se svojega jezika s prav tako ljubeznijo kot svoje zemlje! Ne

dajte si ga vzeti... Ostali pa bodo zaznamovani kot hudodelci, vzeti jim bo dušni mir in zemski blagi, preklinjali jih bodo otroci in vnukovi vnuki, amen! Tako sta končala Cedermač in Bevk in iz ozadja v parterju se je oglasil med poslušanjem poslušalec: »Tako je.«

Ciril Kosmač je povedal lično zgodbo o gaju, o Temnikarju, ki se je pogovarjal s potokom o življenju in o človeku, in o usti, ki so čedale bolj grenka, kolikor več življenja ima človek za sabo; poslušalci so se mu zahvalili zelo priročno. Pozdravili so tudi Antona Ingoliča, ki je prebral odlomek iz romana »Kje ste, Lamutov«, in Ivana Potrča z zapiskom o taboriščnih sončnicah padlega Franceta Kozarja. Andrej Hieng jebral odlomek iz romana, dogmne dialoge med maestro in Prohasko, Smiljan Rozman pa odlomek iz novele; odveč je ponavljati, da so poslušalci vsakič, ko je bil v nedeljo večer, v ljubljanski drami, pika iz knjige oziroma avtorja, ki ga je tam nekoliko spoznal, če se ni že prej srečal z njegovo besedo.

Jedro njihove razprave se je v jedru sukalo okoli tega, zastavljenih je v gradivu, ki je bilo pripravljeno za posvetovanje. Problematika pa je v uvodnem referatu se širše zjel Marjan Javornik, predsednik komisije za politično in idejno vzgojno delo pri Socialistični zvezi. Iz njegovih izjavljanj ponatiku nekaj — za bistvo stvari — najbolj ilustrativnih odlomkov. »Uresničevanje ustave in pravno prilagajanje njenim načelom in duhu narekuje družbenim faktorjem, ki delajo na tem področju, da skušajo najti ustrezne rešitve. Pri tem bodo specifični pogoji nastanka in delovanja posameznih revij nedvomno spodbujali tudi odločno različnost rešitev...«

»Pri urejanju ustanovitelskih odnosov, ki so pri marsikateri slovenski reviji odprti ali domoljubni, naštevamo na dve vrsti problemov: praktične in idejne narave. Večina praktičnih medsebojnih dogovarjanj vseh zainteresiranih najbrž ne bo težko urediti, brž ko bodo enotni in načelnih izhodiščih. Kakšno situacijo imamo ali pa jo lahko pričakujemo pri urejanju teh vprašanj?«

»Pri marsikateri reviji v preteklosti ustanovitelski razmerje ni bilo več jasno, trdno določeno in kontinuirno vzdrževano, zato prevladuje občutek, kakor da ga ni bilo; s takšnim občutkom ocenjujemo sedanje prizadevanje kot zaostvajanje;«

»V preteklosti se je ta ustanovitelski odnos uveljavljal dojnako samo ob konfliktih; zaradi tega je ustvarila vrsto kontrole in zgolj administrativno-političnega odnosa;«

»nekateri bi radi tolerirali ustanovitelski odnos samo kot formalno dejanje, takoj nato pa ga ukinjajo; pri tem gre za pojmovanje, da samoupravljanje ukinja pravice, ki grejo iz ustanoviteljstva; takšna miselnost je v težnji, da zanika ustanoviteljstva kakršne koli pravice, pripravljen na takšno neenotno konsekvenco, da ustanovitelj lahko ustanovi list ali revijo, ne more pa ju ukiniti;«

»končno imamo med kulturnimi delavci, ki jim sedanjostni položaj, kakršen je, ne daje utrditvenih možnosti, številne kritike in zahteve po čim hitrejši ureditvi tega odnosa. Takšne zahteve so bile večkrat naslovljene tudi na SZDL.«

Zdi se mi, da tu ni potrebno posebej dokazovati, da ne gre za nikakršno zaostvajanje, pač pa za urejanje raznih stvari, ob čemer bo potrebno marsikaj razčistiti. Pozitivne rešitve bodo morale priti iz množice. Anna je prišla do sapa; iz prsi se ji je izvil vzdih olajšanja. »Ob njihovi vlnovitosti me kar malo stresa,« je rekla s hripavim glasom. »Ali se vam je posrečilo dobiti kabinco?«

Film

V službi popularne znanosti

Prvi pregled etnografskega in folklornega filma balkanskih držav

V Nišu se bodo od 11. do 14. decembra prvič srečali znanstveniki in filmski ustvarjalci, da se obveste o nekaterih vprašanjih in problemih etnologije, specifičnih za posamezne balkanske narode ali pa sorodnih vsem tem narodom.

Določene etnične vrednosti iz kulturne tradicije naroda, poznane doslej le ozkemu krogu znanstvenikov, vsakekoro zaslužijo širše spoznavanje; druge spet čakajo, da jih proučijo in osvetlijo, preden utonejo v pozabo. Etnološka in njej sorodna vede so tudi doslej razkrivale mnoge pojave, ki balkanske narode združujejo in povezujejo. Odkritja so tako neki osnovni kazilci, da bi v prihodnje, ob intenzivnem mednarodnem sodelovanju, z uporabo sodobnih metod obveščanja, pospešili sistematična poglobljena in vzporedna raziskovanja in reševanja mnogih drugih znanstvenih problemov, ki so nedvomno zanimivi za vse narode balkanskega kulturnega področja in za znanost sploh. Niško srečanje, združeno s posvetovanjem znanstvenih in filmskih delavcev, naj bi torej pospešilo razvoj in opo-

rabnost filma v etnologiji in doprineslo tako k nadaljnjemu proučevanju mnogih pojavov v nacionalni kulturi, ki so pomembni čimveč v karakterizaciji posameznih etničnih skupin in prebivalstva tega dela sveta v celoti.

Pregled etnografskega in folklornega filma naj bi širše prispeval k temu, da bi dokumentarno proučili mnoga skupna vprašanja; to že zdaj daje te manifestacije obsežne mednarodne sodelovanja in zbiranja. Mednarodno sodelovanje na področju znanstveno-raziskovalnega filma, zasnovanega na avtentičnem predstavljanju etnoloških pojavov, naj bi doprineslo k oblikovanju ne le nacionalnih, temveč tudi splošno znanstvenih in kulturnih ciljev. Po svojem znanstvenem in humanem namenu in po, upajmo, daljnosejnjem vplivu naj bi torej bil tudi pregled etnografskega in folklornega filma balkanskih držav pomembna tovrstna manifestacija.

Na Balkanu, zelo zanimivo za etnološka raziskovanja, niso povsod posvetili enake pozornosti sodelovanju znanosti s filmom. Vzroki so bržčas v različni raz-

vstosti kinematografije, pa tudi v nezadostnem okoliščinskih s sodobnimi metodami dokumentiranja in obveščanja. Pokroviteljstvo nad srečanjem je prevzela jugoslovanska nacionalna komisija pri UNESCO. Preko nacionalnih komisij balkanskih držav je podprla iniciativno organizatorjeve, želeč, da bi postala ta perspektivna manifestacija vsekar tradicijskajna. Organizacijski odbor pa je povabil v Niš predstavnike balkanskih držav, s katerimi ima Jugoslavija kulturne zveze, delegate Bolgarije, Grčije, Rumunije in Turčije. Poleg tega so povabili zaradi mnogih skupnih elementov na področju etnologije in folklorne še goste iz Madžarske. Preko jugoslovanske nacionalne komisije pri UNESCO je povabljen tudi Albanija.

Doslej so pripravili svoje sodelovanje Bolgarija s sedmimi filmi, Madžarska s petimi, Rumunija s sedmimi. Grčija za zdaj še ni natančno sporočila števila filmov; sodelovala vsakek bo. Pričakujejo pa odgovora Turčije in Albanije.

Poleg filmov, ki so jih posnela profesionalna filmska

podjetja, je med prijavljenimi deli tudi nekaj takih, ki so jih posneli etnografski muzeji in druge podobne institucije. Pričakujejo se nekaj dodatnih tovrstnih filmov.

Kot rečeno: iz vsake izmed povabljenih dežel se bo predlagatelj delež za en uradni delegat ter več filmskih delavcev in etnologov. Doslej je znano samo ime madžarskega delegata: to je György Deák, direktor studija za znanstveno-popularni film »Mafilm« iz Budimpešte. Poleg njega bo nazadnje še madžarski filmski režiser Tamás Czibány.

Jugoslovanska filmska podjetja (Avala film, Dunav film, Lovćen film, Sutjeska film, Vardar film, Zagreb film in Zora film) so skupno pripravila 23 filmov. Kaj pa Slovenci?

»Viba filma je prijavil dve deli: »Ti si kriv« in »Stehtava«. »Triglav filma pa s splošno dobilo od organizacije nekakega vabila!«

Projekcije filmov na 35 mm traku bodo v niškem kinu »Park«, projekcije filmov na 16 mm traku in delovni se stanki pa v dvorani niške mestne skupščine. »mgh-

Neurejen položaj slovenskih revij

V komunikaciji z zadnje se je izvršnega odbora glavnega odbora SZDL Slovenije, ki smo ga objavili v nedeljski številki, je na koncu rečeno: da je izvršni odbor »... razpravljal o informaciji o delu sekretariata GO SZDL pri urejanju samoupravnih odnosov pri revijah in časnikih, posebej se o posvetovanju o družbenem samoupravljanju pri revijah, ki je bilo 3. dec. t. j.«

Dejansko je slovenska kulturna javnost že precej časa čutila, da neurejen položaj literarnih oziroma splošno kulturnih revij močno ovira normalno literarno in publicistično življenje. To je prišlo do izraza ob raznih priložnostih in tudi na razpravi v književniški organizaciji ter še drugih krogih. Tako je bila zelo umestna iniciativa Socialistične zveze, ki se je zavezala za konkretno in učinkovito reševanje tega vprašanja. V sklopu njenih prizadevanj so doli zlasti tudi v komunikaciji omenjeni sestanek, ki je bil 3. decembra v klubu poslan v Ljubljani in na katerega so bili povabljeni predstavniki revij, založniki, književniki in še drugi kulturni ter javni delavci.

Jedro njihove razprave se je v jedru sukalo okoli tega, zastavljenih je v gradivu, ki je bilo pripravljeno za posvetovanje. Problematika pa je v uvodnem referatu se širše zjel Marjan Javornik, predsednik komisije za politično in idejno vzgojno delo pri Socialistični zvezi. Iz njegovih izjavljanj ponatiku nekaj — za bistvo stvari — najbolj ilustrativnih odlomkov.

»Uresničevanje ustave in pravno prilagajanje njenim načelom in duhu narekuje družbenim faktorjem, ki delajo na tem področju, da skušajo najti ustrezne rešitve. Pri tem bodo specifični pogoji nastanka in delovanja posameznih revij nedvomno spodbujali tudi odločno različnost rešitev...«

»Pri urejanju ustanovitelskih odnosov, ki so pri marsikateri slovenski reviji odprti ali domoljubni, naštevamo na dve vrsti problemov: praktične in idejne narave. Večina praktičnih medsebojnih dogovarjanj vseh zainteresiranih najbrž ne bo težko urediti, brž ko bodo enotni in načelnih izhodiščih. Kakšno situacijo imamo ali pa jo lahko pričakujemo pri urejanju teh vprašanj?«

»Pri marsikateri reviji v preteklosti ustanovitelski razmerje ni bilo več jasno, trdno določeno in kontinuirno vzdrževano, zato prevladuje občutek, kakor da ga ni bilo; s takšnim občutkom ocenjujemo sedanje prizadevanje kot zaostvajanje;«

»V preteklosti se je ta ustanovitelski odnos uveljavljal dojnako samo ob konfliktih; zaradi tega je ustvarila vrsto kontrole in zgolj administrativno-političnega odnosa;«

»nekateri bi radi tolerirali ustanovitelski odnos samo kot formalno dejanje, takoj nato pa ga ukinjajo; pri tem gre za pojmovanje, da samoupravljanje ukinja pravice, ki grejo iz ustanoviteljstva; takšna miselnost je v težnji, da zanika ustanoviteljstva kakršne koli pravice, pripravljen na takšno neenotno konsekvenco, da ustanovitelj lahko ustanovi list ali revijo, ne more pa ju ukiniti;«

»končno imamo med kulturnimi delavci, ki jim sedanjostni položaj, kakršen je, ne daje utrditvenih možnosti, številne kritike in zahteve po čim hitrejši ureditvi tega odnosa. Takšne zahteve so bile večkrat naslovljene tudi na SZDL.«

Zdi se mi, da tu ni potrebno posebej dokazovati, da ne gre za nikakršno zaostvajanje, pač pa za urejanje raznih stvari, ob čemer bo potrebno marsikaj razčistiti. Pozitivne rešitve bodo morale priti iz množice. Anna je prišla do sapa; iz prsi se ji je izvil vzdih olajšanja.

»Ob njihovi vlnovitosti me kar malo stresa,« je rekla s hripavim glasom. »Ali se vam je posrečilo dobiti kabinco?«

»Da, in mislim, da se boste prav dobro počutili. Tu je vaš ključ. Zdaj pa na lov za zobno četko! Na vašem mestu bi šel takoj v posteljo. Strašno ste se prehladili!«

»Prav,« je rekla in se prišla za ponujeno roko.

»Trgovino odpro šele, ko ladja odpluje,« je rekla, ko sta se vzpenjala po mostiču na krov. »Morda pa bom pregovoril komisarija, da napravijo izjemo.«

»Saj imam časa na pretek. Kaj res želite, da grem takoj v posteljo? Tako rada bi videla, kako ladja izpluje iz pristanišča! Saj nisem hudo prehlajena: samo malo nahoda, to je vse.«

»Pravi! Samo objubiti mi morate, da boste ostali na zaprtem krovu. Saj boste od onod tudi lahko gledali, kako bomo izpluli. Vas to res zanima?«

»Oh, res,« je vzkliknila in obraz ji je sijal kot otroku.

Šele sedaj se je Peter zavedel, da stojita pri vzhodu v sprejemnico in da ju prvi strojni opazuje s prevzetim pogledom.

Pospremil je Anno do kabine, potem pa je odšel v sprejemnico; tam jo je počakal.

»Torej gre vse dobro?« je vprašal prvega strojnika.

»Prav gotovo ne tako dobro kot vam,« je še vedno šegavo odgovoril vprašan.

le biti vsekakor usmerjene v to, da iz tega oblikujejo delovni odnos, ki bo sicer jasno poudarjal odgovornost, ne bo pa temeljil na administrativnih metodah. Tak odnos bo celo krepil samostojnost in omogočal vsestranski razmah ustvarjalčeve osebnosti ter ob poudarjanju njegove družbene odgovornosti celo preprečeval možnost birokratskih in administrativnih posegov v planje in urejanje revij, česar se zdaj nekateri najbolj bojijo.

Nekakšni normalni pameti pa je najbrž povsem razumljivo, da ustanovitelj ne odpravi skrb in tudi ne družbeno odgovornost s tem, da sta revija ali list ustanovljena. Nasprotno, ustanovitelj bo živo zainteresiran za razvoj revije. Njegova skrb bo poleg materialnih vprašanj zadevala predvsem generalne aspekte, usmerjenost revije, spremljanje tega, ali revija uresničuje in kako uresničuje, je namen, zaradi katerega je bila ustanovljena. Nikakor pa ni potrebno, praktično in smotno, da bi ustanovitelj s tem namenom operativno posegal v konkretno urejanje posameznih števk revije. Nasprotno, v tem smislu bo prenašal svoje pravice na druge ustrezne organe, založniške svete in uredniške odbore, pri čemer bo potrebno, da se jasno ugotovi medsebojni odnosi in odgovornosti. Kot povsem zgrešena se kaže domneva, da samoupravljanje ukinja interes, pravice in dolžnosti ustanoviteljstva. Dejansko gre pri tem le za porazdelitev odgovornosti nasproti celotni družbi ter za takšne pogoje delovanja, ki bodo omogočili kulturnim delavcem čimveč ustvarjanja. Ta porazdelitev odgovornosti nasproti družbi pa pomeni v naših pogojih tudi obliko družbene kontrole, ko hkrati daje — seveda s pogledom, da to resnično kvaliteto deluje — najbolj naravno možnost družbenega usmerjanja. Oboje se bo izražalo predvsem v odnosu — kulturna ustanova : javnost, revija : javnost in bo v bistvu pomenilo premagovanje starih ali novih negativnih pojavov v revijalnem življenju.

Razprava, ki je nekatere vidike nakazane problematike pretresala zelo izčrpno, se ni samo strinjala z ugotovitvijo, da je neurejen pravni položaj revij nevzdržen, temveč je razvijala misel, da tak položaj izrazito škodljivo vpliva na vsebinsko podobnost revij. Izvenela je v pričrpanju, da je treba prav v imenu demokratičnosti, odprtosti našega revijalnega življenja z ustreznimi ukrepi položaj čimprej razčistiti.

Nadaljnji sklop vprašanj, ki bi mu morali pri pravnem urejanju položaja revij posvetiti precejšnjo pozornost, je demokratični mehanizem znotraj revij samih. Tudi na tem področju gre razvoj nedvomno v smeri izpolnjevanja demokratičnih odnosov in samoupravnega sistema. Vendar pa gre pri tem za takšno vlogo uredniških odborov in morebitnih svetov sodelavcev, ki ne negirajo družbenega interesa in oblik njegovega konkretnega uveljavljanja, pač pa se vključujejo sami v ta najširši ustvarjalni sistem kot del tega sistema. In sicer s tem, da v korist družbenega razvoja razvijajo takšne notranje odnose, ki bodo spodbujali čimveč ustvarjalno sprostost, družbeno in umetniško odgovornost ter širili krog sodelavcev.«

»Poglavito vprašanje je seveda, katere poti in kate-

re tendence v revijalnem življenju vodijo resnično k hitrejši demokratizaciji kulturnega življenja v smislu naših splošnih načel in v duhu ustave, ki nalaga družbeni skupnosti skrb za človekov vsestranski (torej tudi kulturni) razvoj. Zato se mi zdijo zelo pomembno, da se morabiti sveti sodelavci oblikujejo predvsem v mehanizmu za urejanje notranjih odnosov. Brez tega bi lahko še tako lepa formalno demokratična samoupravnost v resnici postala birokratska in nedemokratična, ker bi bila dejansko samo fasada za dominantno ozko skupino. V mislih imam torej statut in ustrezni mehanizem, ki bo zagotavljal demokratičnost postopka pri urejanju revije; možnost prilozbe na primer na založniški svet, kadar se avtor neobjavljenega prispevka ne strinja z uredništvom; ki bo določal, kakšne pravice imata na primer posameznik ali manjšina, kadar se ne strinja z uredniškim politiko ali programom; ki bo določal, ali je revija dolžna sprejeti prispevek avtorja, ki dotlej še ni bil njen sodelavec; ki bo onemogočal, da se revija oziroma njen krog sodelavcev zapre v ozko, likarsko skupino; ki bo predvideval načelo rotacije id. Morda so ta na hitro narejena vprašanja na videz zelo preprosta, toda njihov namen je spodbuditi k razmišljanju, kako ustvarjati možnosti ne samo sedanjim revijalnim sodelavcem, temveč tudi drugim, novim in potencialnim, in kako v okviru revij resnično zagotavljati kvaliteten boj mnenj kot enega izmed pogojev za nadaljnji razvoj (in seveda tudi kvaliteto literaturo!). In če sem poprej apostrofirala skupino z negativnih strani, moram dodati, da nedvomno niso negativne same na sebi, dokler ne postanejo klike, dokler si vodilni ne ustrinjajo v oblasti in seveda dokler je njihova dejavnost v skladu z ustavnimi načeli. Menim, da bi pomembna družbena funkcija svetov sodelavcev bila ravno v preprečevanju omenjenih in drugih negativnih pojavov v revijalnem življenju.

Razprava, ki je nekatere vidike nakazane problematike pretresala zelo izčrpno, se ni samo strinjala z ugotovitvijo, da je neurejen pravni položaj revij nevzdržen, temveč je razvijala misel, da tak položaj izrazito škodljivo vpliva na vsebinsko podobnost revij. Izvenela je v pričrpanju, da je treba prav v imenu demokratičnosti, odprtosti našega revijalnega življenja z ustreznimi ukrepi položaj čimprej razčistiti.

Nadaljnji sklop vprašanj, ki bi mu morali pri pravnem urejanju položaja revij posvetiti precejšnjo pozornost, je demokratični mehanizem znotraj revij samih. Tudi na tem področju gre razvoj nedvomno v smeri izpolnjevanja demokratičnih odnosov in samoupravnega sistema. Vendar pa gre pri tem za takšno vlogo uredniških odborov in morebitnih svetov sodelavcev, ki ne negirajo družbenega interesa in oblik njegovega konkretnega uveljavljanja, pač pa se vključujejo sami v ta najširši ustvarjalni sistem kot del tega sistema. In sicer s tem, da v korist družbenega razvoja razvijajo takšne notranje odnose, ki bodo spodbujali čimveč ustvarjalno sprostost, družbeno in umetniško odgovornost ter širili krog sodelavcev.«

»Poglavito vprašanje je seveda, katere poti in kate-

re tendence v revijalnem življenju vodijo resnično k hitrejši demokratizaciji kulturnega življenja v smislu naših splošnih načel in v duhu ustave, ki nalaga družbeni skupnosti skrb za človekov vsestranski (torej tudi kulturni) razvoj. Zato se mi zdijo zelo pomembno, da se morabiti sveti sodelavci oblikujejo predvsem v mehanizmu za urejanje notranjih odnosov. Brez tega bi lahko še tako lepa formalno demokratična samoupravnost v resnici postala birokratska in nedemokratična, ker bi bila dejansko samo fasada za dominantno ozko skupino. V mislih imam torej statut in ustrezni mehanizem, ki bo zagotavljal demokratičnost postopka pri urejanju revije; možnost prilozbe na primer na založniški svet, kadar se avtor neobjavljenega prispevka ne strinja z uredništvom; ki bo določal, kakšne pravice imata na primer posameznik ali manjšina, kadar se ne strinja z uredniškim politiko ali programom; ki bo določal, ali je revija dolžna sprejeti prispevek avtorja, ki dotlej še ni bil njen sodelavec; ki bo onemogočal, da se revija oziroma njen krog sodelavcev zapre v ozko, likarsko skupino; ki bo predvideval načelo rotacije id. Morda so ta na hitro narejena vprašanja na videz zelo preprosta, toda njihov namen je spodbuditi k razmišljanju, kako ustvarjati možnosti ne samo sedanjim revijalnim sodelavcem, temveč tudi drugim, novim in potencialnim, in kako v okviru revij resnično zagotavljati kvaliteten boj mnenj kot enega izmed pogojev za nadaljnji razvoj (in seveda tudi kvaliteto literaturo!). In če sem poprej apostrofirala skupino z negativnih strani, moram dodati, da nedvomno niso negativne same na sebi, dokler ne postanejo klike, dokler si vodilni ne ustrinjajo v oblasti in seveda dokler je njihova dejavnost v skladu z ustavnimi načeli. Menim, da bi pomembna družbena funkcija svetov sodelavcev

MEŽA JE ZAVRLA PROIZVODNJO v Tovarni lesovine in lepenke na Prevaljah. Pri zadnjih poplavih je prebila narasla reka tovarniški jež, ki ga zdaj hitro popravljajo. Če te ovire ne bi bilo, bi bili letošnji proizvodni načrt že doseženi — so nam povedali ob našem obisku. Zato zdaj hitijo, da nadomestijo izpad. Ročnim Koršičam, ki sestavljajo jedro in večino kolektiva, gre delo urno od rok vse od strojev do malaganja na kamion, ko bi lepenko odpeljal domačim potrošnikom, ali pa dalje — naročnikom iz Italije in Češkoslovaške, kamor so začeli izvažati v minulem letu.

Foto: J. Pešaj

Zakaj tako?

Pralni servis na pol poti

Zamisli o ustanovitvi servisa za pranje perila pri soboški stanovanjski skupnosti je pred leti poela največje odobravanje številnih gospodinj, saj je zlasti za zaposlene žene ročno pranje najtežje in tudi najbolj zamudno go. spodišnje opravilo. Zato ni čudno, da so nedelje in prazniki tisti dnevi, ki si jih ženske rezervirajo namesto za počitek — za pranje.

Z nabavo pralnih strojev je stanovanjska skupnost Sobočanov zelo ustregla in stroji za posojanje — teh je trenutno pet — romajo od hiše do hiše, od gospodinjstva do gospodinjstva in žene si pač po svojih močeh pomagajo s temi sodobnimi rekviziti.

Vendar je neveljavo gospodinj iz dneva v dan večja. Ne le zaradi dolgega dneva, ampak tudi zaradi obsevnosti in odvisnosti od zaporedja na dolgem seznamu interesov, temveč tudi zaradi težav, ki jim jih povzročajo najemniki, ki se v soboški stanovanjski skupnosti ne morejo pravičnega dela zaradi nestrokovnega ravnanja neveljavo rok zelo kratka. Razen tega pa ponekod prejejo v strojih tudi take predmete, ki očitno ne sodijo v take stroje. Preproge, zamašene obleke in podobni predmeti nedvomno najneje prispevajo k temu, da bi gospodinjstva prala pranje perila. Pomeni, da gospodinjstva organizirani servis ne ustreza in si upravičeno želijo, da bi jim pralni servis, kot center za pranje in likanje, nudil uslugo v celoti, seveda za ustrezno večjo odškodnino. Če upoštevamo še dejstvo, da zaradi neurejenega vodovoda v Soboti številna gospodinjstva nimajo niti osnovnih priključkov za pralne stroje, potem je ta zahteva toliko bolj umestna.

Tako se je zahteva za ustanovitev pralnega servisa, ki bi nudil uslugo v celoti, seveda za ustrezno večjo odškodnino. Če upoštevamo še dejstvo, da zaradi neurejenega vodovoda v Soboti številna gospodinjstva nimajo niti osnovnih priključkov za pralne stroje, potem je ta zahteva toliko bolj umestna.

Take usluge je od nedavna nudil soboški gospodinjstvu zavod za pospeševanje gospodinjstva, ki pa se je po priključitvi k delavski univerzi, ki se delavnosti odločilo, ker vsebuje tudi program za izboljšanje strojne opremljenosti. Tudi v soboški stanovanjski skupnosti, ki je bila prej delavski univerzi, je bilo treba pralni servis, ki bi nudil uslugo v celoti, seveda za ustrezno večjo odškodnino. Če upoštevamo še dejstvo, da zaradi neurejenega vodovoda v Soboti številna gospodinjstva nimajo niti osnovnih priključkov za pralne stroje, potem je ta zahteva toliko bolj umestna.

Poglavje zase so tudi opremljene pravice v nekatere stanovanjske blokhe. Za radi nestrokovnega ravnanja s pralnimi stroji, centrifugami in sušilnimi stroji je večina v stalinem popravilu. Pomeni, da bi tudi hišni sveti morali prilagoditi delo teh pralnih strojev, ki bi mu stregla ena sama oseba. To bi lahko bila hišnica, ki bi za ustrezno odškodnino prevzela pranje in likanje perila stanovančev v celoti. Brez take odločitve si pač ni mogoče zamisliti rešitve tega problema stanovanjskih hiš, v katerih so te drage naprave brez prave koristi.

B. BOROVIC

Še enkrat primer Contal v Celju

Pojasnilo k članku »Brezbržnost ob katastrofi«

Vsebinska nedavna objavljenega odgovora upravnega odbora Contala, Continental export Ljubljana, na poročilo »Brezbržnost ob katastrofi« očitno razodeva, da razpolagajo člani upravnega odbora z dokaj enostranskimi, neupravičenimi, torej neobjektivnimi informacijami. Če bi ob poplavi v Celju, v dnevi 24. do 26. oktobra bilo v poslovalnici Contala vse tako v redu, prizadevno, vzorno in pošteno, potem bi bilo priznanje upravnega odbora Contala vredno zasluženega priznanja in pohvale, le čemu potem posredovanje organov tajništva za notranje zadeve in pred tem še številna opozorila gasilskih strokovnjakov?

Prav konkretni odnos do reševanja je opozoril te organe, da so stvari pogledali pooblaščenec. Prav tako je znano, da so o brezbržnosti odnosu ob poplavi v Contalu razpravljali na občinskem štabu za elementarne nesreče in dva dni pozneje se na seji okupnega štaba, v poročilu o ukrepih med poplavo in posledicah poplave v Celju, ki je bilo predmet razprave na zadnji seji občinske skupščine Celje, je tudi omenjen ta primer nevestnosti in neodgovornosti. »Tipičen primer nevestnosti in neodgovornosti oseba je trgovina Contal, kjer odgovorno osebo je kljub večkratnim opozorilom organov ni reševalo družbenega premoženja,« je zapisano v poročilu.

Upravni odbor trdi, da gre za ekscese posameznikov. Tako trditve je precej dvomljiva, saj je kolektivni poslovni voditelj vendar tako malo številen, da bi kogarkoli v tem primeru težko osvobodili moralne neodgovornosti. To skuša storiti upravni odbor v odgovoru in nadaljuje, da bi kolektiv celo zaslužil javno priznanje. Ko bi že dajali javna priznanja v tisku, bi ga zaslužilo na stotine proizvajalcev drugih kolektivov dosti prej, ker so z navedenimi napori rešili družbeno in zasebno premoženje v vrednosti več sto milijonov dinarjev. Če bi kateri od članov upravnega odbora Contala vsaj za trenutno soodgovornost v Celju nedavno katastrofo in videl nesebičnost tistih, ki so se v nočnih urah od sobote na nedeljo tuja za ceno lastnih življenj pomagali v nesreči, bi trditve v odgovoru tehtal do celice drugače.

In še o konkretni navedbi, da je iz izredno poštenosti nastalo uspešno rešilo v nedeljo vse blago iz skladišča, razen najtežjih predmetov. Med najtežjimi predmeti, ki so bili poplavljeni, sta bila samo dva štedilnika, ostalo so bili televizorji (16), radijski sprejemniki, sesalci, lošči, itd., skratka blago za eno kamion, katerega so potem v sporazumu s celjsko zavarovalnico, ne pa na njegovo zahtevo, prodali na javni razprodaji.

V resnici je bilo priročno skladišče ob prihodu gasil-

MAČKOVCI

Potrebujejo novo šolo

Člani SZDL so že večkrat razpravljali o gradnji nove šole, ki bi jo nujno potrebovali, saj je sedanja šola že močno premajhna. Učilnice merijo le blizu 50 kvadratnih metrov, v enem razredu pa je po 45 učencev. Ob takšnih pogojih tudi pouk ni najboljši. Prebivalci razpravljajo tudi o gradnji vodovoda, ki si ga želijo že dolgo leta, ker v kraju primanjkuje pitne vode in je nevarnost epidemije tifusa.

A. K.

Podjetje proda

POSLOVNE OBJEKTE

vseljive, izmere: 97 m², 153 m²
156 m², pisarniške 300 m²

S CENTRALNO KURJAVO.

Ponudbe pod »CENTER IN BEZIGRADE. 11535-7

finančna nihanja, le ne gre tako preprosto istovetiti s problemom moralne narave. FRANJO KRIVEC, novinar DELA

Dr. Zorko Ščuka

Neizprosna smrt je znova posegla med vrste slovenskih zdravnikov. Nenadno in veliko pregodaj smo izgubili draga tovariša Dr. Zorka Ščuka, ravnatelja bolnišnice za ginekologijo in porodništvo v Postojni, ki je umrl zadnji dan novembra.

Dr. Zorko Ščuka se je rodil 18. 8. 1927 v Murski Soboti. Studiral je medicino v Ljubljani, kjer je promoviral za doktorja medicine 1952. Nato se je specializiral v ginekologijo in porodništvo v Gradcu in v Ljubljani, kjer je položil tudi specialistični izpit. Od avgusta 1956 je bil ravnatelj bolnišnice za ženske bolezni in porodništvo v Postojni, oktobra letos pa je bil imenovan za šefa ginekološko-porodniškega oddelka splošne bolnišnice v Novi Gorici.

Zapustil nas je v času, ko se je pripravljalo, da začne novo fazo realizacije svojih načrtov v ginekološko-porodniški službi s tisto vno, s

katero se je loteval vsakega dela vedno, že od svojih najmlajših let. Že v gimnaziji in pozneje na univerzi se je izkazal kot človek, ki ima v svojem delu in življenju jasne in plemenite cilje ter zna odločno stopati do njih. To je pokazal ne le na strokovnem področju, ampak tudi v delu izven ožjega strokovno-studijskega področja, ko je deloval že zelo zgodaj v prvih vrstah narodne mladine in se je v narodni tekmi 1941 vključil v NOB. Zaradi tega je bil izključen iz gimnazije, pozneje, leta 1944 pa so ga za priložnost nato je odšel v partizane. Po demobilizaciji je nadaljeval študij v gimnaziji in na univerzi. Ves čas študija se je odlikoval kot vzoren študent in kot politični delavec v različnih študentskih organizacijah.

Tudi kot zdravnik je vztrajno stremel k temu, da bi dosegel tisto popolnost v strokovni izobrazbi in v delu, ki združuje politično zgradnost in strokovno dovršenost zdravega člana naše današnje skupnosti. Bil je tudi član medobčinskega zdravstvenega sveta, predsednik sveta centra za socialno delo v Postojni, na lokalni zdravstveni zbor republiške skupščine.

Slovenska ginekologija je izgubila odličnega strokovnjaka, mnogo obetljivega zdravnika, njegovi sodelavci pa so izgubili predstojnika, človeka v najpopolnejšem pomenu besede. S svojo dobroto in vedrino si je pridobil splošno priljubljenost pri vseh, zlasti pri številnih pacientkah, ki jim je tolikokrat pomagal s svojim znanjem in poštenostjo. Slovenski ginekologi so izgubili draga tovariša in prijatelja, na katerega bo ostal vedno živ spomin.

Dr. V. T.

Delo komentira nedeljske športne dogodke - Delo komentira

Olimpija je na dobri poti

Po naših treh hokejskih arenah je bilo doslej odigranih petnajst prvenstvenih srečanj v zvezni ligi. Kljub tej na videz skromni živahnosti s pucem na ledu pa je bilo v teh nekaj dneh razen športnih borb tudi nekaj nešportnih vlozkov, ki so do dobili primerne epilog na pristojnih mestih. Gre predvsem — lahko bi rekli — že za tradicionalne nešportne pripetljivosti na tašmajdanskem drsališču, kadarkoli gostuje ljubljanska Olimpija pri Crveni zvezdi. Na srečo je najboljši strelec Ljubljancov Miha Zupanič odnesel samo lažje praske, tako da bo lahko še naprej in brez premora nastopal za svoje moštvo, zveznega kapetana pa hkrati rešil skrbi pri sestavi reprezentance.

Dosedanji potek dogodkov na drsališču je vse-

kakor nadvse razveseljivo, in sicer predvsem za Olimpijo, ki ima ob tako uspešni bilanci vse možnosti, da se uvrsti na drugo mesto. Njene zmage in razmeroma dobra igra pa so obenem tudi najboljše priporočilo za jutrišnji der-

HOKEJ NA LEDU

bi z državnim prvakom Jesenicami pod Mežakljo. Seveda si ob teh uspehih v taboru ljubljanskega li-gaša nihče ne dela nikakršnih utvar, kajti kvaliteta razlike med tema dvema tekmečema je še zmeraj občutna. Zatorej si vsi privrženci hokejske igre, zlasti pa teh dveh ekip, želijo, da bi videli jutri predvsem lep hokej. Torej privlačno igranje, ki je navsezadnje tudi najboljša propaganda za to športno

zvrst. Sicer pa bodo Ljubljanci prvič v novi sezoni lahko videli Olimpijo doma šele v tekmi z Mladostjo, seveda kolikor bo temperatura toliko ugodna, da bodo lahko usposoblili v Ljubljani naravno drsališče.

Razpored naslednjih prvenstvenih tekem pa je tale:

Kranjska gora : Mladost (8. t. m.), Partizan : Beograd (9. t. m.), Beograd : Medveščak (9. januarja), Kranjska gora : Crv. zvezda (9. jan.), Partizan : Medveščak, Jesenice : Crvena zvezda, Mladost : Kranjska gora (vse 10. januarja). (stl)

	LESTVICA	
Olimpija	4 3 1 0 16:10	7
Jesenice	3 3 0 0 5:3	8
Partizan	5 1 3 1 21:22	5
Beograd	4 2 0 2 15:32	4
K. gora	3 1 1 1 13:9	3
C. zvezda	4 1 2 1 13:14	2
Medveščak	3 1 0 2 8:9	2
Mladost	4 0 0 4 1:43	0

Točke gredo k zatonu

Navzlic precej trdi zimski nogometni vendarle še niso odnehal v borbi za točke, saj so morali privoliti zaradi nekoliko prenatrpanega programa v meddržavnem okviru podaljšati sezono do malo do konca leta. Maratonška dirka za točke se bo vlekla še dve nedelji, dalje preden bomo v tej konkurenci izvedli za jesensko prva-ko. Za zdaj je temu naslovo v Ljubljani, kjer je imamo pred zasledovalca Sarajevom in Dinamom štiri točke prednosti. Ta naloga pa bo menda že kar zadostna. Težko je namreč verjeti, da bi moštvo črno-belih, ki se v

NOGOMET

zadnjem času pojavlja zares v dobri formi, tako poceni prepušča prvo mesto komur koli iz bližnje sosesčine. V minulem prvenstvenem razvrtiljaju so klubi z zveznim imenom ostali brez pravih lovk. Partizan je odšel v Skopje brez najboljših igralcev, ki so zaradi nedi-sipline ostali doma. Pa kljub temu je uspešno vodil enajst-erič izigrati Vardarju dragoceno točko, ki v teh neugodnih okoliščinah zanjo šteje še mnogo več. Največji in najpomembnejši zalozaj je to nedeljo popravilo Sarajevu, ki si je posteno privoščilo državnega prvaka Crveno zvezdo samo. Pravijo, da so dogodki na Kosovu zadovoljili še tako razvajene gledalce, ki si so sredi Beograda krepko znesli nad moštvom z enakim imenom in ga tako spravili na nevarno drvo, po kateri vodi najbližja pot v izbitni razred — II. zvezno li-go.

Vse kaže, da tudi v vrstah Dinama ni vse v redu in pla-

vsa četa preživlja v zadnjem

času nekakšno krizo. V mi-

lišli imamo namreč neučin-

kovost napadalne peterke,

saj si sicer skoraj ni mogoče

razlagati, zakaj si tehnično

vodstvo kluba na vse kriple

prizadeva pridobiti novo obe-

tajočo moč iz Osijeka — zna-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

-

V soboto in nedeljo 19 nesreč

Dva sta se smrtno onesrečila, petnajst pa je bilo ranjenih

LJUBLJANA, 7. dec. — V Sloveniji se je v soboto in nedeljo pripetilo 19 prometnih nesreč. Dva sta se smrtno onesrečila, 15 pa je bilo ranjenih. Gmotno škodo cenijo na dva milijona 400 tisoč dinarjev.

MOPEDISTA PODRL IN POBEGNI — Na cesti III. reda Sentjencev — Koprivniška cesta — se je večer ob 17. uri pripetila smrtna nesreča. Osebnih avtomobil znamke Fiat 500, s katerim se je peljal 50-letni Ferdo Grebenc, je zadel 35-letnega Staneta Globovca, ki je šel po cesti in poleg sebe peljal mopeda. Globovac je bil pri nesreči tako hudo ranjen, da je že na mestu nesreče umrl. Grebenc ni počakal komisije, ampak je odpeljal naprej in so ga prijeli zvečer ob 22. uri. Avtomobilistu so vzeli vozniško dovoljenje in ga odpeljali na krivno preiskavo. Nesreča se je pripetila na ravni delu ceste pri vasi Groblje.

PRI PREHITEVANJU ZADEL KOLESARJA — V soboto ob 17.30 se je na cesti II. reda Murska Soba — Cernelcova — smrtno onesrečil kolesar Viktor Stivan. O nesreči smo že poročali v nedeljski številki Dela, vendar je komisija kasneje ugotovila, da se je nesreča pripetila pri prehitevanju, ne pa pri srečevanju. Stivan je šel peš ob kolesu proti Cernelcem. Za njim se je z osebnim avtomobil znamke Opel Olympia pripeljal Stefan Jablanovič. Zadel je prehitevali kolesarja, čeprav je nasproti pripeljal tovorni avtomobil, ki ga je upravljal Mirko Gumil.

Ker je vozil preblizu kolesarju, ga je osebnih avto zadel in podrl ter se potem še oprijel ob tovarnjak, ki je pripeljal naproti. Stivan je bil pri nesreči hudo poškodovan in je, še preden so ga odpeljali v bolnišnico, umrl.

NEGRECA MOTORISTA — Sinoci ob 18.40 se je v Gaberju pri Lendavi z motornim kolesom znamke Adanuvia onesrečil Josif Ivanec iz Gornjega Lakoša. Po cesti II. reda se je peljal skozi vas. Pred njim so šli trije pešci. Namesto da bi peljal mimo, je zavozil mednje. Pri tem je močno zavrnil ter z glavo udaril ob svoje motorno kolo. Ranil se je po čelu in dobil pretres možganov. Odpeljali so ga v mursko-soboško bolnišnico.

Z NEPRIMERNO HITROSTJO V SMERNIK — Ob enih jutraj je v nedeljo zavozil s ceste II. reda v Podslu pri Tolmini Jože Pavšič, ki se je z motornim kolesom peljal brez voznškega dovoljenja. Njegov cilj je bil peljati mimo, ne pa pri srečevanju. Stivan je šel peš ob kolesu proti Cernelcem. Za njim se je z osebnim avtomobil znamke Opel Olympia pripeljal Stefan Jablanovič. Zadel je prehitevali kolesarja, čeprav je nasproti pripeljal tovorni avtomobil, ki ga je upravljal Mirko Gumil.

V PESCA SE JE ZALETEL — Z motornim kolesom se je sinoci ob 18. uri Ivan Franko iz Brežic zaletel v pesca Antona Zorka. Motorist je vozil po cesti III. reda Brezovica — Dečno selo. Ko je pripeljal v vas Zakot, je dohitel pešca, ki je hodil po sredini desne polovice ceste, in se pri prehitevanju vanj zaletel. Oba sta padla; Zorko si je pri tem zlomil levo nogo. Franko pa se je huje ranil po obrazu.

Z OPEL OLYMPIA ZA VOZIL S CESTE — V vasi Petanji je večer ob 2.45 18-letni Bogdan Male zavozil s ceste z osebnim avtomobilom znamke Opel Olympia. Peljal je iz Murske Sobe proti Radencem. Zaradi neprimerne hitrosti ni mogel izpeljati desnega ovinka. Z avtomobilom je zapeljal v jarek, kjer je trčil v lesen panj, potem pa se je avto prevrnil. Pri nesreči je dobil pretres možganov in poškodbe na nogi sopotnik 17-letni Mirko Much.

ZADEL JO JE Z MOPEDOM — Na cesti III. reda med Ljubljano in Dobrovo je sinoci ob 18.45 16-letno Dragico Setnikar z mopedom zadel Ludvik Kozjek. Setnikarjeva je šla s svojim bratom po desni strani ceste. V vasi Razori je za njima pripeljal mopedist in med prehitevanjem trčil v dedke. Setnikarjevo so laže ranjeno odpeljali na ljubljansko polikliniko. Mopedist po nesreči ni počakal milicnika, temveč je odpeljal naprej.

Oproščena kazni

KRANJ, 7. dec. — Justino Demšar iz Zminca v Poljanski dolini, ki je junija letos z nožem zabil svojega moža Lovra, so oprostil kazni. Senat okrožnega sodišča v Kranju pod vodstvom Jožeta Vidmarja je na današnji obravnavi sicer obtožil kaznivga dejanja uboja na mah v silobranu, vendar je pri razsodi upošteval okoliščine.

Priče in tudi obtoženka so povedale, da je bil pokojni Lovro Demšar v vinjenem stanju nerazsoden in surov. Kadar se je piljan vrnil domov, je večkrat pretepel otroke in ženo in vse noči robitil po hiši. Včasih so morali zato zbežati od doma, da so se mu umaknili.

Justina Demšar je z močnim početjem seznanila družbene organizacije, vendar ji nihče ni pomagal. Ko se je 11. junija popoldne pokojni Lovro Demšar vrnil domov, je bil spet vinjen. Takoj je prišel zmerljaj ženo. Ko mu je dala na krožnik juhe, je pričel metati po tleh žlice, nato pa je pograbil še krožnik in ga razbil. Tedaj se je pogoltnil, kar je bil prav takrat resničen krh ob mizi. Zena se ga je hotela ubraniti in je zamahnila proti njemu z nožem ter zbežala iz kuhinje. Pri tem je zadelo točno v srec, tako da je kmalu izkrmavel.

Obtoženka je dejanje v celoti priznala; je mati treh otrok. L. S.

Požari v minulem tednu

Škode je bilo za dobrih 30 milijonov din

Navodila o požarnovarnostni službi med drugim določajo, da morajo železne in lončene peči biti postavljene na negorljivi podlogi iz betona ali opeke — nikakor pa ne na lesenem ozir. parketnem podu. Ob peči in izza nje pa ni dovoljeno sušenje drv. Teh navodil niso upoštevali odgovorni v zadržnem domu v Gradišcu pri Lenartu in požar, ki je iz teh vzrokov nastal, je dom delno uničil in povzročil za 12.000.000 din škode.

Na nevarnost bencina v gospodinjstvu smo že večkrat opozorjali. Marjana Novak, profesorica iz Ljubljane, je v kopalnici prala v vodi, ki ji je dolila bencin. Električna pec z odprtim zrakom je povzročila hudo eksplozijo, demolarila celotno stanovanje tako, da je škoda za več kot 700.000 din. Pri nesreči je Novakova dobila hude opekline po obrazu in rokah ter so jo odpeljali v bolnišnico.

Požar na Celovški cesti št. 264 v Ljubljani je povzročil dimnik, ki je bil iz priključnih prostorov livarne speljan skozi podstrešje, na katerem je iz nerazumljivih razlogov bilo seno. Zgorelo je ostreže, 5.000 kg sena in nekaj druge inventarja, tako da je škoda za 2.000.000 din.

Nepazljivost pri varjenju cevi centralnega ogrevanja je bila vzrok požara v stanovanjski zgradbi v Malejevi ulici 23 v Ljubljani. Pri segrevanju in krivljenju cevi se je izza heraklitne stene vnela stesna nosilna lega, ogenj, ki je del v notranjosti stene, se je razširil na ostreže in povzročil za 500 tisoč din škodo.

Samovžig mastnih krp, prepojenih s firnežem, je povzročil v papirnici Količeve za 2.000.000 din škodo. S hi-

tro intervencijo tovarniških gasilcev je bila preprečena škoda, ki bi v nasprotnem lahko imela hude posledice. V minulem tednu je bilo še nekaj požarov, o katerih smo že poročali.

Zrtev manjšega požara oziroma zastupitve za ogljikov monoksidom je bil Stefan Gračner iz Celja. Ko je legel v posteljo, je odvrnil cigaretni ogorek, nastalo je nepopolno zgorevanje, ogljikov monoksid, ki ga je vdihaval, je Gračnerja zastrupil, da je med prevozom v bolnišnico izdihnil. L. R.

Pravčasno so opazili ogenj

MARIBOR, 7. dec. — Sinoci je v Makotnjaku začelo goriti stanovanjsko poslopje, last Aljozije Koz iz Ormoža. Ogenj je nastal pri dimniku. Vneli so se tramovi. Na srečo so domači hitro opazili ogenj. Poklicali so gasilce, ki so požar pravčasno pogasili. Z.

Včeraj v koprski luki

V luki ni nobene ladje, pričakujejo pa domačo ladjo »Igalos« in ameriško »Jean Lykes«.

Obtožnica proti Jožetu Ribiču

MARIBOR, 7. dec. — Okrožno javno tožilstvo v Mariboru je vložilo obtožnico zoper 31-letnega Jožeta Ribiča, bivšega upravnika planinske kočice Pesek na Pohorju, ker je letos 4. oktobra ubil 28-letnega Martina Vidoviča iz Maribora.

Tega dne se je vinjeni Vidovič z motorjem pripeljal pred planinsko kočico. Prišel je nalašč zato, da bi se pogovoril z Ribičem. Hotel ga je prepričati, da ne bi njegovi ženi razkril neke njegove (Vidovičeve) zasebne zadeve. Moška sta se sprla. V navalu jeze je Ribič pograbil velik kuhinjski nož in zabodel Vidoviča v srce. Vidovič se je vžle smrtni rani posrečilo zbežati 45 metrov daleč, a ga je Ribič dohitel. Znova je večkrat zabodel Vidoviča položil v svoji avtomobil in ga odpeljal v zdravništvu v Lovrenc na Pohorju. Med potjo je ranjenec izdihnil. Ribič je šel sam na postajo LM.

Obdolženega Ribiča so okoliški prebivalci imeli za delovnega in mirnega človeka. V preiskavi se je obdolženec zagovarjal, da je storil dejanje v silni razburjenosti in da se ni zavedal, kaj počne. J. P.

LOPO

v izmeri 160 m² z opečno kritino ugodno prodaja TOVARNA DEKORATIVNIH TKANIN, Ljubljana. 11643

Alkohol — vzrok mnogih nesreč

V občini Maribor-Center so letos odvzeli vozniška dovoljenja 450 vinjenim šoferjem

Tudi v občini Maribor-Center je zmeraj več motornih vozil. Vsako leto registrirajo za približno 20 odstotkov več vozil kot v prejšnjem letu in tako je zdaj v občini Center, ki ima blizu 70.000 prebivalcev, 5.600 osebnih avtomobilov.

Do novembra kaže letošnja statistika 1417 prometnih nesreč, od tega kar 56 smrtnih. Na vozilih je bilo za 153 milijonov dinarjev škode.

Pri teh zaskrbljivih številkah je posebej pomembna ugotovitev, da vzroka ne gre pripisati samo več motornim vozilom, marveč da je povzročitelj pogostejše kot v prejšnjih letih — alkohol. Še lani je bil alkohol kot vzrok prometnih nesreč na četrtem mestu — letos pa se je povzpel na prvo in drugo mesto. To terja odločnejše ukrepe

proti vinjenim voznikom. Doseči bi morali, da vinjen človek sploh, predvsem pa voznik, ne bi smel na cesto. Organizacija LM so letos odvzeli vozniška dovoljenja 450 vinjenim šoferjem — predvsem amaterjem. Toda v kazenskem postopku, ki je bil uveden zoper te kršitelje, je ostal odzven v veljavi le v dveh tretjinah primerov.

Popuščanje prav gotovo ni nikomur v korist in bi bilo prav, da bi vinjenim udeležencem v prometu ostreje sodili. J. P.

NEPRICAKOVANO, V CVETU MLADOSTI, JE UMRL CLAN NASEGA KOLEKTIVA

Andrej Nemec

VAJENEC

DRAGEGA POKOJNIKA BOMO OHRANILI V TRAJNEM SPOMINU!

KOLEKTIV TOVARNE »ROG«

IZDAJA IN TISKA ČASOPISNO PODJETJE DELO, LJUBLJANA, TOMŠICEVA 3 — UPRAVA TOMŠICEVA 1 — TELEFONI 23-522 DO 23-526 — OGLASNI ODDELEK: LJUBLJANA, TITOVA 1, TELEFON 21-896 — PODRUŽNICA LJUBLJANA, TITOVA 1, ODDELEK ZA LJUBLJANSKE NAROČNIKE 20-463, ZA ZUNANJE NAROČNIKE 21-832, POSTNI PREDAL 29 — BRZOJAVNI NASLOV: »DELO«, LJUBLJANA, ZIRO RACUN PRI NARODNI BANKI LJUBLJANA 600-11-167 — MESEČNA NAROČNINA 550 DINARJEV — ROKOPISOV NE VRACAMO.

Telefon dežurnega urednika: 20-646

Gledališče

DRAMA

Torek, 8. decembra, ob 19.30: — Ambrogi: BIRIZAVIL (Komedija). Ahomna 284 I in izven. Nolej vstopnice je tudi v prodaji.

OPERA

Torek, 8. decembra, ob 19.30: Čajkovski: TRILUČICA. Ahomna A. (Vstopnice so tudi v prodaji).

Pionirski dom

Utr VII. kong. 1. KZJ 1

KINO PIONIR:

ameriški barvni film BELA DIVJINA, ob 10, 15, 17 in 19.30.

MLADINSKI KINO:

ZAPRTO!

ODDELEK ZA LIKOVNO VZGOJO:

Razstava otroških likovnih del »STARA LJUBLJANA« v Kranju v Gorenjskem muzeju.

FESTIVALNA DVORANA

SILVESTROVANJE

ob 20. uri bo v vseh prostorih Festivalne dvorane, izredno okrasena dvorana, dva plesna ansambla, bife, bar, rezervacije po telefonu 32-123 od 8. do 12. ure vsak dan razen nedelje. Predstava vstopnice od 15. decembra dalje. Razsvetljava vstopnice prejemate brezplačno do vključno 25. decembra.

MESTNO GLEDALIŠČE LJUBLJANSKO

Gledališka pasaja

Torek, 8. decembra, ob 19.30: P. M. Dostojevski: PONTIANI IN RAZAJENI. Ahomna Tork (Vstopnice in izven. (Vstopnice tudi v prodaji). (Igralska zasedba 11. premiera).

Ob 19.30: J. Kerr: MARY, MARY. (Komedija). Ahomna Tork in izven. (Vstopnice tudi v prodaji).

Sreda, 9. decembra, ob 19.30: B. Brecht: GOSPOD PUNTILIA IN NJEGOV ILIPEPO. MATTI. (Ljudska igra). Ahomna Mladinski I in izven. (Vstopnice tudi v prodaji).

SENTJENCEVSKO GLEDALIŠČE

Ljubljana, Mestni dom.

Torek, 8. dec., ob 16. uri. Jurčič: MARIJE KROJAK — SLO-VENSKI JANČAR. Razpredna Sreda, 9. dec., ob 19.30. Jurčič: MARIJE KROJAK — SLO-VENSKI JANČAR. Ljudska igra. Red D in izven. (Vstopnice po telefonu 32-860).

RTV Ljubljana

SPOROČ ZA TOREK

5.00—8.00 Dobro jutro! 8.05 Igra v vnu Zadovalja Kranj, pojeta Branka Stiergar in Stojan Venc; 8.25 Pevni iz borbe; 8.45 Preno z zasedanja VIII. kongresa ZKJ; 13.00 Napoved časa, poročila, vremenika napovedi, prireditve dneva in objava dnevnega sporeda; 13.15 Obvestila in zabavna glasba; 13.30 Priporočila vam — 14.05 Radijska šola za vrsto stopnja; 14.30 Portna sredstva — železnice; 14.35 Peš minut za novo pismo; 15.00 Vremnik; 15.05 Radijski dnevniki; 15.10 Popolninski radijski dnevniki; na-

TELEVIZIJA

8.55 PRENOS ZASEDANJA VIII. KONGRESA ZKJ (Beograd) 15.55 NAROVED DNEVNEGA SPORODA (Beograd) 16.00 PREGLED DOPOLDANSKEGA DELA KONGRESA (Beograd) 16.55 PRENOS ZASEDANJA KONGRESA (Beograd) 20.00 TV DNEVNIK (Beograd) 20.30 TO JE MOJE MESTO — film (Beograd) 21.10 G. Verdi: FALSTAF — magistorski posnetek opere (Beograd) 23.20 PREGLED DELA VIII. KONGRESA (Beograd) 23.55 NAROVED SPORODA (Ljubljana) Na kanalu 9 — Sijeme 23.55 VECERJ, DANES, JUTRI — (Zagreb)

KINO

KINOTEKA, Miklošičeva c. 28: amer. film REBECCA. Režija: Alfred Hitchcock. Glav. v. Joan Fontaine, Laurence Olivier, George Sanders, ob 15, 17.30 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 13. ure dalje.

KINO UNION:

Disneyev barv. film PAST ZA STARE. Predstava ob 15, 17.30 in 20. uri. Zaradi izredne dolžine filma cene vstopnic zvišane. Ob 19.30: matinejski predstava. CS filma OD ALJASKE DO MEHIKE. Zadnje predvajanje v Ljubljani, ker filmu poizleže licenca.

KINO KOMUNA:

ital. film STIRJE NEPELJESKI DNEVI. Predstava ob 15, 17 in 19. uri. Predstava ob 21. uri odpu. Zadrjkat!

KINO SIKSA:

jugosl. nemški barvni CS film WINNIE. Predstava ob 15, 17.30 in 19.30. Predstava ob 21. uri. Prodaja vstopnic od 13. ure dalje.

KINO TRIGLAV:

ital-franc. barvni CS film MADAME SANS-GENE. Predstava ob 15, 17.30 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 13. ure dalje.

KINO ZADOBROVA:

angl. film NEZADRZLJIVI. ob 20. uri.

KINO RADOMILJE:

ital-franc. film ESTERINA. ob 19. uri.

POLJUBSKO KINO DOMZALE:

ameriški barvni film INDIJSKI NACROBNI SPOMENIK, gostovanje v MORAVCIH, ob 19. uri.

KINO »DOM« KAMNIK:

ital. film TRUJE LJUBE IZ TE-KSASA, ob 20. uri.

KINO BLED:

ameriški kriminalni film, (kino-tekst) BOJ GANGSTERJEV, ob 17 in 20. uri.

KINO »SORA« SKOFJA LOKA:

jugoslovanski film MOZJE, ob 20. uri.

KINO RADOVLJICA:

slovenski film CA-PAJEV, ob 20. uri.

KINO CENTER, KRANJ:

angl. CS film ZMAČOVALCI, ob 19.30 in 21. uri. Zaradi izredne dolžine filma so cene za vstopnice povišane.

KINO METROPOL, CELJE:

francoski barvni CS film LJUBIMCA IZ TERUELJA, ob 16, 18 in 20. uri.

KINO KIN, CELJE:

ruski film OB ZVOKIH BOB-NOV, ob 16, 18 in 20. uri.

KINO SVOBODA II., TRBOVLJE:

IN amer. barvni CS film SALOMON IN SABSKA KRALJICA, ob 15, 17.30 in 20. uri.

KINO SVOBODA II., HRANIK:

amer. barvni film DVOBOJ NA SONCU, ob 17 in 19. uri.

KINO »PARK« MUR, SOBOTA:

zahodnonemški film NOVELA O SAHU, ob 17.30 in 20. uri.

KINO SVOBODA II., LJUBLJANA:

italijanski film LJUBEZEN V STOKHOLMU, ob 19.30.

KINO SVOBODA SEMETER V SAVINJSKI DOLINI:

ameriški film VOJNI HEROJI, ob 19.30.

KINO ZALEC:

egiptovski film NEPOZNANA ZENA, ob 19.30.

KINO PRELOJ:

italijanski film DAN ZA LEVE, ob 19.30.

KINO POLZELA:

domski barvni film POT OKOLI SVETA, ob 19.30.

SKOMPAS OBVESCA

VABI NA NOVOLETNE IZLETE POREC — tridenstni avtobusni izlet na veselo silvestrovanje v HOTELU RIVIERA; REKA — tridenstni avtobusni izlet na veselo silvestrovanje v HOTELU JADRAN; BLEJ — tridenstni avtobusni izlet na veselo silvestrovanje v HOTELU JELOVICA.

Odhod vseh novoletnih izletov je 31. decembra iz Ljubljane. Pri- jave sprejemajo vse poslovilnice KOMPASA.

POSREDAVANJE ZAMINOVOSTI

enodnevnih avtobusnih izletov v ISTRSKO OBMOBSKO KRAJE s piknikom v viniki klet.

SAMO ZA 3.900 dinarjev — vozja z udobnim turističnim avtomobilom po lepem in zanimivem Istri — na pikniku pa bo za vsakega predj PRISTNEGA VINA po izbiri in MISO NA ZARU.

Dovolj kulturno leta zabavno delovne kolektive, stidnihale in druge organizacije, da pripravijo ta prijeten izlet svojim članom. Pri izvedbi izletov upoštevamo vse želje naročnikov za event. dostavo avtobusov ali časa izlet. Na razpis sprejemajo vse poslovilnice KOMPASA.

Obvestila

V SREDO, 9. decembra bo med 17. in 18. uri v knjižnici na Trzinu 3. naša popularna mladinska pisateljica Ela Peroci podpisovala svoji nagradni knjigi Hlisa iz kooč in Za lukno pod Zolobna mladinske knjige.

VISOKA SOLA ZA POLITICNE

KINO — film DNEVI. Predstava ob 15, 17.30 in 21. uri.

PROJAMA VSTOPNIC V KINO

»Union« od 13. ure dalje, v ostalih kinematografih pa od 14. ure dalje.

KINO PIONIR IN MLADINSKI

KINO — giej pod »Pionirski dom«

KINO TRIGLAV:

ital-franc. barvni CS film MADAME SANS-GENE, ob 15, 17.30 in 20. uri. Prodaja vstopnic od 13. ure dalje.

PREKLJUČEMO potrdilo o vplačilu št. 1226—1238 za neveljaven z žigom »Elektrontomata« servisna delavnica Borstnikov trg 1, tel. 20-704.

KOMISIJSKA TRGOVINA »POSREDEVALSKA«

Ljubljana, Stari trg 3 posreduje svoje komite, da naj prevzamejo do 31. decembra 1964 blago ali denar za prodajo predmetov, prisiljene v komisijsko prodajo v letu 1962. Po tem datumu denar in blago zapadeta v korist podjetja. O

KINO SVOBODA II., HRANIK:

amer. barvni film DVOBOJ NA SONCU, ob 17 in 19. uri.

Vrtimo globus

TOKIO — Devet japonskih ribičev je izdihnilo v požaru, ki je izbruhnil na njihovi ladji v severnem delu Tihga oceana. Posadka druge japonske ribiške ladje je rešila preostalih osem mornarjev.

STOCKHOLM — V mrazu in viharju, ki je zajel švedsko ladjo severno od domačih obal, so se smrtno ponesrečili trije mornarji. Kakor poroča Reuters, je bora nadel upanja na rešitev petih članov posadke, ki jih pogrešajo. Tri mornarje so našli zmrznele; med njimi je tudi 17-letni fant, ki je bil prvič na obalni plovi.

DAMASK — Okoli pet milijonov dolarjev bo stal betonski, s 360 metri v svetovnem merilu najvišji stolp, ki ga nameravajo zgraditi v Damasku.

TORINO — Od sredine decembra do 10. januarja bo v Torinu na ogled eden najbolj dragocen in kovinskih zakladov, vreden nad pol milijona dolarjev. Ta zbirka dragocenih davnega indijanskega ljudstva bo zdaj prvič razstavljena v Evropi.

CHICAGO — Ob petih zjutraj je opazil strojevodja tovornega vlaka plamen v oknu manjše stanovanjske hiše blizu proge. Ker je bil komaj nekaj sto metrov od postaje, je pritisnil na zavore, ustavil vlak in skoraj dve minuti na vso moč pritiskal na sireno, da je zbudil vso okolico, ne le prebivalce tiste hiše, ki so pomoči sosedov kmalu pogasili ogenj.

PARIZ — Pariški otroci si lahko samostojno ogledujejo znamenitosti okolice mesta. Potovniški urad prireja za otroke, stare 6-12 let, skupinske krožne izlete z avtobusi in z drugimi prometnimi sredstvi. Otroci pod strokovnim vodstvom obiskujejo muzeje, spomenike ipd. Za posameznike velja celodnevni izlet (vožnja s oskrba) 25 frankov, bratci in sestre uživajo poseben popust.

PARIZ — V St. Briexu (Francija) so na dolgo prebrali las in listine, ki povedo, da ga je nekdo izpustil Napoleonu na mrtvaškem odru, in sicer šest ur po smrti izgnanega imperatorja. Julija ni bilo zanimanja zanj, zdaj je plačal kupec — bržkone pod vtisom žolčnih britansko-francoskih razprav, ali je bil Napoleon zastavljen z mišnico ali ne — za en sam las in za dokumente skoraj tisoč dolarjev.

OTVORITEV ELIZABETINEGA MOSTU — Donavo med Budimom in Pešto je ohranila madžarska pošta na upravo na sedmih večbarvnih znamkah, na katerih je prikazala vseh sedem mostov v Budimpešti, »slavljence« pa je še posebej počastila z večbarvnim spominskim blokom za 10 forintov. Kompletne izdaje je izšla tudi nezobčana v nizki nakladi (le 6.000 serij in 10.000 blokov). — V spomin na polet »Voshoda« pa so izdali večbarvni spominski blok (10 forintov, naklada 180.000 zobčanih in 15.000 nezobčanih izvodov) s sliko vesoljske ladje, zemeljske oble in vseh treh kozmonavtov.

Stroj preverja podpise

Elektronika pomaga pri dokazovanju poneverb

MOSKVA — Elektronski možgani, ki hranijo v magnetnem spominu podatke, na podlagi katerih razčlenjujejo pisavo in zanesljivo ločijo ponarejene podpise od pravih, so uspešno prestali preizkušnjo. Na več kot 70 računih in drugih listinah je nameščenka ponaredila podpise, s katerimi si je prisvojila večje vsote denarja. Tako spretna je bila, da je speljala celo najboljšo grafologe. Nedavno so elektronski možgani z matematično natančnostjo primerjali sestavine prstnih podpisov s ponarejenimi in ugotovili razliko, torej dokazali krivdo, ki jo je osumnjenka naposled tudi priznala.

Prvi poskus v okviru naša »Elektronika proti kaznivim dejanjem« je kljub pomislekom nekaterih pravnikov uspel na vse štiri. Skupina matematikov in kriminologov je izdelala program, po katerem elektronski možgani zanesljivo ločijo pravi podpis od ponarejenega, pa naj gre za še tako spreten falzifikat. V magnetni spomin so vložili pod drobnogledom ugotovljene, tako neznatne sestavine in značilnosti podpisa, da jih ne more zaznati človek s prostim oesom.

Za odločilno preizkušnjo tega elektronskega pomočnika kriminalistov so pripravili izvedenci skoraj tisoč silno natančno ponarejenih podpisov. Robot je vzel »pod povečevalno steklo« vsako črko posebej in po več pisemsk skupaj, nato pa zanesljivo ločil »zrno od pleve«.

Preverjanje pisave (podpisov) je doslej razmeroma zaostajalo za drugimi modernimi metodami sodobne kriminalistike (elektrografija, mikroskopski pregledi, preiskave z infra-

Telefonska celica: ledena past

Razprave o slabih ključkih in drugih napakah javnih telefonov

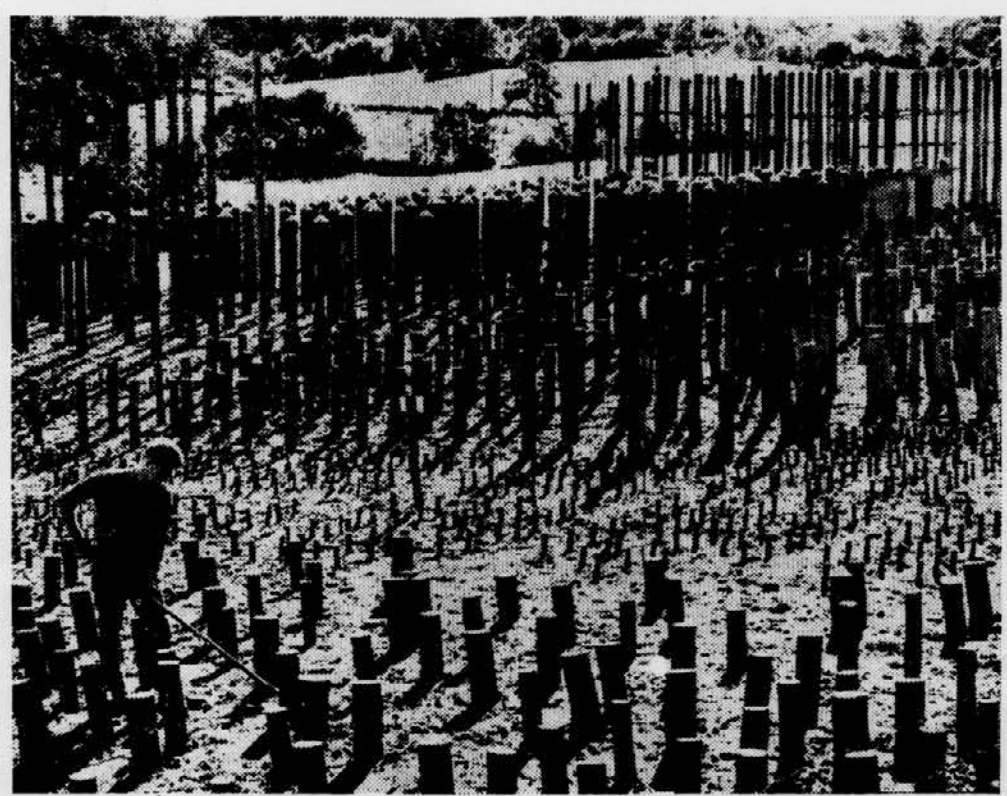
PARIZ — »Prvi sneg se sicer ni obdržal, mraz pa je huši od dne do dne,« povzemamo po nekem pariškem listu, »zato bo treba misliti tudi na telefonske govornice na križiščih v naših mestih in ob zelo prometnih cestah na podeželju. Javne telefonske celice, takšne, kot so zdaj, se v nenadnem mrzlem valu kaj lahko spremenijo v grob tega ali onega človeka, ki bo bodisi pozno ponoči, bodisi na samotnem kraju vstopil in bo v govornici tudi ostal, ker bo v mrazu otrpnila ključka in bo led prikoval vrata k podbojem.«

Ključavnice so nasploh slabe in nezanesljive, nadaljuje list in navaja primer: nekdo je telefoniral — bilo je sredi Pariza — ključka se je zaskočila; četrta ure se je trudil, znanj so se zbirali ljudje, nazadnje se je tisti v celici le domislil. V režijo na telefonskem aparatu je še enkrat vrge ključavo in poklical na pomoč policijo. Patrulja je pripeljala s seboj ključavnice, ki je s silo ukrotila muhasta ključavnica.

»In še« nadaljuje članek. »Ne kajkrat se je primerilo, da je kdo — po mnenju tistih, ki so zunaj čakali v vrsti — telefoniral vse predlopa pa so se mu maščevali s tem, da so z zebijem ali z

čudenadnjetnik nima pri roki drobiža za telefonski ključ na pomoč.«

»Zgodilo se je pred dnevi, ko je nenadoma pritisnil zinski mraz,« povzemamo po omenjenem viru. »Neko dekle je v zgodnji večerni uri telefoniralo. Mladotnik, ki so se potikali okoli telefonske celice, so neopazno z več ključki zagodili vrata in izginili. Premalo toplo oblečeno dekle je zmrazilo v stekleni govornici do starih zjutraj, ko je prišel telefonist poklicni šofer tovornjaka. Zaman je pritisnil na ključko, od mraza črnilo dekle — kasneje je prišlo na dan, da jo je policija na prošnjo staršev iskala skoraj vso noč — mu je s težavo dopovedalo, da ne more odpreti vrat. Šofer je sedel za krmilo in se odpravil v najbližji dom poklicnih gasilcev, ki so rešili na pol zmrazilo dekle. Telefonske celice in jo hoteli odpeljati na postajo prve pomoči, pa ji je vroč čaj z rumom vrnil toliko moči, da je povedala, kje stanuje in da je njen oče zdravnik.« F.

FARMA BRZOJAVNIH DROGOV — Zares nenavaden gozd imajo v Simlāndu na srednjem Švedskem. »Gozd« vsako dopoldne z grabljami skrbno rahlja zemljo okoli svojih gojencev, brzojavnih drogov vseh velikosti: »mladih«, tistih »srednje starosti« in »doraslih«. To ni slab dovtip, temveč zelo pomembna zadeva: švedske pošte in elektrarne skušajo ugotoviti, kako in s čim je treba prepoznati brzojavne in daljnovidne droge, da čim dalj časa kljubujejo vlagi in trohobi. Najboljša zaščitna snov za ta ali oni les v določeni zemlji lahko znatno podaljša »življenje« drog, to pa pomeni prihranek mnogo milijonov švedskih kron.

Norman Daniels

DENISE

Skrivna ljubesen doktorja Kildara

62. nadaljevanje

»S tem me vprašujete, ali bom znova poskusila napraviti samomor ali ne. Rada bi vam odgovorila, če bi le mogla. Ta hip se po vsem, kar sem storila, strašno skramujem. Toda pozneje... bodo napočili dnevi samote. Naletela bom na nevesčnosti, ker se z ukanami ne mislim več prebiti... in takrat bom verjetno spet začela premišljevat o preteklosti.«

»Lahko si predstavljam, kako. Ker ste takšno dekle. Morda preveč občutljivi, čeprav menim, da boste iz tega našli neke izhod.«

»Upam, da bom.«

»Kaj pa Kildare?«

»Mislite to — ali sem vanj zaljubljena?«

»Če hočem biti odkritosrčen — da, to mislim.«

»Utegnem mu zelo škodovati, gospod doktor?«

»Spet te temne misli, Joanne!«

»Vem, toda zgodila sem mu toliko nevesčnosti! Ali ga boste vzeli nazaj v službo, gospod doktor?«

»Seveda ga bom vzel. Jimmy je imeniten fant. In izredno dober stažist.«

»Z menoj ni imel sreče. Sicer pa so bila tudi prizadevanja vseh vas drugih zaman. Po moji krivdi.«

Gillespie je rekel:

»Jaz pa mislim, da njegova prizadevanja niso bila zaman, draga moja. Nekaj je imel v mislih. Kaj, mi sicer ni hotel povedati, toda vsa znamenja pričajo o tem, da ima nekaj za bregom. Rekel je, da se bo vrnil čez tri dni. In videli boste da se bo res vrnil.«

»Upam, da se bo.«

»Tudi jaz upam, da se vrne. Ker si je od mene izposodil deset dolarjev.«

Joanne se je zasmejala, toda glas ji ni bil kdo ve kaj vesel.

Gillespie si je belil lase, kaj naj z njo stori, kaj naj ji svetuje.

Potem je vstal.

»Moram se vrniti v pisarno. Toda prej mi obljubite, da ne boste odšli, ne da bi se prej oglašil pri meni!«

»Ne bom šla, gospod primarja.«

»Dobro. In zdaj počivajte! Oglasi se pozneje.«

Zatisnila je oči in se skušala pomiriti, toda miru ni več našla. V glavi so ji rojile vse mogoče misli in ji grozile z nesrečami in tega se je zavedala in bala.

Toda nazadnje je le zadržala. Kar v stolu, z glavo na blazini.

Nekdo ji je nežno položil roko na čelo. V hipu se je prebudila.

Ob njej je stal Jimmy Kildare in se ji prijazno smehljaj.

»Jimmy!« je vzkliknila in tokrat ji je bil glas vesel, »Jimmy, fant moj!«

Primaknil je stol.

»Imenitno si videti!«

»Dobro se počutim, Jimmy... Rada bi se opravičila...«

Prijazno je odkimal.

»Nič opravilcev! Prinašam ti novico.«

Vzravnila se je.

»O Jimmy, ali si se spet česa lotil? Kaj nisi zaradi mene že v dovolj velikih skripih?«

»Sel sem domov in se pomenil o tebi z materjo in očetom. Potreboval sem njun nasvet — potem pa sem se z letalom odpeljal v Putnamovo bolnišnico.«

Prebledela je in z glavo omahnila na blazino.

»Ugotovil sem, katera je bila najboljša medicinska sestra in najboljša glavna sestra v tamkajšnji bolnišnici. Nič ne govori! Niti besede! Naj prej končam. Ugotovil, da si bila pred operacijo malega Tommyja Mathisona vso noč na nogah. Slišal sem, da je prav takrat zajela bolnišnično epidemijo gripe. Ne le, da se je v njej več kot gnetlo bolnikov, marveč je zbolela tudi polovica zdravniškega osebja.«

»To ni nikakršno opravičilo...«

»Že res, toda okoliščine...«

»To ni nič!« je rekla trpk.

»Ali mi pustiš, da končam? Pri operaciji si sodelovala, ker je bil poseg nujen, drugih ljudi pa ni bilo. To je bila tisto jutro že peta operacija in si komaj stala na nogah...«

»To je čisto vseeno. Alibiji take sorte me ne zanimajo. Jimmy, znova mi mečeš to stvar pred oči. To nikakor ni pošteno!«

»Toda vrget ti bom še nekaj drugega, drugačnega.« je rekel.

»Nič več... nič več... Prosim te, nikar!«

Obupano se je obrnila proč.

Vedela je, da je Kildare vstal in odšel. Morda za vedno. Vendar kljub temu ni pogledala za njim.

Potem je spet zaslišala njegov glas, ki je bil jasen in tolažec.

»Poglej sem, Joanne!«

Obrnila je glavo k njemu.

Jimmy Kildare je držal za roko dečka, ki se je na široko smejal.

»To je,« je rekel Kildare, »Tommy Mathison.«

»Tommy...?«

»Tako je. Ni umrl. Tako hitro si zbežala, da sploh nisi mogla vedeti, kako je z njim. Operirali so ga in rešili. Fantek sploh ni bil v kakšni večji nevarnosti.«

»To je Tommy Mathison? Jimmy, umrla bom, če je to ukana...«

»Njegovi starši so zunaj na hodniku. Prišli so sem, da bi ti povedali, kako žali jim je, da nisi vedela, da je fantek ostal živ. Iskali so te. Iskala te je bolnišnica. Ti pa si se skrivala... niti časnikov nisi prebrala. Pogrebnika si pred nečem, Joanne, kar se sploh ni zgodilo.«

Vstala je in nenadoma dečka objela.

Po dolgi in mučni bolezni nas je za vedno zapustila naša ljuba žena, sestra in teta

Ana Brandner

rojena ARKO

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, 9. decembra, ob 13. uri 30 minut iz mrliske vežice na Polju na pokopališče v Polje.

Zalujoči:

mož Franc in ostalo sorodstvo.

Polje, 7. decembra 1964.

NEPRIČAKOVANO NAS JE ZAPUSTIL DOBRI, ZASLUŽNI LOVSKI TOVARIS

Janez Lenarčič

POGREB BO V SREDO, 9. DECEMBRA 1964, OB 15. URI 45 MINUT IZ NIKOLAJEVE MRLISKE VEŽICE NA ZALAH.

LOVSKA DRUZINA »PUGLED«

Dotrpela je naša ljubljena sestra in teta

Alojzija Ilvar

rojena RUS

Pogreb drage pokojnice bo v sredo, 9. decembra, ob 14.15 iz Jožefove mrliske vežice na Zalah.

Zalujoči:

Eli z otrokoma v imenu vsega sorodstva.

Ljubljana, Smartno pri Litiji, 7. decembra 1964.

Drago Jesenko

TISKARSKI STROJNIK

Pogreb bo v sredo, 9. decembra 1964, ob 15. uri iz Jakobove mrliske vežice na Zalah.

Dolgoletnega in zvestega sodelavca bomo ohranili v trajnem spominu!

UPRAVA TITOVH ZAVODOV »LITOSTROJ«
IN SINDIKALNA PODRUŽNICA

Ljubljana, 7. decembra 1964.

Milan Logar

Pogreb ljubljene pokojnika bo v torek, dne 8. decembra 1964, ob 14. uri izpred Vinoceta na Viču. — Do pogreba leži v Andrejevi mrliski vežici na Zalah.

Zalujoči:

neutolajljiva žena Edita s sinom Markom, oče, brat Jože z družino, družine Logar, Lukman, Uršič, Gorkič, Smole in ostalo sorodstvo.

Ljubljana, 6. decembra 1964.

Staneta Globavska

mizarskega pomočnika
podjetja »Podgorje« — Sentjernej

Tovariša Staneto bomo vsi, ki smo ga poznali, ohranili v spominu kot izredno dobrega tovariša in vestnega delavca. Od pokojnika se bomo poslovili in ga spremili na sadnji poti v torek, dne 8. decembra 1964, ob 15. uri od doma, na pokopališče Brezovica Sentjernej.

»PODGORJE« — MIZARSKO PODJETJE —
SENTJERNEJ IN SINDIKALNA PODRUŽNICA
PODGORJE — SENTJERNEJ

Nepričakovano nas je zapustila naša nadvse ljubljena hčerka

Metka Hodnik

Pogreb bo v torek, 8. decembra 1964, ob 15. uri izpred hiše žalosli.

Globoko žalujoči:

mamica, atek, bratec Mitja, babica, dedek, stara mama, ter družine

Hodnik in Lesjak

Ptuj, 8. decembra 1964

Neizprosna smrt je segla v naše vrste in nam v najlepših letih življenja izrgala

Staneta Globavska

mizarskega pomočnika
podjetja »Podgorje« — Sentjernej

Tovariša Staneto bomo vsi, ki smo ga poznali, ohranili v spominu kot izredno dobrega tovariša in vestnega delavca. Od pokojnika se bomo poslovili in ga spremili na sadnji poti v torek, dne 8. decembra 1964, ob 15. uri od doma, na pokopališče Brezovica Sentjernej.

»PODGORJE« — MIZARSKO PODJETJE —
SENTJERNEJ IN SINDIKALNA PODRUŽNICA
PODGORJE — SENTJERNEJ

SREDI NEUMORNEGA DELA,
POLNEGA USTVARJALNOSTI IN NACRTOV,
NAM JE KRUTA USODA IZTRGALA IZ NASE SREDINE
DOLGOLETNEGA SODELAVCA IN RESNICNEGA DELOVNEGA TOVARISA

JANEZA LENARČIČA

PREDSEDNIKA UPRAVNEGA ODBORA

SVETLI LIK DELAVCA IN TOVARISA BOMO OHRANILI
V TRAJNEM SPOMINU

OD POKOJNIKA SE BOMO POSLOVILI V SREDO, 9. DECEMBRA 1964, OB 15.45
IZ NIKOLAJEVE MRLISKE VEŽICE NA ZALAH

DO TORKA, 8. DECEMBRA 1964, DO 16. URE LEZI V MARIJINI MRLISKI
VEŽICI NA ZALAH

SLAVA NJEGOVEMU SPOMINU!

DELAVSKI SVET, UPRAVNI ODBOR IN UPRAVA DELOVNE ORGANIZACIJE
»AVTOMONTAŽA« — LJUBLJANA

LJUBLJANSKI LABOD »MILAN« se ni ni dal ujeti. Gasilci so morali z vesli razbiti skoraj ves led, da so ga stisnili k bregu. Foto: Vetrovec

»Milan« ni hotel na suho

Gasilci so več ko uro lovili ljubljanskega laboda

LJUBLJANA, 7. dec. — Dobro uro so danes popoldne gasilci lovili laboda »Milana« po zaledenem ribniku v Tivoliju. Lovili so ga že večer, vendar brez uspeha. Danes pa so se tega posla zaradi številnih intervencij in komunalnega podjetja »Raste« znova lotili. Labod ni hotel iz vode kljub temu, da je ribnik prekril led. Nekateri so mislili, da bo v noči iz nedelje na ponedeljek zmrznil, vendar se je labod danes še imenitno počutil.

Ko je gasilski avtomobil s čolnom na srečni zavil med stebri v Tivoliju, se je zbral na bregu ribnika polno ljudi. Delavci podjetja »Raste« so glasno komentirali lovljenje laboda. Ta pa se ni zmenil za številne opazovalce. Mirno je sedel na ledu in vsakokrat, kadar mu je kdo vrgel pod nogo ledeno ploščo ali kaj drugega, pomikal z re-
poom. Gasilci so razbijali led. Ko so se približali do laboda, se je ta dvignil, zagnal, zafrotal in odletel na drugi konec ribnika. Ko se je spustil na led, se je popeljal po trebuhu se nekaj metrov, razpel krila, se otresel vodnih kapljic in ponosno dvignil glavo. Zvil je vrat, si pomastil perje in mirno čakal, da so mu gasilci prišli stop blizu. Najmanj dvajsetkrat je tako preletel gasilce. Letal je nad ribnikom kot za stavo, si namstil perje in drsal po trebuhu.

Po uri smeha, jeze gasilcev in komentiranja navdušenih gledalcev je eden izmed gasilcev zalutal v laboda veslo. Vrgel ga je tako srečno, da se mu je veslo postavilo med perot in nogo. Labod je sklonil glavo, dvakrat, trikrat, jezo zapahnil in vtaknil glavo pod vodo. Eden ga je prijel za kljun, drugi za perot. Več kot deset kilogramov težko, vesno žival so potegnili iz vode in jo odnesli v rastlinjak, kjer je še čakal med rožami labod, ki so ga »ujeli« nekaj dni prej.

E. J. J. VETROVEC

Še enkrat primer Contal v Celju

Pojasnilo k članku »Brezbržnost ob katastrofi«

Vsebinsko nedavno objavljenega odgovora upravnega odbora Contala, Continental export Ljubljana, na poročilo »Brezbržnost ob katastrofi« očitno razodeva, da razpolagajo člani upravnega odbora z dokaj enostranskimi, nepreverjenimi, torej neobjektivnimi informacijami. Če bi ob poplavi v Celju, v dnevi 24. do 26. oktobra bilo v poslovalnici Contala vse tako v redu, prizadevno, vzorno in pošteno, ter po sodbi upravnega odbora Contala vredno zasluženega priznanja in pohvale, le čemu potem posredovanje organov tajništva za notranje zadeve in pred tem še številna opozorila gasilskih strokovnjakov?

Prav konkretni odnos do reševanja je opozoril te organe, da so stvari pogledali pobliže. Prav tako je znano, da so o brezbržnosti odnosu ob poplavi v Contalu razpravljali na občinskih sejah za elementarne nesreče in dva dni pozneje na seji okrajnega štaba. V poročilu o ukrepih med poplavo in posledicah poplave v Celju, ki je bilo predmet razprave na zadnji seji občinske skupščine Celje, je tudi omenjen ta primer nevestnosti in ne odgovornosti. »Tipičen primer nevestnosti in neodgovornosti osebja je trgovina Contal, kjer odgovorno osebo je kljub večkratnim opozorilom organov ni reševalo družbenega premoženja.« Je zapisano v poročilu. Upravni odbor trdi, da gre za ekscitacijo posameznikov. Tako trditve je precej dvomljiva, saj je kolektiv poslovalnice vendar tako malo številčen, da bi kogarkoli v tem primeru težko osvobodili moralne odgovornosti. V resnici je bilo priročno izkazati, da je prišlo do katastrofe in v Celju nedavno katastrofo in videti neselastnost tisočev, ki so že v nočnih urah od sobote na nedeljo pomagali v nesreči, bi trditve v odgovoru tehtal do celice družbe.

In še o konkretni navedbi, da je iz zredno pošteno nastojlo uspelo rešiti se v nedeljo vse blago iz skladišča, razen najtežjih predmetov. Med najtežjih predmeti, sta bila samo dva štedilnika, ostalo so bili televizorji (16), radijski sprejemniki, sesalci, lošilci itd., skratka blago za en kamion, katerega so po tem v sporazumu s celjsko zavarovalnico, ne pa na njevo zahtevu, prodali na njeno razprodaji. V resnici je bilo priročno izkazati, da je prišlo do katastrofe ob prihodu gasilcev še polno blaga, in ko so izpraznili vodo do višine 11 cm, so pristojni uslužbenci za požarne zadeve TNZ in Zavoda za požarno varnost odločno zahtevali od poslovalnice, da na vendar začne iznašati blago iz skladišča. V poročilu »Brezbržnost ob katastrofi«, objavljenem v Delu 19. novembra 1964, dovolj jasno pomeni, da poplavljenega blaga v celjski poslovalnici ni več, ker je tržna inspekcija stvari uredila z izločitvijo nekaterih poplavljenih predmetov od regularnega blaga. Od kod v tem primeru neosnovana trditev o zavajanju javnosti. Temu torej ne kaže pripisovati slabšega obiska kupcev. Bržkone je sprva za manjši obisk v tej poslovalnici iskati vzroke dejstev, da je javnost o primeru Contal ob poplavi izvedela že precej pred objavo podatkov, ki jih je pisar poročila in drugim novinarjem posredoval tajništvo za notranje zadeve okrajne skupščine Celje, ter je kajpak stvar osebnega odnosa kupcev, ali kupijo neko blago v tej ali drugi sorodni trgovini. Komercialnih zadev, pa čeprav so povzročile po trditvi upravnega odbora finančno nihanje, je ne gre tako preprosto, istovestno s problemom moralne narave. FRANJO KRIVEC, novinar DELA

Podjetje prodaja
POSLOVNE OBJEKTE
vseljive, izmere: 97 m², 153 m²
156 m², pisarniške 300 m²
S CENTRALNO KURJAVO.
Ponudbe pod »CENTER IN BEZIGRADE« 11558-7

Kje bo letos dedek Mráz?

Pionirski dom pripravlja precej prireditev

Ker letos v Ljubljani ne bo osrednje prireditve za dedka Mráza, je zavod Pionirski dom iz Ljubljane pripravil za novo leto številne prireditve, ki so namenjene šolam, podjetjem in ustanovam, da lahko ob njih proslave novoletno jelko in hkrati z nastopom dedka Mráza primerno slovesno razdele otrokom darila. Zaradi pravočasne razporeditve prireditev bo sprejemal Pionirski dom naročila za predstave le še ta teden.

Program prireditev obsega predstave v Mladinskem gledališču Soči, gostovanja iste igralske skupine v drugih dvorah, predstave v lutkovnem gledališču, marionetne predstave, poseben program z lutkami, napovedovalko in dedkom Mrázom, ki bo potoval iz dvorane v dvorano, filmske predstave v kinu Ciciban, ki jih bodo začeli predvajati že 26. dec., bodo pripravljene za to priliko. Predvajala bodo lutkovne in risane filme za najmlajše. Prireditve bo torej več kakor dovolj. V Pionirskem domu so nam še zagotovili, da si bodo zelo prizadevali, da bodo otrokom, pionirjem in mladini nudili v veselih novoletnih dneh čim več lepe in sproščene zabave. E. JURIC

KOPER
385 pošilk v 526 sekundah
KOPER, 7. dec. — Včeraj je bilo v Kopru republiko tekmovanje PTT uslužbencev v usmerjanju poštnih pošilk. Na tem tekmovanju, ki se ga je udeležilo v predtekmovanjih kar 210 poštnih delavcev, ki delajo v oddelkih prometnih poslovanj, je nastopilo v finalu 25 tekmovalcev. Prvo mesto je zasedel ljubljanski Karel Pavšner, ki je v 526 sekundah razvrstil v ustrezne predale kar 385 poštnih pošilk.

Dr. Zorko Ščuka
Neizprosnna smrt je znova posegla med vrste slovenskih zdravnikov. Nenadno in veliki prehodni smrti so izgubili dragega tovariša dr. Zorka Ščuka, ravnatelja bolnišnice za ginekologijo in porodništvo v Postojni, ki je umrl zadnji dan novembra. Dr. Zorko Ščuka se je rodil 18. 8. 1927 v Murski Soboti. Studiral je medicino v Ljubljani, kjer je promoviral za doktorja medicine 1952. Nato se je specializiral v ginekologijo in porodništvo v Gradcu in v Ljubljani, kjer je položil tudi specialistični izpit. Od avgusta 1956 je bil ravnatelj bolnišnice za ženske bolezni in porodništvo v Postojni, oktobra letos pa je bil imenovan za šefa ginekološko-porodniškega oddelka splošne bolnišnice v Novi Gorici.

Zapustil nas je v času, ko se je pripravljala, da začne novo fazo realizacije svojih načrtov v ginekološko-porodniški službi s tisto vneto, s katero se je loteval vsakega dela vedno, že od svojih najmlajših let. Že v gimnaziji in pozneje na univerzi se je izkazal kot človek, ki ima v svojem delu in življenju jasne in plemenite cilje ter zna odločno stopiti do njega. To je pokazal ne le na strokovnem področju, ampak tudi v delu izven ožjega strokovno-studijskega področja, ko je deloval že zelo zgodaj v prvih vrstah napredne mladine in se je že v gimnaziji leta 1941 vključil v NOB. Zaradi tega je bil izključen iz gimnazije, pozneje, leta 1944 pa so ga zaprli. Kmalu nato je odšel v partizane. Po demobilizaciji je nadaljeval študij v gimnaziji in na univerzi. Ves čas študija se je odlikoval kot vzoren študent in kot politično delavec v različnih študentskih organizacijah.

Tudi kot zdravnik je vztrajno stremel k temu, da bi dosegel tisto popolnost v strokovni izobrazbi in v delu, ki združuje politično zgrajenost in strokovno dovršenost zdravega člana naše današnje skupnosti. Bil je tudi član medobčinskega zdravstvenega sveta, predsednik sveta centra za socialno delo v Postojni, na javnih letih 1963 pa je bil izvoljen za poslanca v socialno zdravstveni zbor republiške skupščine. Slovenska ginekologija je izgubila odličnega strokovnjaka, mnogo obetajočega zdravnika, njegovi sodelavci pa so izgubili prednostnika, človeka v najpopolnejšem pomenu besede. S svojo dobroto in vedrino si je pridobil splošno priljubljenost pri vseh, zlasti pri številnih pacientkah, ki jim je tolikokrat pomagal s svojim znanjem in poštenostjo. Slovenski ginekologji pa smo izgubili draga tovariša in prijatelja, na katerega bo ostal vedno živ spomin. Dr. V. T.

E. J.

Olimpija je na dobri poti

Delo komentira nedeljske športne dogodke - Delo komentira

Po naših treh hokejskih arenah je bilo doslej odigranih petnajst prvenstvenih srečanj v zvezni ligi. Kljub tej na videz skromni živahnosti s pucem na ledu pa je bilo v teh nekaj dneh razen športnih borb tudi nekaj nešportnih vlozkov, ki bodo dobili primerno odločitev na pristojnih mestih. Gre predvsem o lahko bi rekli — že za tradicionalne nešportne prireditve na tašmajdanskem drsališču, kadarkoli gostuje ljubljanska Olimpija pri Crveni zvezdi. Na srečo je najboljši strelec ljubljancov Miha Zupančič odnesel samo lažje praske, tako da bo lahko še naprej in brez premora nastopal za svoje moštvo, zveznega kapetana pa hkrati rešil skrb pri sestavi reprezentance. Dosedanji potek dogodkov na drsališču je vse-

HOKEJ NA LEDU
bi z državnim prvakom Jesenicami pod Mežaklo. Seveda si ob teh uspehih v taboru ljubljanskega li-gaša nihče ne dela nikakršnih utvar, kajti kvaliteta razlika med tema dvema tekmečema je še zmeraj občutna. Zatorej si vsi privrženec hokejske igre, zlasti pa teh dveh ekip, želijo, da bi videli jutri predvsem lep hokej. Torej privlačno igro, ki je navsezadnje tudi najboljša propaganda za to športno

Točke gredo k zatonu

Navzile precej trdi zimi vsi nogometaši vendarle še niso odnehali v borbi za točko, saj so morali prvotno zaradi nekoliko prenatrpanega programa v meddržavnem okviru podaljšati sezono domala do konca leta. Maratonski dirka za točke se v preden bomo v tej konkurenci izvedeli za jesenskega prvaka za zanj je temu naslovo v najbližji Partizan, ki ima pred zasledovalcema Sarajevom in Dinamom štiri točke prednosti. Ta naloga pa bo menda že kar zadostna. Točkam je namreč verjeti, da bi moštvo črna-belih, ki se v

NOGOMET
zadnjem času pojavlja zares v dobri formi, ač pocieni prepuščeno prvo mesto komur koli iz bližnje sossečine. V minulem prvenstvenem razvrščanju so klubi z zveznim imenom ostali brez pravih lovorik Partizan je odšel v Skopje brez najboljših

igralcev, ki so zaradi nedis-cipline ostali doma. Pa kljub temu je uspelo vodilni enaj-sertici izraziti Vardariju dra-goceno točko, ki v teh neugodnih okoliščinah zanjo šte-je še mnogo več. Največji in najpomembnejši zalogaj je to nedeljo pospravilo Sarajevo, ki si je pošteno privoščilo državnega prvaka Crveno zvezdo samo. Pravijo, da so dogodki na Kosovu zadovolji-li še tako razvajene gledalce. Nič manj uspešni niso bili njegovi sosedje z Grbavi-ce, ki so se sredi Beograda krepko zmočili nad močvom z enakim imenom in ga »ako spravili na nevarno drvo, po kateri vodi najbližja pot v nižji razred — II. zvezno li-go.

Vse kaže, da tudi v vrstah Dinama ni vse v redu in »plava« četa preživlja v zadnjem času nekašno krizo. V mi-slih imamo namreč neudni-kovitost napadalne peterke, saj si sicer skoraj ni mogče razlagati, zakaj si tehnično vodstvo kluba na vse kriplje prizadeva pridobiti novo o-be-tajočo moč iz Osljeja — zna-

Štiri mednarodne košarkarske tekme v Ljubljani

Tokijski peterki SZ in Jugoslavije

Dermastia: »Košarkarsko doživetje leta za Ljubljano!«
V sredo in četrtek bodo v zimski dvorani Olimpije v Topniški ulici v Ljubljani štiri mednarodne košarkarske tekme! Spored: sredo — Moskva : Olimpija (ženske) ob 18.30 in Moskva : Olimpija (moški) ob 20.00, četrtek — Moskva : Jugoslavija (moški) ob 18.30 in Moskva : Olimpija (ženske) ob 20.00. V moški in ženski reprezentanci Moskve bo nastopilo 12 reprezentantov Sovjetske zveze. V četrtek bodo ljubitelji košarke v Ljubljani lahko videli na betonu v Topniški ulici prvi olimpijski peterki Sovjetske zveze in Jugoslavije! Skratka — košarkarsko doživetje za Ljubljano!

● V soboto ste ponovno nastopili v dresu Olimpije? Vasi vtisi z beogradskega turnirja?

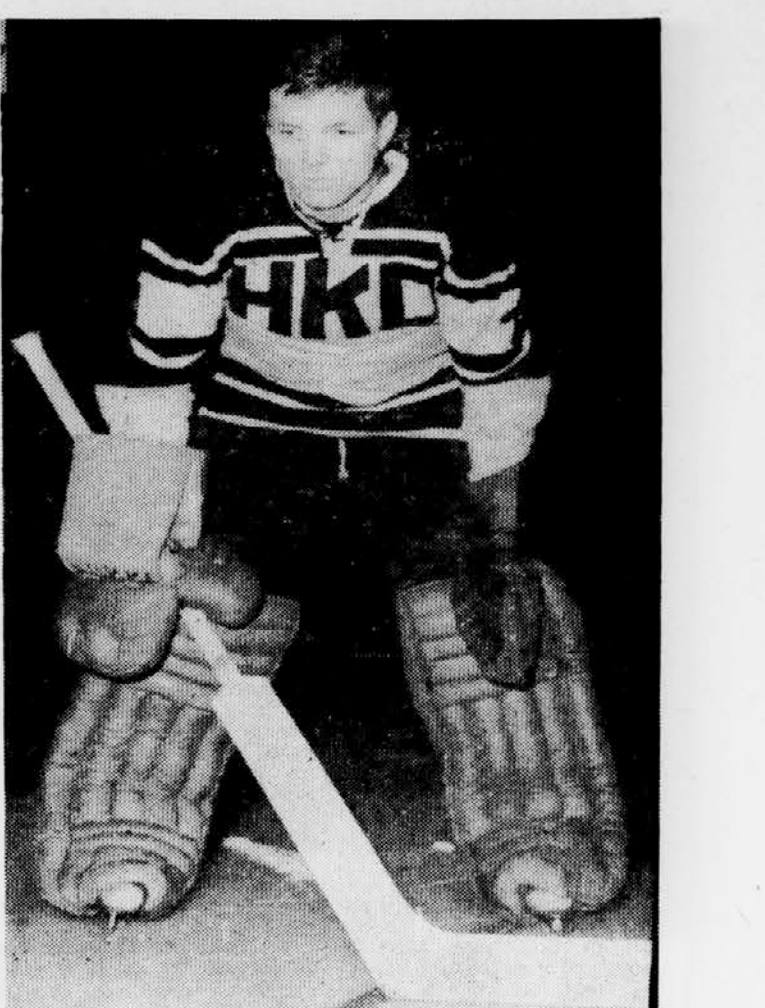
MATIC DERMASTIA: »Do bi sem dovoljenje, čeprav sem še vedno v JLA, da lahko nastopim za Olimpijo na beogradskega turnirja in mednarodni tekmi z reprezentanco Moskve v Ljubljani. So-vjetski košarkarji so bili zdaleč najboljša ekipa beogradskega turnirja, toda sodnik Belošević in Jakišić sta v finalni tekmi s Crveno zvezdo pač opravila svoje! Beogradska publika je večkrat protestirala!«

● Razpoloženje pred novimi »debuti« v Ljubljani? MATIC DERMASTIA: »Večkrat sem mislil, da bi tožili igri-košarko brez rednih trenin-gov, posebno v vlogi centra. Ne bojim se nobene tekme, toda težko je igrati z visoki-mi reprezentanti Sovjetske zveze. Računam na podporo temperamentne ljubljanske publike...«

● Spomlad boste okrepili Zaključeno prvenstvo NPL
V zastopnih tekмах podzvezne lige so bili doseženi naslednji rezultati: Svoštva (Kis) : Medvede 5:1 in Hrastnik : Dob 0:3, Mladinska liga: Svoštva (Kis) : Medvede 6:5, Menges : Ilirja 0:3 in Hrastnik : Olimpija II 2:5.

LESTVICA		
Usnjari	10 8 1 1	22:10 17
Induplati	10 8 1 1	27:19 14
Priletarce	10 8 0 4	35:22 12
Dob	10 5 2 3	27:25 12
Rudar Tr. II	10 5 1 4	22:25 11
Kočevje	10 4 3 3	36:24 11
Menges	10 5 0 5	41:22 10
Hrastnik II	10 3 2 5	26:32 8
Svoštva Kis.	10 2 2 6	39:30 6
B. Kraljina	10 2 2 6	21:32 6
Medvede	10 1 1 8	18:38 3

MLADINSKA LIGA
Olimpija II 11 9 0 2 59:12 18
Ilirja 11 8 1 2 33:22 17
Priletarce 10 8 0 2 34:12 16
Hrastnik 11 7 1 3 31:11 15
Rudar Tr. II 10 7 0 3 31:13 14
Kočevje 11 4 1 6 28:29 9
Svoštva Kis. 10 4 1 5 17:27 9
Medvede 11 3 0 7 22:43 7
Induplati 11 3 0 8 13:38 6
B. Kraljina 10 2 1 7 8:27 5
Usnjari 11 2 10 (9) 16:37 4
Menges 11 2 0 9 9:29 4
Komisija za pridobitev SCLN zahod se zavzema pridobiti Svoštva (Du-plica). Košarko so Svoštva ne bo pridobila tudi v III. stopnji, bo zasedla tekma Svoštva : Kam-nik odigrana 13. t. stopnja. L. ŠPETO

ZADNJA PREPREKA — Hokejski vratar ljubljanske Olimpije je bil na zadnjih prvenstvenih tekmah za mnoge napadalce skoraj nepremagljiva ovira.

Premalo tekmovalni

Na nedeljskem moštenem prvenstvu Slovenije v Ljubljani in Celju so ljubitelji nizozemskega tenisa v republiki dobili odgovor na vse vprašanja, ki so bila še odprta pred začetkom važnih zveznih tekmovalni. Olimpija je prehitela Triglav in zaslužio NTZS na eni izmed prvih ekip obravnaval ta predlog in morda bi ga bilo povsem umestno temeljito preučiti. Ne samo zaradi Maribora, ki je zdaj znova zaživel in ima

NAMIZNI TENIS
precej močno ekipo, temveč nasplo, zlasti se po tem, kar smo videli pri Fuzinarju in Mariborčanih ter drugih ekipah na tekmovalni v Celju.

Moštena prvenstva Slovenije, ki potekajo v obliki dveh turnirjev — spomlad in jeseni — so pokazala, da imajo naši večina zelo mladi igralci in igranje premalo moštenosti. Po izločitvi moštenih disciplin iz republiških turnirjev mladi igralci skoraj nimajo možnosti, da bi se razvili v dobre in prekaljene igralce. Zato bo treba tudi po tej strani napraviti primerne popravke v tekmovalnem sistemu. (dn)

Po nedeljskih tekmah je iz lige izpadla ekipa Ilirja. Vanjo pa se bo uvrstila ekipa Fuzinarja, medtem ko bodo Komice odšle v okraj na prvenstvo. Predstavniki klubov druge skupine, ki so tekmovali v Celju, so predložili zanimiv načrt o zvišanju prve in druge skupine slovenskega prvenstva na osem članov Predlog utemeljuje s porastom kvalitete

Kako obdržati vaditelja?

Živahna razprava zastopnikov »Partizana« o kadrovskih težavah

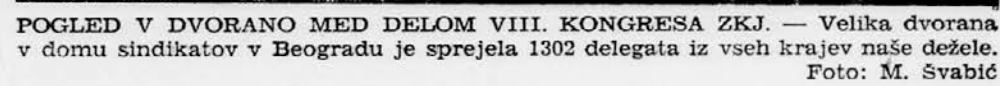
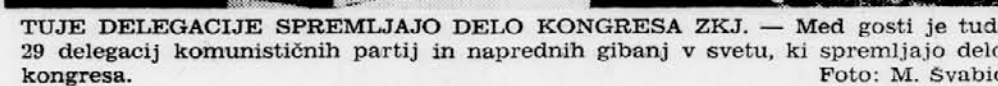
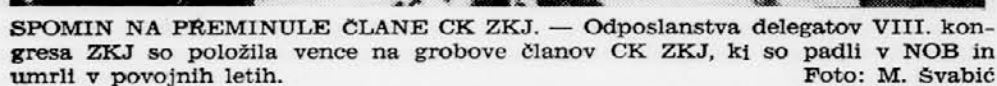
Na posvetovanju zastopnikov društev Partizan in občinskih zvez za telesno kulturo o aktualnih problemih splošne telesne vzgoje za gorenjsko področje, ki je bilo pred dnevi v Kranju, so predvsem obravnavali težave, ki so nastale zaradi pomanjkanja vadiateljskega kadra. Na tem področju biva okrajne zveze za telesno kulturo so komune, kar zadeva finančiranje društev, napravila velik korak naprej, kljub temu, da je kakor povsod drugod ostalo odprto vprašanje nagrajevanja vadiateljskega kadra, ki največ zaradi tega opušča svoje delo.

Rafael Šoberl, zastopnik jeniške občinske zveze za telesno kulturo, je na primer dejal: »V naši občini društva Partizan nimajo večjih problemov glede sredstev. Leti pa bodo nastali, če bi stimulirali kader, ki ga pa še ta čas nimamo dovolj, zlasti ne dovolj sposobnega.«

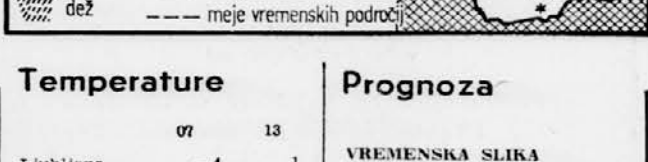
Tovariš Šoberl je pravzaprav poudaril, da je vadiateljskega kadra tako malo, da nekatera društva ne morejo zadovoljiti niti najosnovnejših potreb in so morala povsem zožiti dejavnost, namesto da bi jo še bolj razvili. Po njegovem mnenju je del krivde tudi v tejadih, na katerih je vse preveč obstranskih predmetov. Anketa bi morda pokazala, kakšni tečaj bi ustrezali sedanjim kadrovskim potrebam v društvih Partizan. Upoštevati je namreč treba, da imajo ta društva zelo različno dejavnost.

Stefan Ošina, zastopnik OBZTK Kranj, je med drugim dejal, da nimajo toliko organizatorjev in strokovne-ga kadra, da bi lahko imeli poseben komisijo za splošno orodno telovadbo. Po njegovem mnenju v njihovi komuni sredstva niso več primaren problem, marveč so to objekti in kadri. Teh bi bilo več — je dejal — če bi imeli urejena igrišča in urejene zaprte prostore za vadbo, ki bi omogočali zbiranje ljudi tudi ob slabem vremenu. Tovariš Ošina je

POPOZORLO
Uprava podjetja
MESTNI VODOVOD V LJUBLJANI
O P O Z A R J A
vse hišne svete, individualne lastnike hiš in vsa gradbena podjetja, ki imajo napeljan mestni vodovod,
da skrbno zaščitijo še pred mrazom hišno vodovodno napeljavo
kolikor je izpostavljena mrazu.
Pazljivo zaščitite pred zamrzovanjem vodomere, da se izognete večji škodi in stroškom, ki bodo bremenili koristnike.
MESTNI VODOVOD LJUBLJANA
11563

Titograd	—	4	no. Najniže noćne temperaturu
Celovec	—	4	re bode mo — 3 in — 8, v Pri
Gradec	—	2	morju 4, najvišje dneвне med
Dunaj	—	0	1 in 5, na Primorskem 10 sto
Milano	—2	5	pinj C.
Genova	4	13	
Zürich	0	—	JUGOSLAVIJA:
München	4	5	
Benetke	—	—	Spremenljivo oblačno.

Plinica	—	3	Nad južno Evropo in Sredo
Brnik	—4	3	zemljem je podirje visokega
Maribor	1	2	zračnega pritiska. Atlantski
Slovenj Gradec	—2	2	frontalni valj pakuječo preko
Novo mesto	0	3	srednje Evrope na vhod. On
Koper	5	11	severnih vetrovih doteka nad
Kredarica	—	—6	naše kraje toplejši zrak.
Reka	5	12	
Pulj	1	11	
Split	4	8	
Dubrovnik	4	9	
Zagreb	1	2	NAPOVED:
Beograd	0	1	SLOVENIJA:
Sarajevo	—5	2	Jutri bo zmerno oblačno, v
Skopje	—3	0	vzhodnih krajih pretežno oblač
Titograd	—4	—	no. Najvišje nočne temperatu
Celovec	—	—	re bodo med — 3 in — 8. v Pri
Gradec	—	2	morju 4, najvišje dnevne med
Dunaj	—	0	1 in 5, na Primorskem 10 slo
Milano	—2	5	plinj C.
Genova	4	13	
Zürich	0	—	JUGOSLAVIJA:
München	4	5	Spremenljivo oblačno.
Benetke	—	—	